

ONTWIKKELING
VAN SCENARIO'S

HET KASTELEINSPLEIN

ARTER ARCHITECTS ECORES | JULI 2021

GEMEENTE ELSENE

Project eigenaar

OVERHEIDSOPDRACHT

[Gemeente Elsene]

College van Burgemeesters en Schepenen
van de gemeente Elsene

Chaussée d'Ixelles, 168
1050 Bruxelles
Belgique

Supervisor : Samuel Deroover
Project Manager : Juliette Leboulleux
juliette.leboulleux@ixelles.brussels
tel. 02 515 63 98

Ontwerpbureaus

COÖRDINATOR

[ÁRTER Architects sprl]

Architectuur, Stedenbouw, Landschap
& Erfgoed

Rue de l'Etuve, 30
1000 Bruxelles
Belgique

Supervisor : Sébastien Heuss
Project Manager : Ravidiran Botman
Team : Oana Chiriac - Alicia Joris
info@arter.be - tel : 02 513 77 95

ONDERAANNEMER

[ECORES sprl]

Sociaaleconomie, Duurzame ontwikkeling
& Burgerparticipatie

Rue d'Edimbourg, 26
1050 Bruxelles
Belgique

Project Manager : Vanessa De Marneffe
Team : Emmanuel D'leteren - Marie-Amélie Leenaerts
info@ecores.eu - tel : 02 893 08 93

Voorwoord

ONTWIKKELING VAN SCENARIO'S

Dit document vormt een aanvulling op de eerder gepresenteerde gedeelde diagnose. Dit is fase 02b.

FASE 02b: COLLECTIEVE VISIE / SCENARIO'S

Belangrijkste doelstellingen

- De resultaten van de gedeelde diagnose presenteren
- De waarden identificeren die in toekomstige scenario's in twijfel getrokken moeten worden
- De verschillende scenario's voor de herinrichting van het plein bepalen
- De hypothesen over een herontwikkelingsprogramma van de openbare ruimte met elkaar vergelijken

De in dit document te ontwikkelen methodologie is als volgt:

A GLOBALE VISIES OF SCENARIO'S

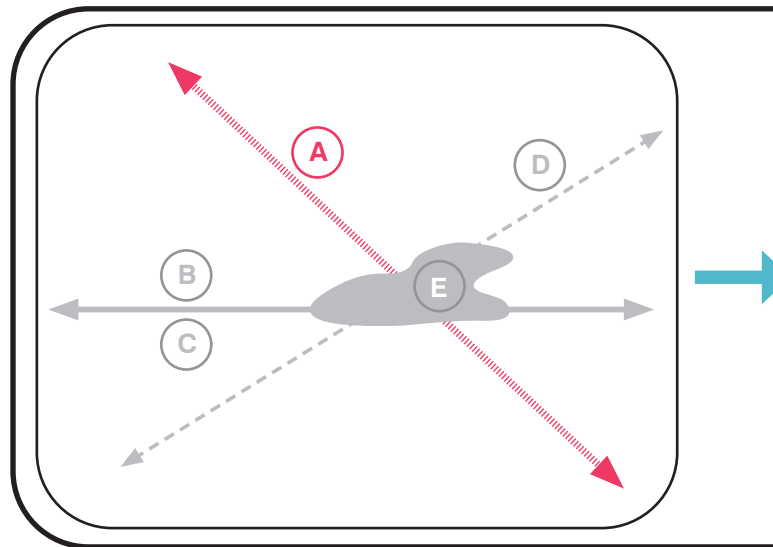
Deze globale visies zullen de strategie voor de herinrichting van het plein helpen sturen. Er worden drie scenario's voorgesteld. De keuze van dit scenario zal het mogelijk maken een algemene projectfilosofie te bepalen. Deze scenario's plaatsen de Kasteleinswijk in de polycentrische metropool Brussel door manieren te definiëren om zich te positioneren tegenover de concurrentie tussen de polariteiten.

B ALGEMENE COLLECTIEVE UITDAGINGEN

Deze verschillende punten bundelen de belangrijkste doelstellingen voor de herinrichting van het Kasteleinsplein. Zij worden bepaald door de belangrijkste gewestelijke en gemeentelijke richtlijnen en door de verschillende eisen van de omwonenden, die in artikelen worden verzameld. Deze verschillende punten werden beschreven tijdens de burgervergaderingen en werden gewijzigd door de uiteenzettingen van de omwonenden, handelaars en bezoekers, alsook door de online-enquête, die een groot succes was.

C SPECIFIEKE INVARIANTE UITDAGINGEN

Deze uitdagingen zijn specifiek van aard en zijn in vijf thema's ingedeeld. Zij moeten allemaal deel uitmaken van de denkoefening over de herinrichting van het Kasteleinsplein, ongeacht het scenario dat wordt gebouwd. Sommige zijn inherent aan de herinrichting van openbare

ruimten, terwijl andere specifiek zijn voor de context van de Kasteleinswijk. De thema's zijn Stedenbouw en wonen, Landschap en milieu, Mobiliteit, Sociaal-economische dynamiek en elementen in het Beheer van de Openbare Ruimte.

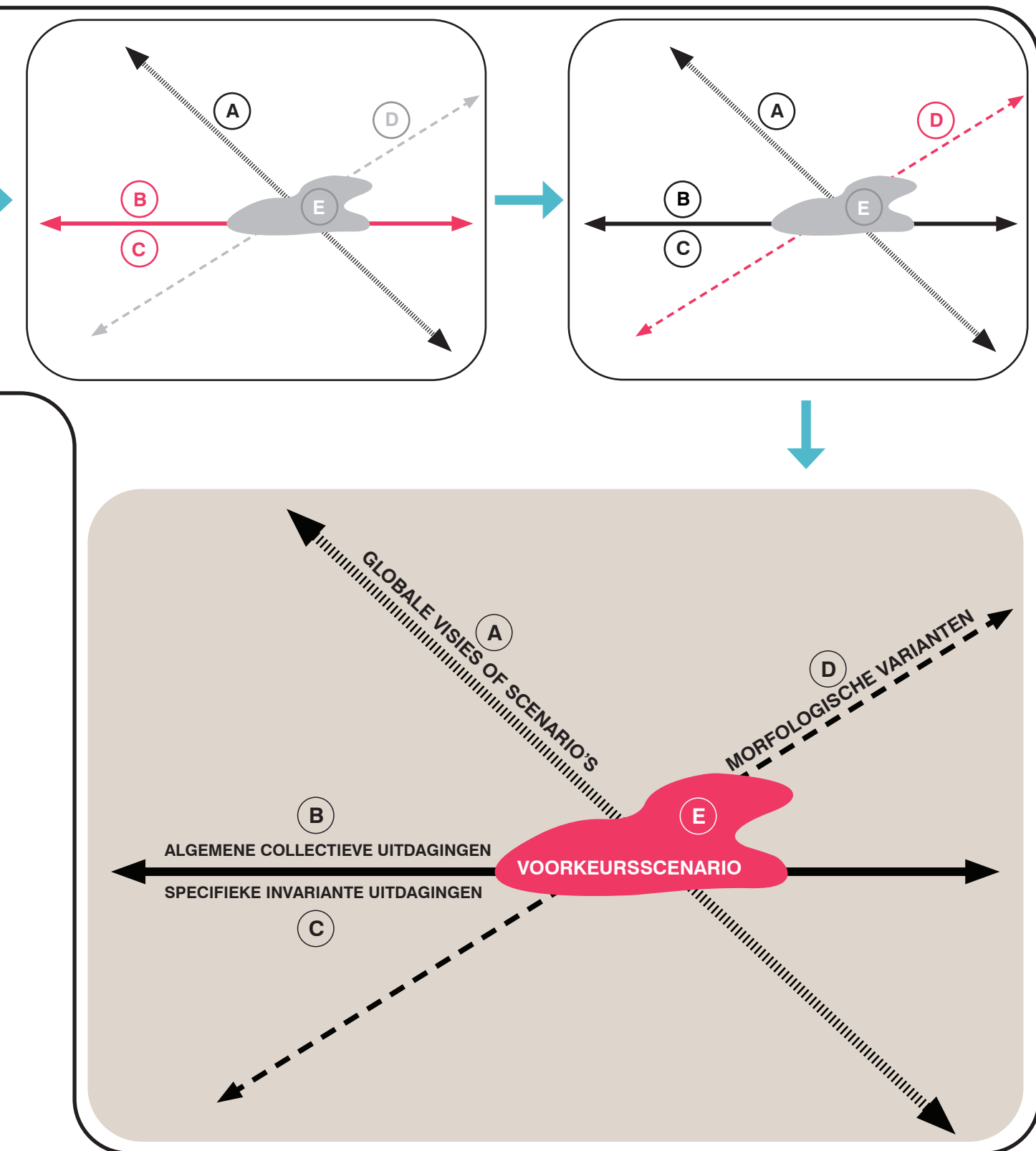
D MORFOLOGISCHE VARIANTEN

Deze elementen worden in varianten voorgesteld; deze varianten zijn thematisch en morfologisch van aard, aangezien de keuzes die ten aanzien van deze varianten zullen worden gemaakt, van invloed zullen zijn op de vormen die de nieuwe ontwikkeling zal aannemen. De varianten betreffen: het weren van auto's uit de openbare ruimte, het soort beplanting op het plein, de strategieën voor de organisatie van de markt en het leveringssysteem alsook de status van de openbare ruimte.

E VOORKEURSSCENARIO

De gelijktijdige kruising van deze globale visies, algemene en specifieke uitdagingen en de keuzes die tussen de morfologische varianten zullen worden gemaakt, zal het voorkeursscenario van deze studie vormen. Vervolgens zal het verder worden besproken en via een enquête met een breed publiek worden geconfronteerd om aanvullende kritische standpunten en constructieve opmerkingen te verkrijgen.

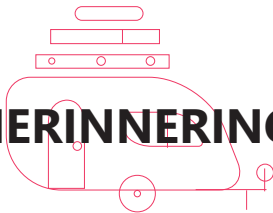

INHOUDSOPGAVE

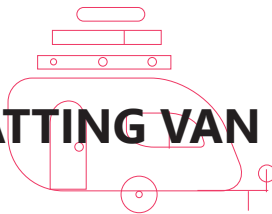
ONTWIKKELING VAN SCENARIO'S

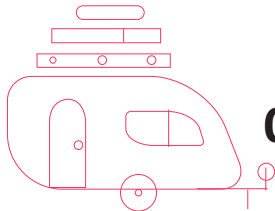
00_HERINNERING AAN HET KADER VAN DE MISSIE

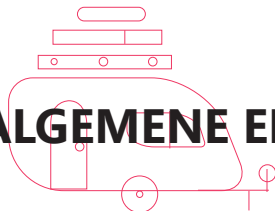
01_SAMENVATTING VAN DE GEDEELDE DIAGNOSE

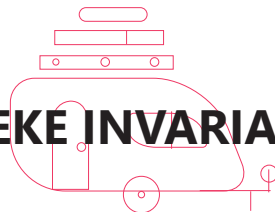

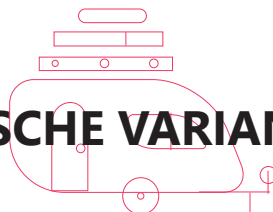
02_GLOBALE VISIES OF SCENARIO'S

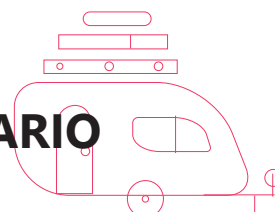
03_ALGEMENE EN COLLECTIEVE UITDAGINGEN

04_SPECIFIEKE INVARIANTE UITDAGINGEN

05_MORFOLOGISCHE VARIANTEN

06_VOORKEURSSCENARIO

00_HERINNNERING AAN HET KADER VAN DE MISSIE

00_HERINNERING AAN HET KADER VAN DE MIS

Bij het opstellen van haar meerderheidsakkoord voor de lopende legislatuur 2018-2024 hecht de gemeente Elsene fundamenteel belang aan de kwaliteit van haar openbare ruimten. In het aan de Leefomgeving gewijde hoofdstuk wordt duidelijk benadrukt dat “de stedelijke verdichting leidt tot een steeds grotere belasting en gebruik van de openbare ruimte. De kwaliteit van deze gemeenschappelijke ruimten, hun toegankelijkheid, hun zichtbaarheid, alsook hun netheid en groenvoorziening zijn stuk voor stuk concrete indicatoren die de burgers gebruiken om de kwaliteit van hun leefomgeving te beoordelen. Ons beleid inzake stadsvernieuwing en openbare werken zal resoluut gericht zijn op het tot rust brengen van de stad, het groener maken van onze stedelijke ruimten, het planten van meer bomen en de aanleg van nieuwe groene ruimten, alsook het verbeteren en beschermen van onze openbare ruimten”.

Door de toename van het aantal actoren en de problemen rond het gebruik van openbare ruimten zijn aspecten zoals het verkeersluw maken van de wijken, het delen van de ruimte, de alternatieve en innoverende mobiliteit en de versterking van de netheid, veiligheid en preventie voor de hand liggende prioriteiten geworden die op het gemeentelijke grondgebied moeten worden uitgevoerd.

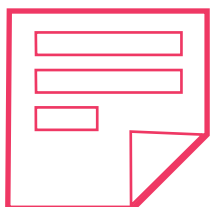
Het anders benaderen van deze openbare ruimten wordt dan ook een belangrijke uitdaging in de duurzame ontwikkeling voor de meeste wijken, waaronder de Kasteleinswijk, waarvoor de gemeente Elsene de toekomstige herinrichting van het gelijknamige plein heeft omschreven als een vlaggenschipproject voor de renovatie van symbolische openbare ruimten. Deze benadering gaat gepaard met een sterke wil om een project te ontwikkelen volgens het principe van een «bijzonder geslaagde participatieve aanpak», hetgeen aansluit bij het raadplegingsproces voor het opstellen van de gedeelde diagnose van het Kasteleinsplein, dat het voorwerp uitmaakt van het eerste verslag.

Dit verslag betreft de gezamenlijke definitie van een collectieve visie op de toekomstige herinrichting van het plein door verschillende scenario's, varianten en opties uit te werken.

Het voorkeursscenario zal het resultaat zijn van de inachtneming van verschillende parameters, die in het onderstaande document nader zullen worden toegelicht.

Het document dat zal volgen op het onderhavige document krijgt de vorm van een charter met landschappelijke en stedenbouwkundige aanbevelingen om ervoor te zorgen dat er rekening wordt gehouden met de problemen die uit de gedeelde diagnose en het document met de scenario's naar voren zijn gekomen.

Hoofdstuk 06 wordt aangevuld met de resultaten van de tweede online-enquête, die tot doel had een voorkeursscenario voor de herinrichting van het Kasteleinsplein voor te stellen en te evalueren.

01

+

02

+

03

Charter met
aanbevelingen

01_ SAMENVATTING VAN DE GEDEELDE DIAGNOSE

01_SAMENVATTING VAN DE GEDEELDE DIAGNOSE

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste elementen samengevat die uit de gedeelde diagnose naar voren komen, door een opsomming te geven van de verschillende hoofdstukken waaruit deze bestaat. Dit hoofdstuk is niet uitputtend bedoeld, maar eerder samenvattend. Aangezien de gedeelde diagnose vrij technisch en lang is, komt deze samenvatting als geroepen.

01_1 LIGGING

Het Kasteleinsplein ligt in de eerste kroon van Brussel in de gemeente Elsene, in de buurt van de Louizalaan en de Waterloosesteenweg, Vleurgatsesteenweg en Charleroisesteenweg. Samen met het Drievuldigheidsplein en de Baljuwstraat vormt het plein het centrum Drievuldigheid-Kasteleinswijk-Baljuw. Het maakt integraal deel uit van de polycentrische metropool Brussel.

Het is een gemengde, overwegend residentiële en aanvankelijk burgerlijke buurt, die erg gewaardeerd wordt voor haar dorpse karakter en feestelijke sfeer. De Kasteleinsbuurt wordt meer beschouwd als een wijk (80%) dan als een plein (20%).

Het gemengde karakter was vanaf het begin aanwezig door de aanwezigheid van industrieën en ambachten. Deze mix is nog steeds aanwezig, ook al is ze veranderd. Vandaag heeft die mix een overwegend residentieel karakter gericht op horeca, handel en kunst.

01_2 VOORGESCHIEDENIS

De Kasteleinswijk ligt in de voormalige Tenboschvallei. Ze werd aangelegd na de stedenbouwkundige operatie van de Louizalaan en het rooiplan van Victor Besme in 1866.

De bouw van de wijk vindt plaats over een lange periode, ongeveer vijftig jaar. De aanvankelijk vierkante vorm van het Kasteleinsplein werd al snel gewijzigd in zijn huidige vorm. Deze atypische vorm is te wijten aan de kruising van twee wegenstelsels, het ene loodrecht op de Louizalaan en het andere loodrecht op de Waterloosesteenweg.

De vorm van het plein is sinds de Tweede Wereldoorlog niet meer veranderd.

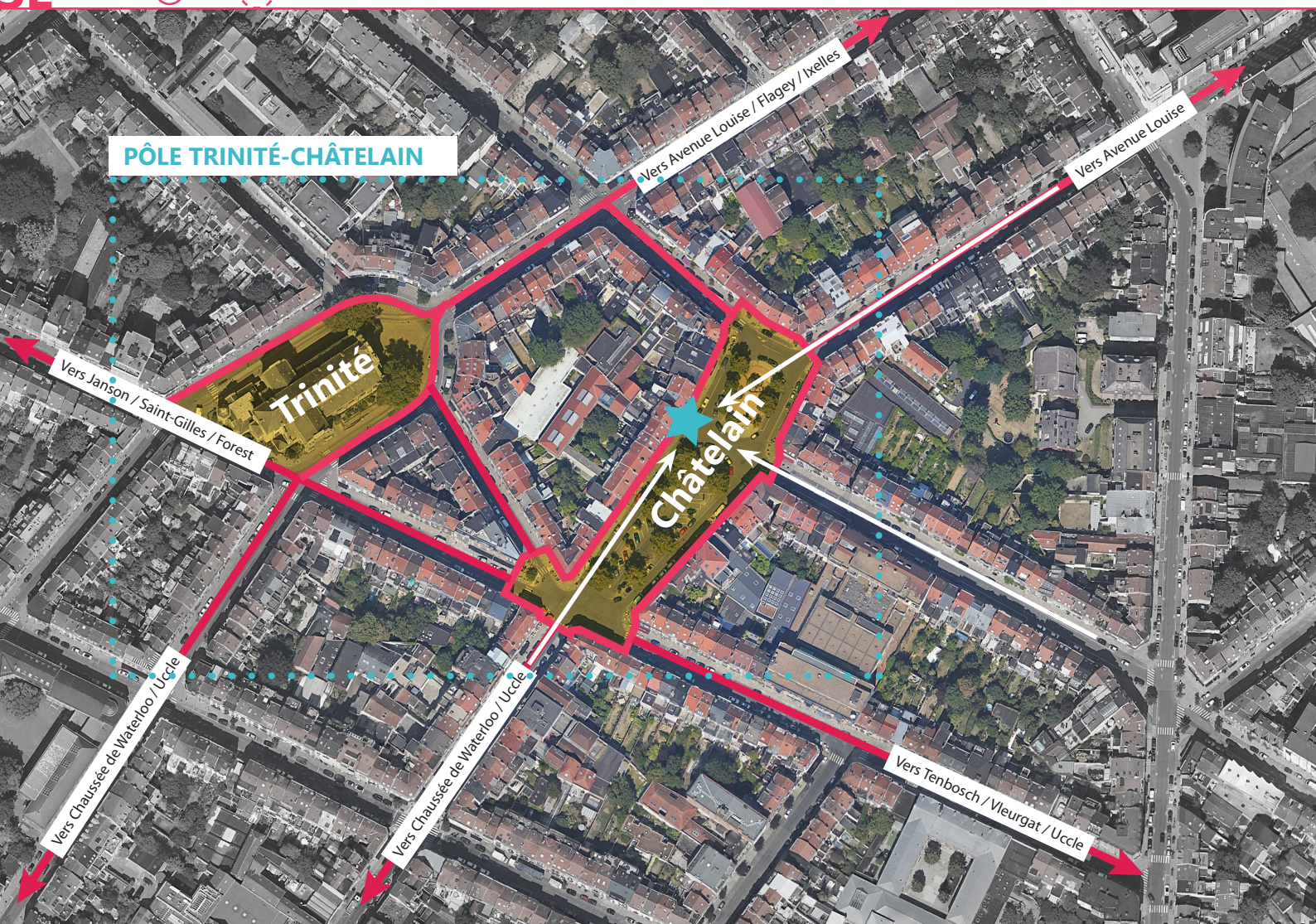
Algemene locatiekaart / ÁRTER Architects op basis van BRUGIS 2019 |

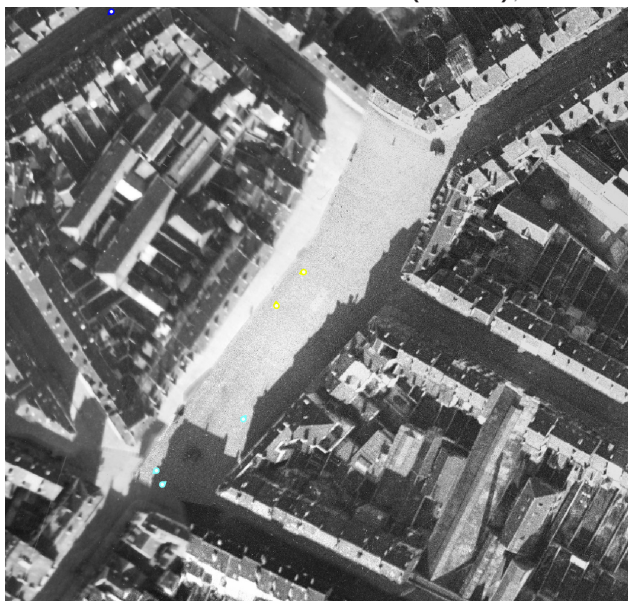

SE

Plaatselijke locatiekaart / ÁRTER Architects ©

Luchtfoto (1930-35) / Bruciel ©

Luchtfoto (1944) / Bruciel ©

Het neoklassieke ontwerp van de wijk toont de invloed van deze stroming zowel in de architectuur als in het wegenstelsel en de stedenbouw.

Het noordelijke deel van het plein wordt gekenmerkt door de beschermingszone van een beschermd gebouw in de Simonisstraat. Het plein zelf wordt meer gekenmerkt door een reeks neoklassieke gevels, waarvan de meeste zijn opgenomen in de inventaris van het Brussels erfgoed.

Het bomenerfgoed daarentegen is noch geïnventariseerd, noch beschermd. De 22 bomen zijn echter erg geliefd bij de bevolking en werden tot in de jaren negentig jaar na jaar vervangen door nieuwe bomen van dezelfde soort. Onlangs zijn vervangingen uitgevoerd met een andere soort. Aanvankelijk waren dat Europese lindebomen, maar nu staan er ook negen Byzantijnse hazelaars.

- KASTELEINSPLEIN 16 ONTWIKKELING VAN SCENARIO'S

Neoklassieke gevels van de nrs. 23-18 die opgenomen zijn in de inventaris van het Brussels erfgoed / urban.brussels ©

Kaart van het bouwkundig erfgoed en het bomenerfgoed dat in de inventaris werd opgenomen en / of beschermd is / Ártier Architects © |

01_4 WETTELIJK KADER & BODEMGEBRUIK

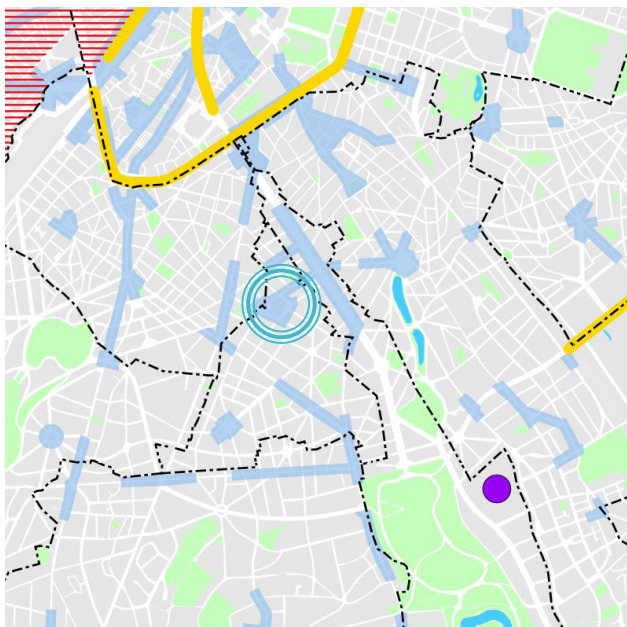
De wijk heeft veel geïnvesteerd in privépercelen, maar kampt ook met een onaantrekkelijke openbare ruimte, die voor een deel zelfs verouderd is. We stellen dus vast dat in de wijk te weinig geïnvesteerd wordt in de openbare ruimte. Dat is geen nieuwe vaststelling, en daarom worden talrijke projecten op het gebied van openbare ruimten uitgevoerd of bestudeerd. In 2016 werd de Edelknaapstraat al heraangelegd.

Volgens het GBP bestaat de wijk uit relatief gemengde woonblokken, waarvan vele omgeven zijn door een lint voor handelskernen. Het gaat voornamelijk om de Baljuwstraat, het Kasteleinsplein en de Amerikaansestraat.

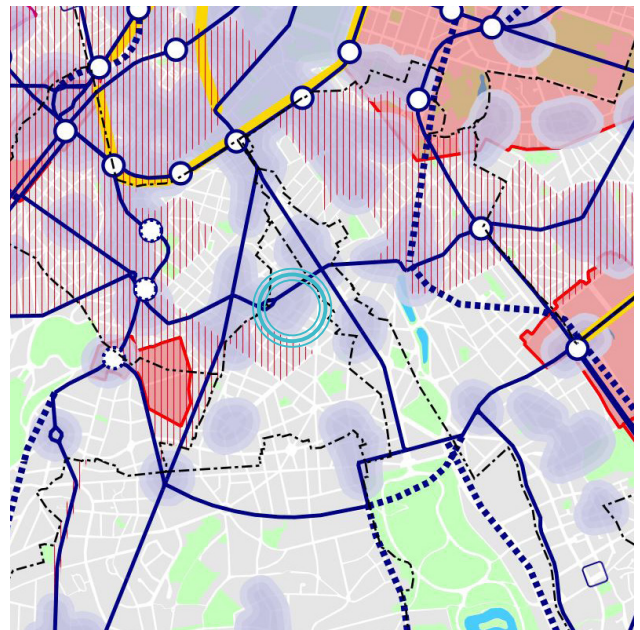
In het GPDO staat dat de lokale identiteitskern Baljuw-Kastelein-Drievuldigheid behouden moet worden. We moeten dit stadsdeel dus in die zin benaderen en de kern en de identiteit ervan versterken. Good Move pleit ervoor om het hart van de wijk verkeersluw te maken, aangezien we hier de PLUS-wegen voor voetgangers en de COMFORT-wegen voor fietsers terugvinden.

De economische ontwikkelingskaart toont ons dat de buurt economisch gezien als één economische kern wordt beschouwd. Daarnaast zijn er ook twee andere grote economische centra in de buurt van het Kasteleinsplein. Dat zijn Janson-Ma Campagne et de Louizalaan. Er is dus aanzienlijke concurrentie in deze wijk en het aanbod is divers en uitgebreid.

De Kasteleinswijk ligt dicht bij de hoofdassen van het openbaar vervoer. De wijk wordt zelfs doorkruist door een gewestelijke fietsroute (GFR 7). Deze route is echter niet aangelegd; die aanleg moet deel uitmaken van de herinrichting van het Kasteleinsplein.

Economische ontwikkeling / mapping PRDD 2018 |

Stadsproject / mapping PRDD 2018 |

Het GPDO geeft ook aan dat groene verbindingen versterkt moeten worden op het Kasteleinsplein.

01_5 LEEFOMGEVING

De Kasteleinswijk heeft een goede leefomgeving, hoewel er nog veel ruimte voor verbetering is. Op het plein is een deel van de wegbedekking van het voetpad aan vervanging toe. Het straatmeubilair is niet op elkaar afgestemd en er is geen eenheid. Het meubilair is soms op een verkeerde manier geplaatst: bijvoorbeeld in het midden van het voetpad waardoor de doorgang wordt belemmerd, aan de voet van bomen waardoor deze minder goed groeien, enz.

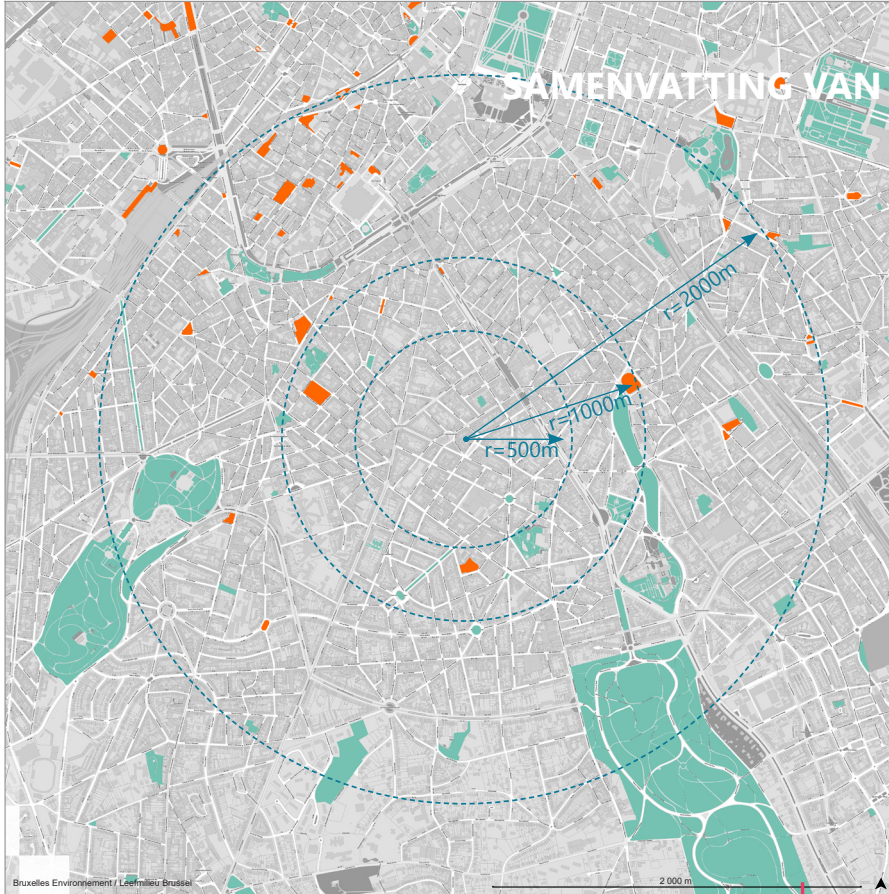
De wijk heeft een tekort aan groene ruimte, d.w.z. de gemeentelijke en gewestelijke groene ruimten zijn te gering in aantal en/of van weinig invloed. De groene ruimten nemen echter weinig oppervlakte in op het plein (7%) en zijn niet aangepast aan de verwachtingen van het publiek. De gewestelijke groene ruimten die iets verder weg liggen, worden niet voor dagelijkse doeleinden gebruikt, en het is dat soort gebruik dat de wijk niet toestaat.

De openbare ruimte biedt momenteel geen mogelijkheid voor verblijven, ontmoetingen of andere vormen van tijdelijke toe-eigening van de ruimte.

De wijk kent verschillende snelheden want in de loop van de dag gaan de winkels open, gevolgd door bepaalde horecazaken die tegen de middag hun deuren openen. De handelszaken sluiten dan aan het eind van de dag en maken plaats voor de hele horecasector. Dat ritme vereist aangepaste openbare ruimten die het leven en ontmoeten mogelijk maken.

SAMENVATTING VAN DE GEDEELDE DIAGNOSE

Typologieën

- Bos
- Braakland
- Begraafplaats
- Overwegend met planten begroeide openbare ruimte
- Overwegend versteende openbare ruimte

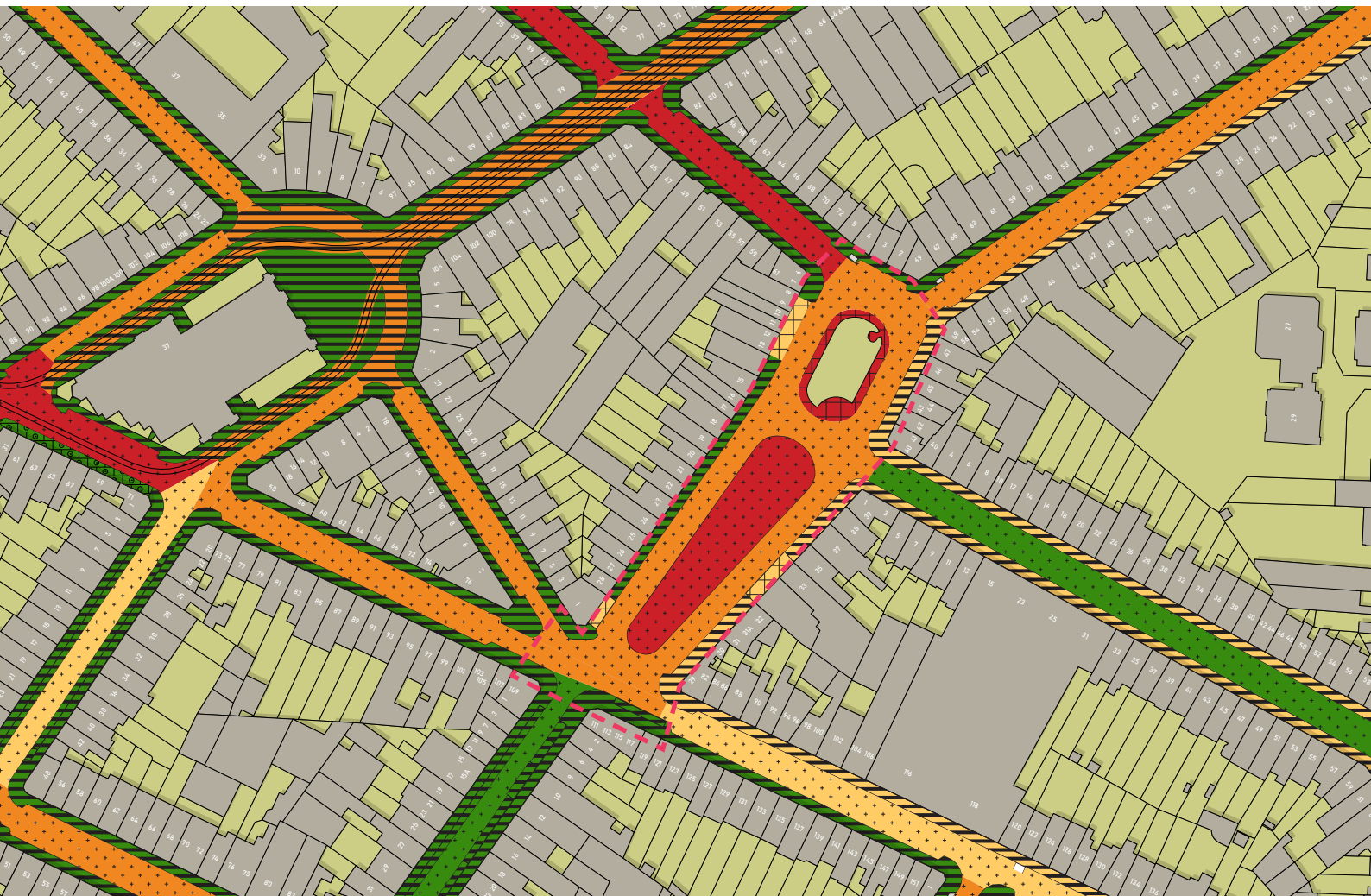
Fond de plan:
Brussels UrbIS 60
- CIRB - CIRBG

Publiek toegankelijke groene ruimtes / Leefmilieu Brussel © |

 Bekleding in zeer goede staat	 Bestrating in gemiddelde staat	 Natuurlijke straatstenen (zandsteen)	 Cementplaten vloeren (30 x 30 cm)
 Oppervlak in goede staat	 Slechte staat van de vloerbedekking	 Asfaltverharding	

Kaart over de staat van de wegbedekking van de openbare ruimte (2020) / ÁRTER Architects © |

01_6 LEEFMILIEU

Een belangrijk kenmerk van de Kasteleinswijk is de geringe bedekkingsgraad door vegetatie van de woonblokken. Aanvankelijk werden ze bezet door werkplaatsen en industriële loodsen, maar nu worden ze opnieuw in gebruik genomen door kunstgalerijen, garages en woningen in het binnenste van een woonblok. Deze realiteit benadrukt nog meer het tekort aan groene ruimte, aangezien de omwonenden niet profiteren van openbare groene ruimten en zeer weinig zicht hebben op particuliere tuinen in het binnenste van het blok.

Deze sterk versteende wijk bevindt zich aan de rand van het hitte-eiland Brussel. Om de stad aan te passen aan de klimaatverandering en de openbare ruimte veerkrachtiger te maken, is het belangrijk om een groot deel van het plein om te vormen tot een koelte-eiland.

De bestaande hoogstammige bomen op het plein verkeren in een gemiddelde fytosanitaire en biomechanische conditie. Logischerwijs wil de bevolking dat de bomen behouden worden. Uit de gezondheidsstudie blijkt duidelijk dat hun

voortbestaan moet worden bereikt door consequent te werken aan de verbetering van de levensomstandigheden van de bomen en hun wortelsystemen.

Op het Kasteleinsplein kan een kleine groene 'schakel' worden aangelegd om de ecologische verbindingen tussen de groene ruimten in het centrum van Brussel en die van de tweede ring te bevorderen.

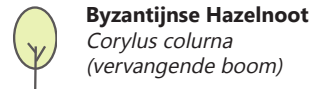
LEGENDE

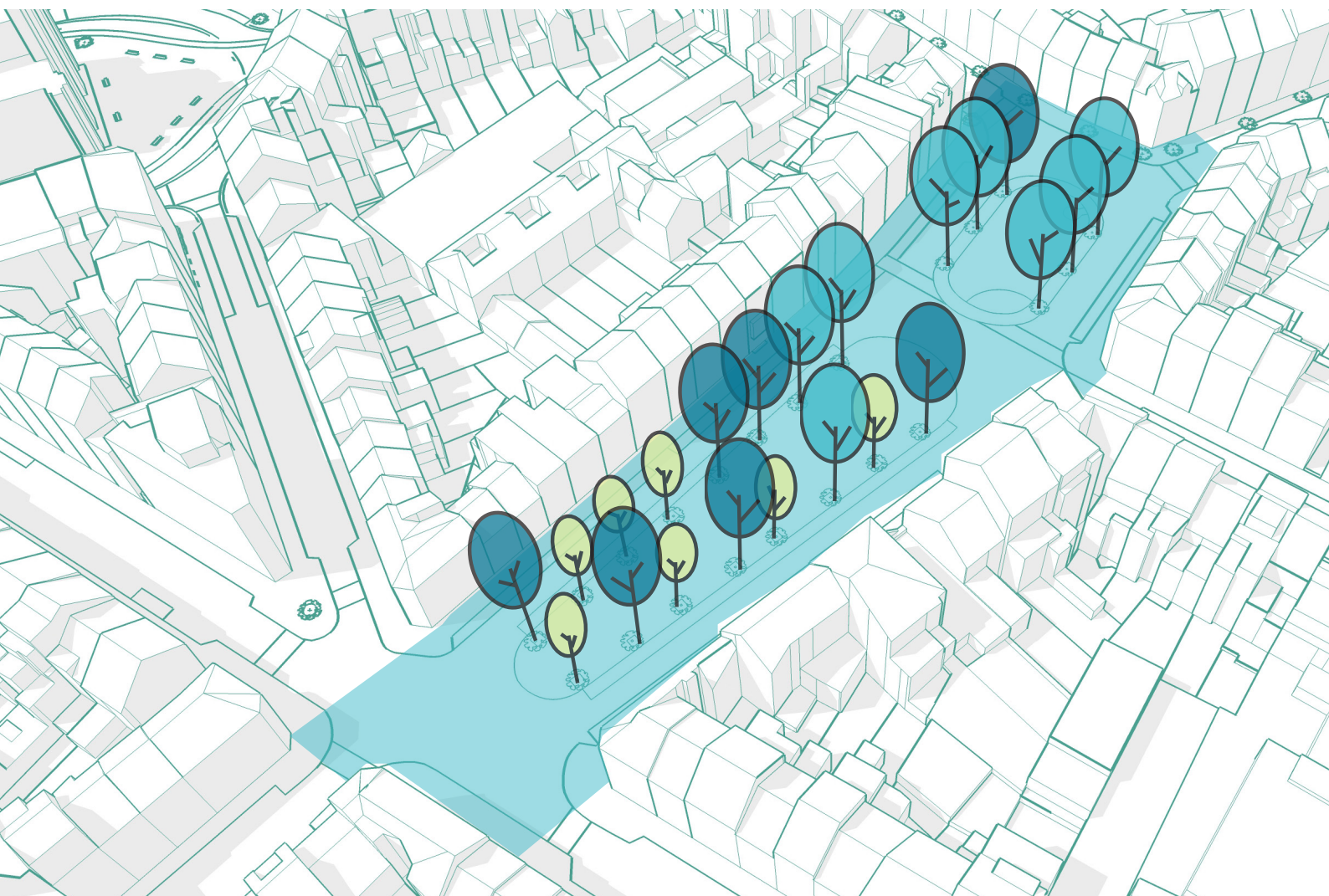
Europese linde
Tilia X europaea
(originele boom)

Europese linde
Tilia X europaea
(vervangende boom)

Byzantijnse Hazelnoot
Corylus columna
(vervangende boom)

Schematische axonometrie van de 22 centrale bomen van het Kasteleinsplein / ÁRTER Architects © I

01_7 OPERATIES VOOR STADSVERNIEUWING

De herinrichting van het Kasteleinsplein van gevel tot gevel is een vlaggenschipproject van de gemeentelijke wetgever. Om de samenhang van het project op gemeentelijk en gewestelijk niveau te waarborgen, is het van belang rekening te houden met verwante studies en projecten, zoals die van het Drievuldigheidsplein en de Baljuwstraat.

De bevolking en een groot deel van de handelaren wachten al lang op dit project. De grootste angst van hun kant is de duur van de werkzaamheden.

Andere grootschalige privéprojecten kunnen een unieke kans vormen om de kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dat is met name het geval voor de verbouwing van het Europees centrum MCE, gelegen tussen de Armand Camphenhoutstraat en de Waterleidingsstraat.

01_8 MOBILITEIT

De drie belangrijkste mobiliteitsprincipes die zullen worden toegepast in de Kasteleinswijk en die zijn afgeleid van het gewestelijk mobiliteitsplan GOOD MOVE zijn:

- De multimodale wegenspecialisatie met de versterking van het voetgangersnetwerk in het hart van de wijk (PLUS-wegen) en fietsverbindingen (COMFORT-wegen). Dat netwerk zal met name een betere verbinding mogelijk maken tussen de tramhaltes Drievuldigheid en Baljuw, die op de belangrijkste verkeersader liggen en heel veel mensen aantrekken die de wijk bezoeken.
- Het verkeersluw maken van de Kasteleinswijk door meer ruimte te laten voor kwaliteitsvolle openbare ruimten en actieve vervoerswijzen.
- Het bannen van doorgaand verkeer in de wijk

In deze wijk lopen de mobiliteitsproblemen sterk uiteen naargelang de belanghebbenden. Grootstedelijke en lokale dynamieken zijn sterk met elkaar verweven en vereisen niet dezelfde behoeften. Er is een aanzienlijk parkeeraanbod in de omgeving van de wijk en een vermindering van het aantal parkeerplaatsen op het plein kan worden opgevuld door grootschalige particuliere projecten te verdelen.

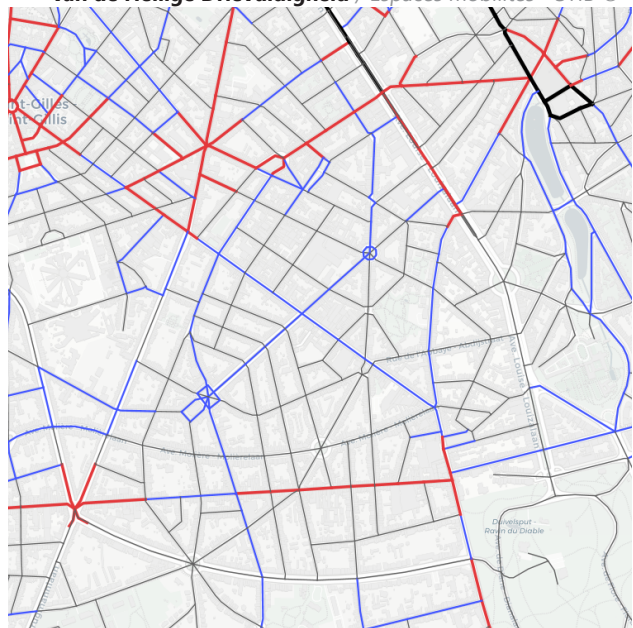
De voertuigdichtheid is zeer laag in de Kasteleinswijk. Er is namelijk gemiddeld minder dan 0,5 auto per huishouden.

De twee meest gebruikte vervoerswijzen om het Kasteleinsplein te bereiken zijn wandelen en fietsen. Deze twee vervoerswijzen zijn goed voor het merendeel van de verplaatsingen, daarna komen de auto en het openbaar vervoer. Deze resultaten komen rechtstreeks uit de eerste online-enquête, die vooral door omwonenden is gehouden.

De algemene trend in de verschuiving van het gebruik van vervoerswijzen op het plein is dat de rol van de actieve vervoerswijzen toeneemt en die van de personenauto afneemt.

Resultaten van de enquête op het plein van de Heilige Drievuldigheid / Espaces mobilités - STIB ©

Multimodale wegenspecialisatie: Voetganger
MobiGIS ©

Multimodale wegenspecialisatie: Fiets
MobiGIS ©

01_9 SOCIAAL-ECONOMISCHE INFRASTRUCTUUR

Het centrum Kasteleinswijk-Baljuw vormt een belangrijke gemengde handelskern. Winkels en horecazaken zijn met elkaar verweven en het publiek is zowel plaatselijk als niet-plaatselijk.

De kern volgt ook het ritme van de wekelijkse markt. Na talrijke gesprekken met marktkramers stelden wij vast dat de markt aan slagkracht en belangstelling verliest. De markt moet een volledige reorganisatie krijgen, die gebaseerd is op het scheppen van een betere synergie tussen de buurtwinkels en de marktkramers. Momenteel keren deze twee economische sectoren elkaar de rug toe en dat leidt tot spanningen. Een meer samenhangende aanpak zou de markt aantrekkelijker maken en haar identiteit versterken.

01_10 GEBRUIKERS

Er is een grote verscheidenheid aan bevolkingsgroepen die de Kasteleinswijk bezoeken. Wij stellen voor om ze in vier grote families onder te verdelen. Deze onderverdeling is niet uitputtend bedoeld, maar laat ons toe vier soorten gebruikers te identificeren die in de wijk in de meerderheid zijn. Het gaat om de plaatselijke bevolking, plaatselijk of niet-plaatselijk (mensen die door de week aanwezig zijn, maar niet in het weekend), die wij hebben samengebracht onder de term „omwonenden”. Daarnaast zijn er tijdelijke bevolkingsgroepen die alleen bestaan uit “handelaars” en “marktkramers”. Deze twee families, die soms al heel lang in de wijk wonen, zijn immers op bepaalde momenten van de week en/of de dag aanwezig.

Schema betreffende de huidige organisatie van de markt / ÁRTER Architects © I

Ten slotte is er nog een grootstedelijke bevolking die bestaat uit toeristen, klanten en andere consumenten van diensten, die wij hebben samengebracht onder de term “kopers”. Zij vertoeven overdag in de wijk, met een hoog aantal bezoekers ‘s middags en een grote piek ‘s avonds in de horecasector. Die bezoeken zijn zowel plaatselijk als niet-plaatselijk.

Ook andere kenmerken helpen om inzicht te verwerven in de bevolking van de Kasteleinswijk. De leeftijds piramide wordt immers gekenmerkt door het aandeel van de 30-44-jarigen. Er is een groot aandeel van huishoudens zonder kinderen.

Het is bovendien een buurt met een meer welgestelde bevolking, zowel wat de omwonenden als wat het aantal bezoekers betreft, aangezien de prijzen in deze wijk hoger liggen dan elders. Het is echter belangrijk de gedeelde flats en studentenkamers niet te vergeten, die niet altijd in de officiële cijfers zijn opgenomen en die een jongere en minder welgestelde bevolking aantrekken. Er is dus mogelijk een contrast in de gebruiksmogelijkheden van de mensen die in de buurt van de openbare ruimte wonen.

01_11 HUISVESTING

De meeste woningen in de Kasteleinswijk dateren van voor de oorlog. De wijk werd immers voltooid tijdens het interbellum. Er is een groot aandeel aan huurwoningen en de grond- en vastgoedprijzen blijven relatief hoog in vergelijking met de gemiddelden binnen het Gewest.

Er zijn veel privé-investeringen in de gebouwen, wat de algemene goede kwaliteit van de gevels en daken verklaart. Deze massale investering in onroerend goed leidt er echter ook toe dat «burgerlijke» eengezinswoningen in gedeelde flats, appartementen of studentenkamers worden opgesplitst.

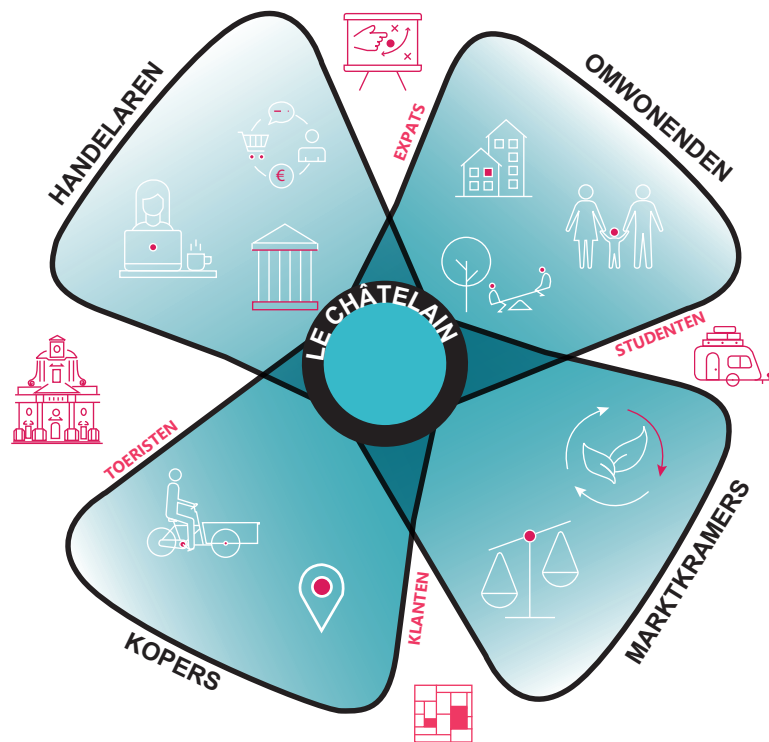
01_12 WERKGELEGENHEID

Er zijn heel wat kantoorgebouwen rond de Kasteleinswijk, langs de Louizalaan en de Charloisesteenweg. Hier passeren heel veel mensen en dat zorgt voor een zekere drukte tijdens de lunchpauze en tussen 16 en 18 uur.

De werkgelegenheid in de wijk zelf wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door winkels en horecaken, hoewel er ook een groot aantal vrije beroepen, kleinschalige kantoren en scholen aanwezig zijn.

Er moet worden opgemerkt dat expats niet altijd worden opgenomen in de werkgelegenheids cijfers van de wijk.

Ondanks haar residentiële karakter kent de wijk dus een grote verscheidenheid aan banen. Er zijn echter weinig handelaars en marktkramers die daadwerkelijk in de wijk wonen.

CATEGORIEËN VAN VASTGESTELDE UITDAGINGEN

- ERFGOEDUITDAGINGEN
- IDENTITEITSUITDAGINGEN
- RUIMTELIJKE UITDAGINGEN / SAMENLEVEN VAN FUNCTIES EN BEVOLKINGSGROEPEN
- GEMEENTELIJKE EN GEWESTELIJKE UITDAGINGEN
- GEMEENTELIJKE EN GEWESTELIJKE UITDAGINGEN
- MOBILITEITSUITDAGINGEN
- PARTICULIERE EIGENDOMSKWESTIES

02_ GLOBALE VISIONS OF SCENARIO'S

02_GLOBALE VISIES OF SCENARIO'S

Hier volgt een voorstel voor drie globale visies voor de toekomst van de Kasteleinswijk, die we ook scenario's hebben genoemd. Aan de hand van deze scenario's zal een keuze kunnen worden gemaakt met betrekking tot de globale strategie voor de herinrichting van het Kasteleinsplein. Alvorens precieze keuzes te maken over de herinrichting, lijkt het ons immers absoluut noodzakelijk een gedragscode uit te stippelen die kracht en samenhang geeft aan het voorstel. Deze scenario's worden gepresenteerd in de vorm van SWOT-analyses.

Deze globale visies zullen vervolgens worden verfijnd of aangepast via de invarianten en verschillende opties die in de volgende hoofdstukken zullen worden toegelicht.

02_1 HOE REAGEREN?

Aan de hand van deze drie scenario's stellen wij drie manieren voor om te reageren in de polycentrische metropool. Binnen deze laatste zijn de spanningen tussen de centra immers soms groot. Soms vullen ze elkaar aan, soms concurreren ze met elkaar, maar ze behoren tot verschillende gemeenten binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Wij hebben kunnen vaststellen dat de centra Sint-Gillisvoorplein en Flageyplein (Elsene) een sterk polariserend effect hebben en in zekere zin concurreren met het centrum van de Kasteleinswijk. Alle drie hebben ze immers horecazaken en culturele diensten, alsook een wekelijkse markt die in het Gewest zeer bekend is.

Tegenover deze concurrentie, die steeds duidelijker wordt sinds de herinrichting van het Flageyplein en het Sint-Gillisvoorplein, stellen wij drie manieren voor om te reageren en ons te herpositioneren in de Brusselse metropool.

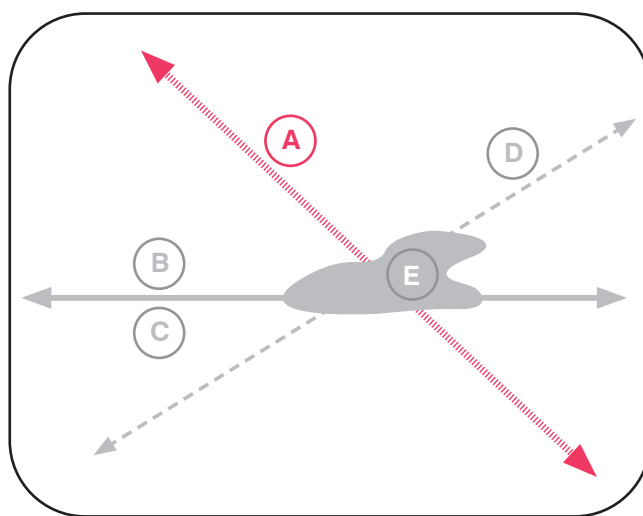
Ook het Sint-Jobsplein, dat veel gelijkenissen vertoont, zal de komende jaren van gevel tot gevel worden heraangelegd.

02_2 DRIE MANIEREN OM TE REAGEREN

Aan de hand van deze drie scenario's of globale visies stellen wij drie manieren voor om te reageren op wat er in de gedeelde diagnose werd vastgesteld en een antwoord te bieden op de volgende vraag: *Welke strategie moet worden gevolgd om van de Kasteleinswijk weer een concurrerend centrum in de polycentrische metropool te maken?*

02_2_1_STRATEGIE NR. 01: HET BESTAANDE VERSTERKEN

In de eerste strategie wordt voorgesteld voort te bouwen op de identiteit van de Kasteleinswijk om deze nieuw leven in te blazen. Het gaat er dus om zijn posities te doen gelden en de openbare ruimte aan te passen aan de hedendaagse gebruiken van de stad en tegelijk het bestaande te versterken: d.w.z. de horeca, de markt, de handel en het veelzijdige karakter van het plein. Het gaat erom zijn posities te handhaven en tegelijkertijd te versterken en het plein te actualiseren. Wij noemen deze strategie: Het Kasteel versterken, met verwijzing naar het lexicale universum dat ontwikkeld werd in de gedeelde diagnose.

02_2_2_STRATEGIE NR. 02: VAN PARADIGMA VERANDEREN

In de tweede strategie wordt voorgesteld om het over een andere boeg te gooien. Deze manier van de herinrichting te sturen vormt de basis voor een paradigmaverschuiving op het Kasteleinsplein. Het is een visie die ons in staat stelt een nieuwe start te maken, uiteraard zonder te ontkennen wat er al is, maar ook door ons te baseren op nieuwe elementen, een nieuw karakter waarmee we ons als centrum anders kunnen positioneren. We houden het beste en verwijderen het minst verstandige, om zo te zeggen, om plaats te maken voor nieuwigheden. Wij noemen deze strategie: De tuinen aanleggen.

02_2_3_STRATEGIE NR 03: DE KRACHTEN BUNDELEN

Ten slotte wordt in de laatste strategie voorgesteld om de hele Kasteleinswijk te gebruiken om het centrum te versterken, en dus niet alleen het plein. De krachten bundelen om sterker, gediversifieerder en aantrekkelijker te worden. Deze strategie is erop gericht de wijk als een geheel te beschouwen, want dat is immers wat er uit de online-enquête naar voren is gekomen tijdens de eerste fase van de participatie. Het is een scenario dat voorstelt om de activiteiten van het Kasteleinsplein uit te breiden tot de aangrenzende straten om zo op lange termijn en verspreid

in de hele wijk in te grijpen. Wij noemen deze strategie: De Kasteleinswijk heroveren.

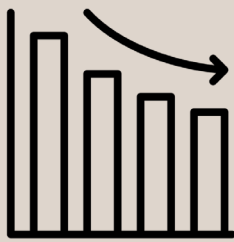
Het is belangrijk om te onthouden dat dit scenario deel uitmaakt van een langer tijdsschema, aangezien wat op korte termijn heringericht zal worden het plein zelf zal zijn. De ruimte zal echter worden weerspiegeld in een langetermijnvisie die de grote lijnen zal bepalen van toekomstige ontwikkelingen voor de straten die aan het plein grenzen. Het begrip "wijk" is hier belangrijker dan het begrip "openbaar plein".

02_3 EEN GLOBALE EN FLEXIBELE VISIE

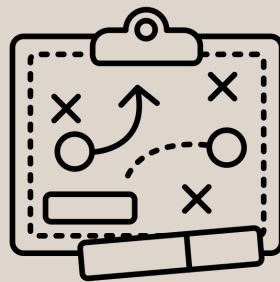
Aan de hand van deze drie globale visies stellen wij drie contrasterende scenario's voor. Zij stellen dus drie manieren voor om zich te positioneren tussen vele andere. Het is bijvoorbeeld niet uitgesloten om 80% van strategie 02 en 20% van strategie 01 te volgen. Het draait allemaal om maatschappelijke en politieke positionering.

De tweede strategie geniet de voorkeur: Hier gaat het om een "paradigmaverschuiving", maar deze globale visie zal worden aangevuld met de andere twee om een alomvattende en rijke strategie te bieden.

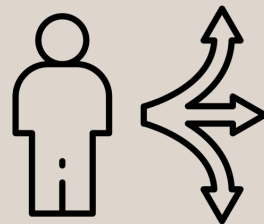
SNELHEIDSVERLIES

STRATEGISCHE REFLECTIE

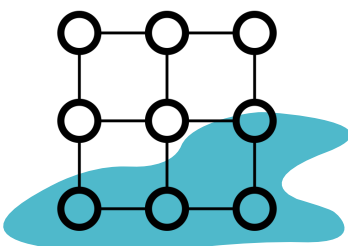
KEUZE

WELKE STRATEGIE MOET WORDEN GEVOLGD OM VAN DE KASTELEINSWIJK WEER EEN CONCURREREND CENTRUM IN DE POLYCENTRISCHE METROPOOL TE MAKEN?

STRATEGIE N°01

HET BESTAANDE VERSTERKEN

HET KASTEEL VERSTERKEN

STRATEGIE N°02

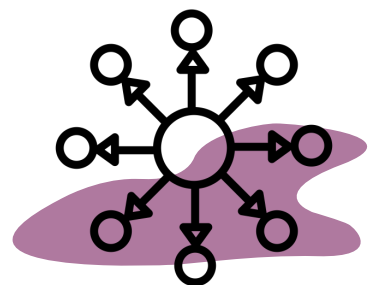
VAN PARADIGMA VERANDEREN

DE TUINEN AANLEGGEN

STRATEGIE N°03

DE KRACHTEN BUNDELEN

DE KASTELEINSWIJK HEROVEREN

STRATEGIE N°01

HET BESTAANDE VERSTERKEN

02_4 HET KASTEEL VERSTERKEN

Deze strategie is erop gericht de Kasteleinswijk te versterken door meer openbare ruimte te geven aan winkels en horecazaken. Het is een strategie waarbij parkeren op het plein nog steeds mogelijk is; het gaat dus om een bescheiden vermindering. De vrijgekomen ruimte zal worden gebruikt ten voordele van de terrassen en om een rust- en woonzone te creëren.

Het behoud van het veelzijdige karakter van het plein is noodzakelijk om middelgrote socio-economische activiteiten verder onder te brengen.

In dit scenario wordt een opknappbeurt van het Kasteleinsplein voorgesteld om het aantrekkelijker en comfortabeler te maken voor dagelijks gebruik.

Deze visie is vooral gericht op de gebruiker van de Kasteleinswijk en niet zozeer op de omwonenden. Het gaat er immers om het centrum van de Kasteleinswijk te herpositioneren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en niet noodzakelijk in het hart van de wijk.

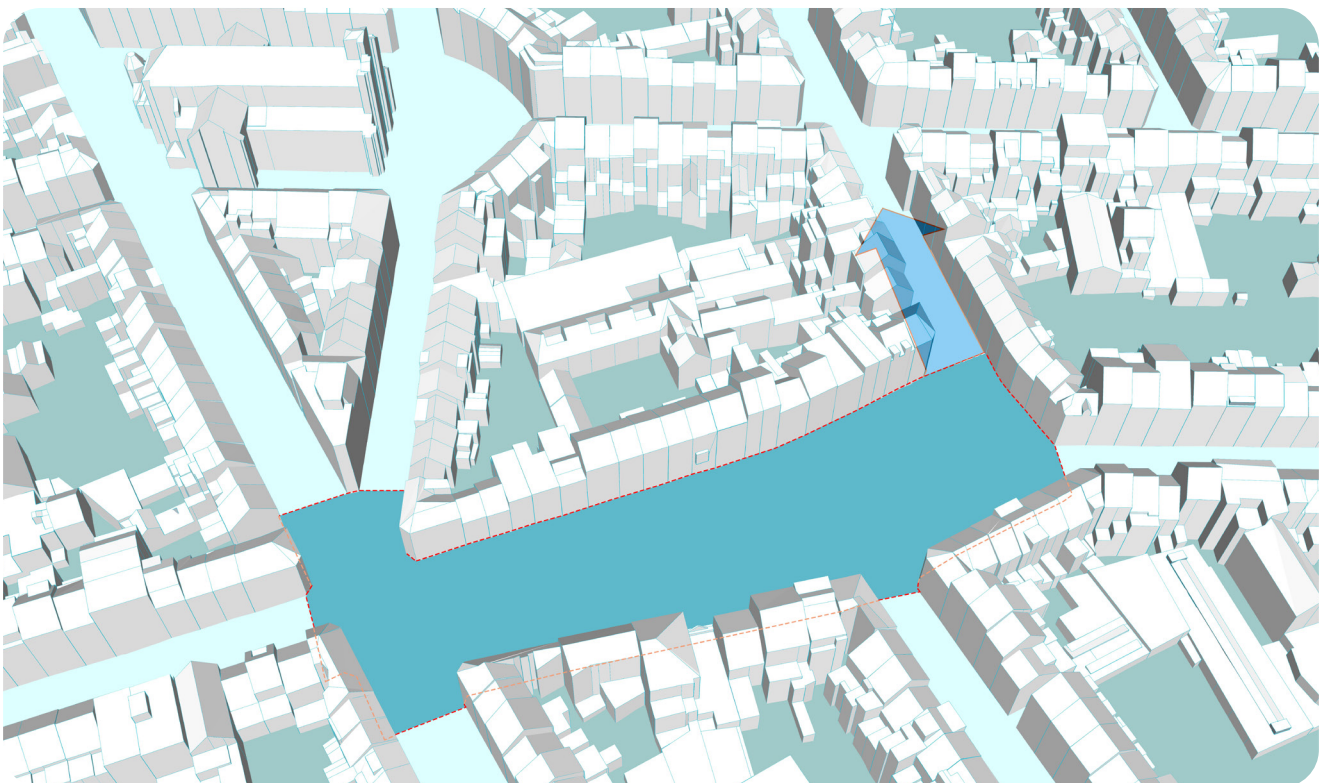
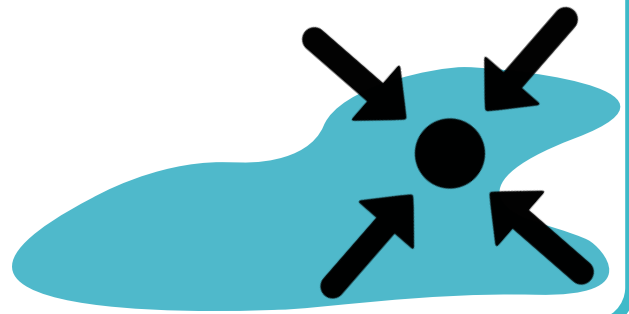
	POSITIEF	NEGATIEF
I N T E R N	STERKE PUNTEN WINKELS EN HORECAZAKEN Meer openbare ruimte voor de horeca. MARKT Reorganisatie van de markt voor meer synergie met de winkels en de horeca. VEELZIJDIGHEID Tijdelijke activiteiten kunnen nog steeds worden ondergebracht op sommige delen van het plein, maar onder beperktere ruimtelijke omstandigheden.	ZWAKKE PUNTEN FUNCTIONIES Weinig ruimte voor nieuwe functies. OMWONENDEN Weinig ruimte voor de burger om zich toe te eigenen. MOBILITEIT Matige vermindering van de plaats van de auto. Sterke fragmentatie van de ruimte. GROENE RUIMTE Nog steeds een klein aandeel in een wijk die al een tekort aan groene ruimte kende.
E X T E R N	KANSEN FUNCTIONIES Versterking van de huidige functies. Verbetering van ontmoetings- en leefruimten. Versterking van het concurrentievermogen van het horecacentrum in de Kasteleinswijk	BEDREIGINGEN MOBILITEIT Parkeerplaatsen blijven aanwezig, maar in kleinere hoeveelheden, het zal nog steeds worden gebruikt als parkeerplaats voor het centrum van de Baljuwwijk. Strategie met weinig invloed op de verplaatsingsgewoonten. CONCURRENTIEVERMOGEN Ondanks de verbetering is de concurrentie tussen de concurrerende centra nog steeds hevig. De belangrijkste concurrenten blijven de centra van het Flageyplein, het Fernand Cocqplein en het Sint-Gillisvoorplein.

De openbare ruimte zal de vorm aannemen van een vrij overzichtelijk plein met behoud van een parkeerplaats, toevoeging van een rust- en ontmoetingsruimte, verbetering van (...) (p. 29) het wegdek om de verplaatsing van PBM te vergemakkelijken en inrichting van ruimten voor kraampjes van handelaars of de terrassen van horecazaken.

De markt zal gereorganiseerd worden om de doorstroming en de synergie met de handelaars op het plein te verbeteren. De mobiliteit zal worden afgeremd, maar de werking van het plein blijft relatief ongewijzigd en het autoverkeer zal nog steeds een grote ruimte innemen, ook al zullen voorzieningen worden aangebracht om de verkeersdrukte af te remmen.

De vergroening van het plein zal in dit scenario toenemen, maar in beperkte mate, afhankelijk van de ruimte die overblijft na de herinrichting van de huidige functies. Dat kan inhouden dat de bestaande boomrijen worden versterkt of dat een paar extra bomen worden geplant.

STRATEGIE N°02

VAN PARADIGMA VERANDEREN

02_5 DE TUINEN AANLEGGEN

Deze strategie is erop gericht het zwaartepunt te verleggen en de oorspronkelijke vraag op een andere manier te herformuleren: Hoe moet je een openbare ruimte in het hart van de Kasteleinswijk inrichten zodat ze voldoet aan de eisen van de 21e eeuw? Deze strategie is namelijk gebaseerd op het beginsel dat we de manier waarop we de stad bouwen en hoe we over haar nadenken moeten veranderen om beter bestand te zijn tegen de concurrentie tussen centra binnen het Gewest en tegen de mondiale veranderingen. Door meer ruimte te laten voor de levende wereld, voor groene ruimten, wordt niet alleen de capaciteit van de stad om levende wezens te huisvesten vergroot, maar wordt ook het wooncomfort van de bewoners van de wijk aanzienlijk verbeterd. Het is het nieuwe perspectief van een plein dat de identiteit van de Kasteleinswijk zal heruitvinden terwijl het bijna uitsluitend op het plein ingrijpt.

De vergroening van het Kasteleinsplein wordt sterk uitgebreid volgens de wensen van de omwonenden en ten nadele van de auto. Deze vergroening komt ook ten goede aan bezoekers, toeristen en andere niet-plaatselijke gebruikers.

	POSITIEF	NEGATIEF
I N T E R N	STERKE PUNTEN MOBILITEIT Een proactieve verandering impliceert en maakt snellere veranderingen in de praktijk mogelijk. Stelt ambities voor die overeenkomen met de doelstellingen van Good Move, in het bijzonder Good Neighbourhood. FUNCTIES Behoud van de huidige functies en aanzienlijke versterking van de groenvoorziening ten koste van de ruimte voor auto's.	ZWAKKE PUNTEN VEELZIJDIGHEID De ruimte van het Kasteleinsplein verliest haar veelzijdigheid omdat de groene ruimten niet geschikt zijn voor elke vorm van grootschalige tijdelijke activiteiten. MOBILITEIT Drastische vermindering van het aantal parkeerplaatsen, een studie over de parkeerbehoeften en het parkeeraanbod moet worden uitgevoerd.
E X T E R N	KANSEN MARKT De markt neemt een deel van het plein en de aangrenzende straten in beslag, wat mogelijkheden biedt voor vernieuwing op het gebied van identiteit en dynamiek. GROENE RUIMTE EN LEEFOMGEVING Het bieden van een groene leefomgeving voor omwonenden, klanten .... Dat geeft een meerwaarde aan het imago van de wijk in het algemeen. WINKELS EN HORECAZAKEN Een unieke leefomgeving die de Kasteleinswijk onderscheidt van andere soortgelijke centra.	BEDREIGINGEN WINKELS EN HORECAZAKEN Verlies van sommige klanten die hun verplaatsingsgewoontes niet zullen veranderen, maar aanbreng van nieuwe klanten die door deze veranderingen zullen worden aangetrokken

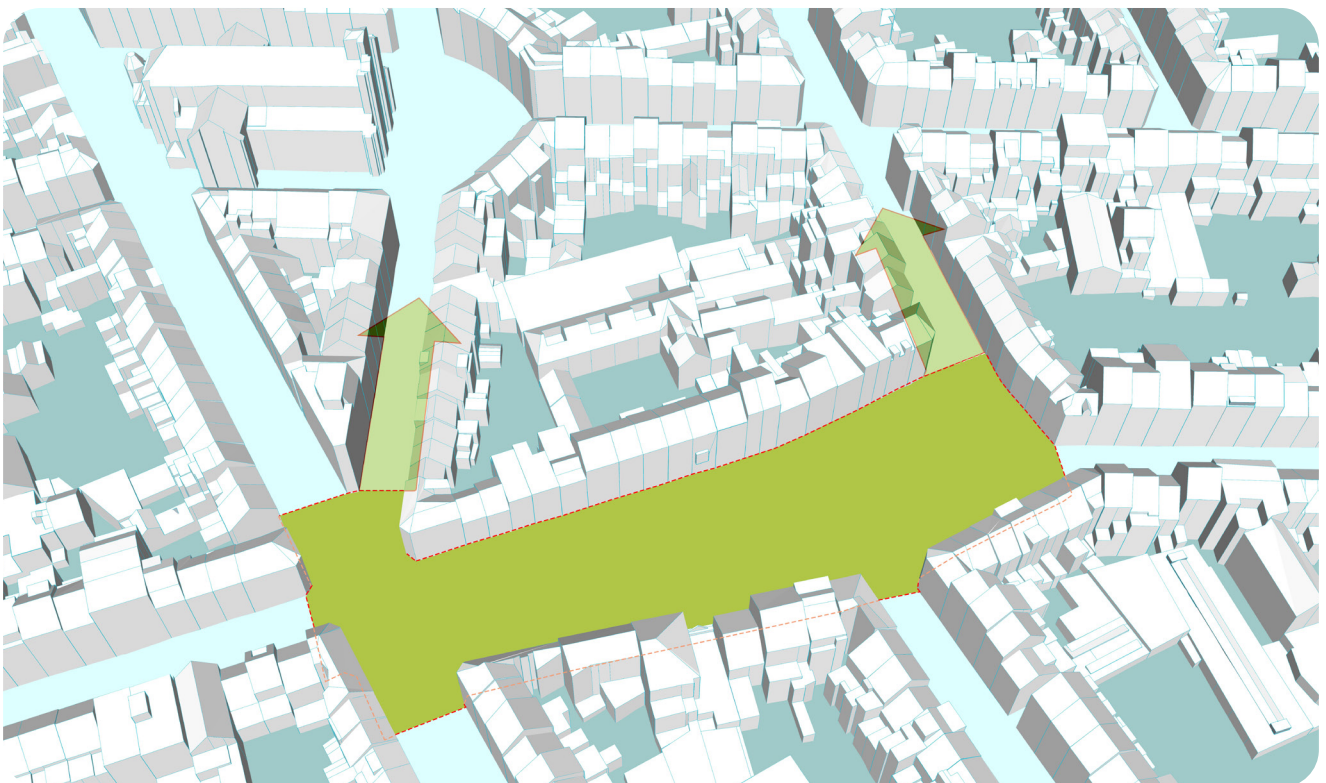
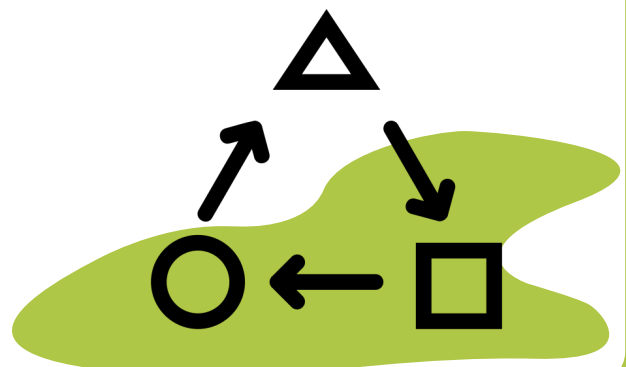

De toevoeging van recreatieve functies, die in dit deel van de wijk ontbreken, is verenigbaar met de notie van groene ruimte.

De verplaatsingswijzen worden grotendeels opnieuw in evenwicht gebracht door de actieve vervoerswijzen, de ruimte voor de auto wordt drastisch beperkt en wordt zeer gering in de openbare ruimte. De animatie van het plein en de activering van de openbare ruimte gebeurt rond en in wisselwerking met de groene ruimte die ook een drager wordt voor activiteiten.

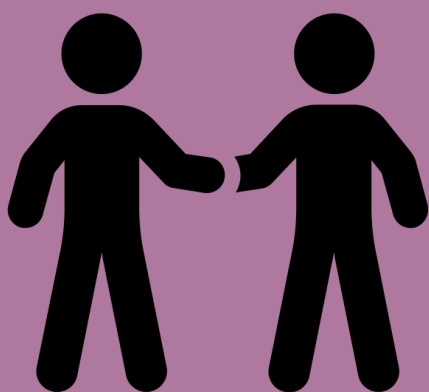
De veelzijdigheid van het plein wordt mede in stand gehouden door mogelijke relaties tussen de groene ruimte en de versteende ruimte aan te knopen, alsook door bepaalde aangrenzende straten tijdelijk bij het plein te betrekken en voor bepaalde gelegenheden zoals de wekelijkse markt. Het plein wordt heringericht als steunpunt voor de ontwikkeling van lokale- en buurtactiviteiten.

De ruimte is zodanig ontworpen dat omwonenden haar gemakkelijk kunnen toe-eigenen voor kleine en middelgrote evenementen. In dit scenario ligt de nadruk op de woonfunctie, die ook verenigbaar is met de ontwikkeling van groene ruimten.

STRATÉGIE N°03

DE KRACHTEN BUNDELEN

02_6 DE KASTELEINSWIJK HEROVEREN

Deze derde strategie stelt voor de denkoefening over het Kasteleinsplein op termijn uit te breiden tot de hele wijk, zoals gesuggereerd wordt door het beeld dat de respondenten van de enquête over de Kasteleinswijk hebben. Het huidige project betreft uiteraard alleen het oppervlak van het Kasteleinsplein. De algemenere denkoefening over de wijk maakt deel uit van een langer tijdsschema. Deze strategie zou het bijvoorbeeld mogelijk kunnen maken dat de herinrichting de basis vormt van de beschouwingen over de toekomstige uitvoering van een lokaal mobiliteitscontract, waarin wordt voorzien in de uitvoering van GOOD MOVE tegen 2030.

Het is een project dat zal kunnen uitstralen naar de andere aangrenzende straten, de toevallige ontwikkeling van grotere activiteiten mogelijk zal maken en, op lange termijn, de algemene rust in de wijk zal bevorderen, waardoor het wooncomfort in de hele buurt zal toenemen en niet alleen op de openbare ruimte van het Kasteleinsplein

	POSITIEF	NEGATIEF
I N T E R N	STERKE PUNTEN MOBILITEIT Ontwikkeling van een voetgangersnetwerk in de Kasteleinswijk, invoering van een "Place System" om de buurt verkeersluw te maken, wat perfect overeenstemt met de doelstellingen van GOOD MOVE. GROENE RUIMTE Denkoefening over een verspreide vergroening van de hele wijk, zowel het plein als de aangrenzende straten.	ZWAKKE PUNTEN MOBILITEIT De plaats van de auto wordt niet alleen op het plein zelf ter discussie gesteld, maar zal op termijn ook voor de aangrenzende straten en andere pleinen in de wijk aan de orde komen, wat tot langere beschouwingen en debatten kan leiden. TIJDELIJKE Scenario dat in fasen moet worden ontwikkeld, waarbij alleen de eerste fase, d.w.z. het Kasteleinsplein, gegarandeerd is.
	KANSEN VEELZIJDIGHEID Mogelijkheid om grotere evenementen in de wijk te organiseren. Dat kan ook een positief effect hebben op het imago van de buurt. MARKT Nog meer mogelijkheden voor de reorganisatie van de markt en een eventuele uitbreiding ervan. DYNAMIEK VAN VERANDERING Rekening houdend met de resultaten van het project dat op het Drievuldigheidsplein en de Baljuwstraat in samenspraak met de MIVB werd uitgevoerd.	BEDREIGINGEN POLITIEK Overschrijding van het politieke mandaat, houdt het risico in dat het hele project project nooit zal doorgaan. IDENTITEIT Meer verspreide tussenkomst, aandacht voor het effect op de identiteit van de wijk.

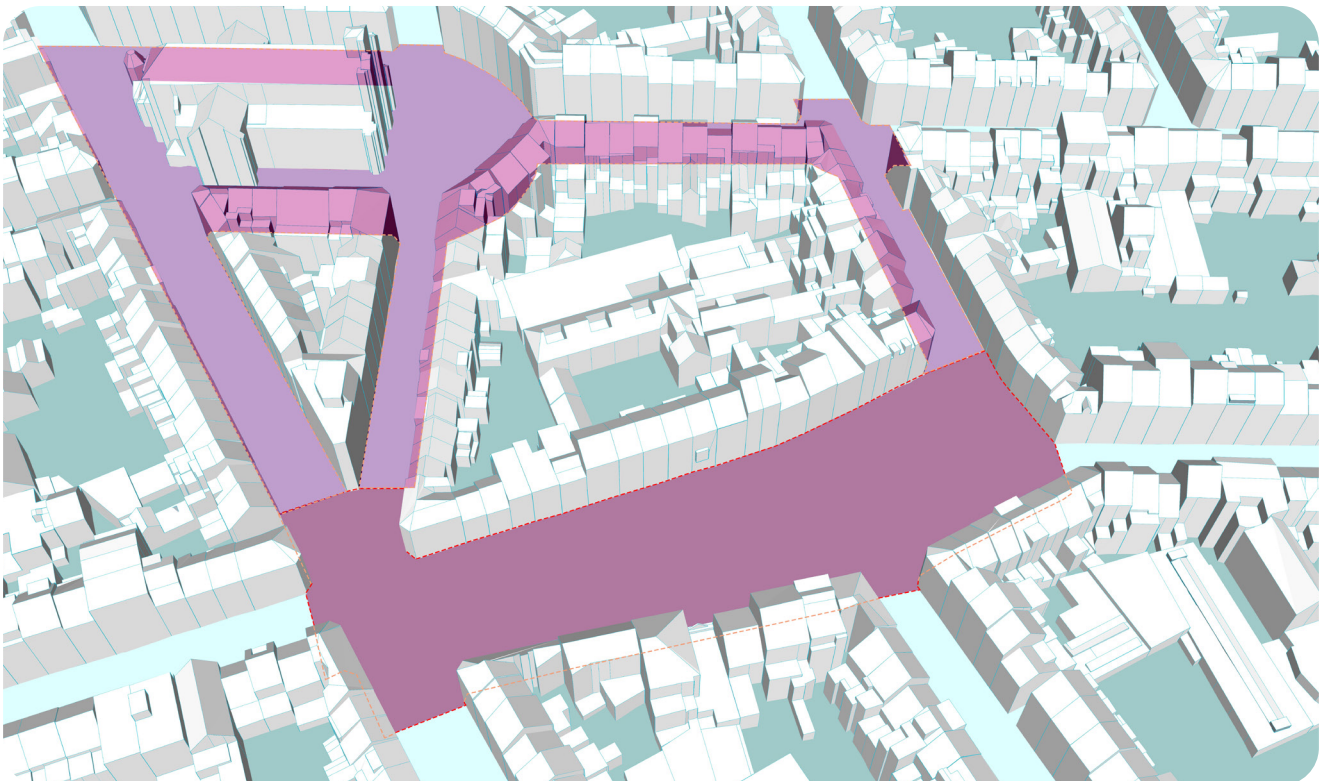
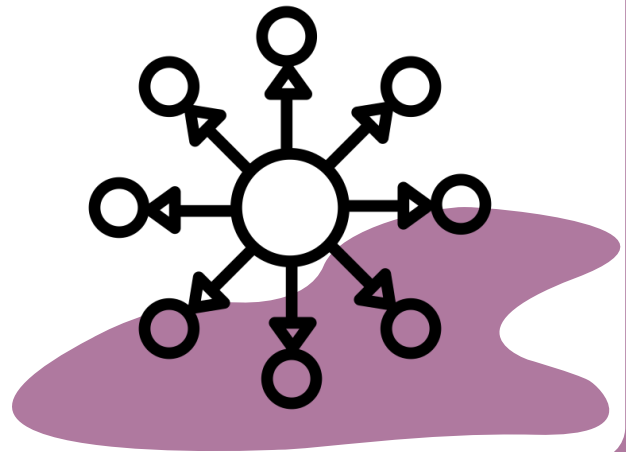
Meer concreet maakt dit project deel uit van het langetermijnplan om een netwerk van rustige openbare ruimten te creëren dat bestaat uit de Baljuwstraat, het Drievuldigheidsplein en de Simonis- en Amazonestraat.

De vergroening van het plein is op veel plaatsen mogelijk en wordt aangevuld met andere vergroeningselementen in de aangrenzende openbare ruimten en straten.

Er kan veel worden nagedacht over de vorm die de markt met deze ontwikkeling zal aannemen. Het vooruitzicht van een meer verspreide markt is mogelijk.

Het verbeteren van de actieve verplaatsingen gebeurt niet alleen op het plein. De nadruk wordt gelegd op het begrip «traject» en niet op het begrip «verblijf», hoewel dat niet wordt uitgesloten.

Deze globale visie maakt het mogelijk de plaats van de auto in de hele wijk geleidelijk aan af te bouwen zonder dat de gewoonten snel moeten worden veranderd.

03_ **ALGEMENE EN COLLECTIEVE** UITDAGINGEN

03_ALGEMENE EN COLLECTIEVE UITDAGINGEN

De herinrichting van de openbare ruimte is nooit standaard, maar beantwoordt aan interne en externe technische of contextuele beperkingen, aan de eisen van de burger en de samenleving en aan de politieke wil. Het is op het kruispunt van deze parameters dat verschillende ontwikkelingsvoorstellen ontstaan. Dat is de plicht van elke projectauteur.

Al deze parameters spelen in op eerder vastgestelde uitdagingen. Deze zijn naar voren gekomen door de gedeelde diagnose. Ter herinnering: de gedeelde diagnose is enerzijds tot stand gekomen dankzij de inbreng van het participatieve proces en anderzijds dankzij de verschillende expertises op het gebied van openbare ruimte die elkaar hebben gekruist en opnieuw hebben gekruist.

03_1 HERINNERING AAN DE PARTICIPATIEVE METHODOLOGIE

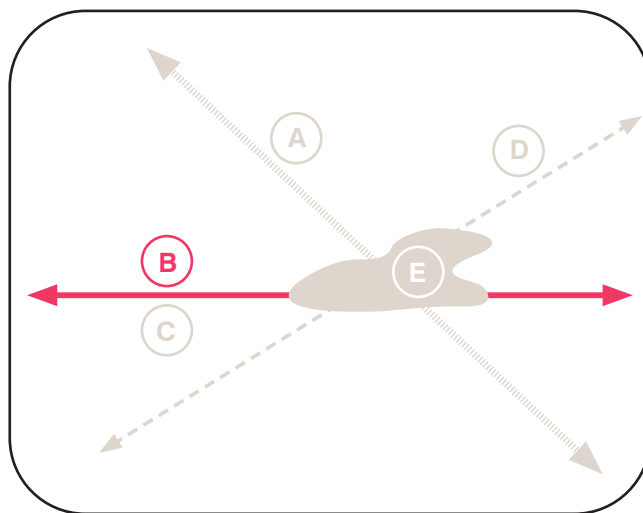
Het participatietraject vormt de ruggengraat van het hele proces waarin de problemen en behoeften werden vastgesteld. Dat is dus het geval voor de herinrichting van het Kasteleinsplein van gevel tot gevel.

Het begon met een bezoek aan het terrein in de winter van 2020. Tijdens deze verschillende momenten ontmoetten wij de bezoekers van de markt, waaronder de omwonenden, de handelaars, de galeriehouders, enz. van het plein en de aangrenzende straten, alle tuinbouwers, althans degenen die tijdens onze bezoeken aanwezig waren. We hebben ook bilaterale gesprekken gevoerd met de gemeentelijke diensten die de wijk regelmatig bezoeken. Wij hebben ook contact opgenomen met de buurtcomités die aanwezig en actief zijn in de aangrenzende straten of wijken. Deze fase kan in twee woorden worden samengevat: "contactname". Wij hebben namelijk zoveel mogelijk mensen gecontacteerd om hen te informeren over de start van de burgerraadpleging voor dit project. Bij die contactname hebben wij bij deze verschillende actoren ook gepolst naar welke elementen voor hen belangrijk waren, welke thema's hen bezighielden en wat de belangrijkste problemen en denkpisten voor hen waren.

Parallel aan deze fase hebben wij een gedeelde diagnose opgesteld op basis van strategische documenten, technische en feitelijke elementen en door regelmatig het discours te wijzigen dat tijdens de participatiemomenten werd opgevangen.

Ten tweede hebben wij van 05.10.2020 tot 05.11.2021 een online-enquête gehouden, die met meer dan 1 700 respondenten zeer succesvol was. Het doel van deze enquête was om de problemen te verduidelijken of te bevestigen, terwijl reeds voorstellen werden gedaan om standpunten in te nemen over de strategie. Daaraan werd op grote schaal bekendheid gegeven op en rond het plein via huis-aan-huisbezoeken, de officiële media van de gemeente en sociale netwerken. De resultaten van de enquête werden gebruikt om de gedeelde diagnose aan te passen.

Het participatieve proces wordt voortgezet met de verspreiding van de samenvatting van de gedeelde diagnose

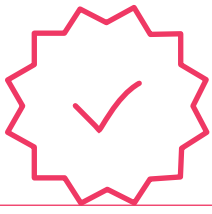
en een tweede enquête van 04.03.2021 tot 04.04.2021, waarin de burger wordt gevraagd naar een voorkeursscenario voor de herinrichting van het Kasteleinsplein, die dankzij alle voorgaande fasen tot stand is gekomen.

03_2 OMSCHRIJVING VAN DE BELANGRIJKSTE DOELSTELLINGEN

Deze belangrijkste doelstellingen zullen het herontwikkelingsproject helpen sturen door het kruisen van zowel de gewestelijke als gemeentelijke doelstellingen als de eisen van de burger die tijdens het hele participatieve proces werden verzameld. Deze doelstellingen worden hieronder beschreven en hebben een algemeen, multiscaal en collectief karakter.

- Herwaardering van het gebied tot een echt stedelijk plein dat de lokale functies en gebruiken bevordert, met name door de mogelijkheid te versterken om op verschillende tijdstippen van de dag en de week in het gebied te verblijven en ervan te genieten (voorbeelden van eisen van de omwonenden: fonteinen, muziek, park, spelactiviteiten, enz.).
- Versterking van de status van de lokale identiteitskern en het hart van de wijk (GPDO) door de banden tussen het Kasteleinsplein en de andere onderdelen van dit wijkcentrum (Baljuw-Drievuldighedsplein, Edelknaapstraat,

enz.) te versterken, met name door de Simonisstraat in het ontwikkelingsproject te integreren.

- Verbetering van de huidige kwaliteiten en voorzieningen, zowel op het gebied van landschap, milieu, stadsplanning en erfgoed, als op het gebied van de sociaal-economische en culturele dynamiek.

- De ontwikkeling maakt deel uit van een globale, transversale en geïntegreerde visie voor de revitalisering van de wijk, in permanente samenhang met het op gang gebrachte participatieve proces.

- Het ter beschikking stellen van een gezellige ruimte waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, om de vermenging van het publiek te versterken, het samenleven te verbeteren en de uitwisselingen tussen de generaties te stimuleren.

- Rekening houden met de geschiedenis en de culturele identiteit van de wijk, deze eerbiedigen en benadrukken, met name door een overheersende bezinning over de artistieke component van de openbare ruimte.

- Het ontwikkelingsproject een recreatieve en speelse dimensie geven die verenigbaar is met het andere huidige en toekomstige gebruik van het plein (in de eerste plaats voor kinderen, maar niet uitsluitend).

- Innovatief onderzoek en toepassingen van de duurzaamheidsbeginselen van de ontwikkeling (bv. op het vlak van circulariteit, energie of toekomstig beheer van het plein).

- Ontwikkeling van een inrichting met ecologische en landschappelijke kwaliteiten die erop gericht is de bestaande situatie aanzienlijk te verbeteren (met name door een nettotoename van het ecopotentieel en de BAF – biotoop-opervlaktefactor).

- Het delen en beveiligen van de openbare ruimte om het aandeel van de ruimte voor actieve vervoerswijzen en woonfuncties aanzienlijk te verhogen.

- Behoud en ondersteuning van de bestaande economische activiteiten en de aanwezigheid van de markt (waarvan de formele organisatie kan/moet evolueren volgens een beter doordachtere indeling in termen van stromen, zichtbaarheid en samenleven).

03_3 ALGEMENE GEDEELDE TENDENSEN

Het participatieve proces, met inbegrip van de enquête, heeft het ook mogelijk gemaakt punten van overeenstemming vast te stellen, d.w.z. wensen die door een meerderheid worden gedeeld. Er zijn vier algemene tendensen.

- Een evenwichtige verdeling van de openbare ruimte
- Het bomenerfgoed van het plein

- Versterking van de lokale identiteitskern Baljuw-Kastelein

- De valorisatie van het architectonisch erfgoed

03_4 SPANNINGSVELDEN

Het participatieve proces bracht echter ook spanningsvelden aan het licht. Wij hebben “spanningsveld” genoemd die onderwerpen of thema’s die een sterke tegenstelling van standpunten veroorzaken ondanks het feit dat één groep de meerderheid heeft. Deze zullen deel uitmaken van de kern van het debat over de herinrichting van het Kasteleinsplein. Zij behoren ook tot de traditionele spanningsvelden die telkens weer opduiken bij veranderingen in de stedelijke openbare ruimte.

Deze omvatten:

- Parkeren (tegenstrijdige visies over de stad tussen een minderheid die het aantal parkeerplaatsen op het plein zoveel mogelijk wil behouden en de meerderheid die het aandeel van de auto en parkeerruimte drastisch wil verminderen)

- Toegang van auto’s tot winkels en horecavoorzieningen (algemene wens om voertuigen te luwen en de ruimte van gevel tot gevel benutten versus zich kunnen parkeren en leveren voor elke winkel)

- Beheer van het bestaande bomenerfgoed (algemene wens tot volledig behoud van de bestaande bomen versus technische incompatibiliteit en het maken van strategische keuzes voor het behoud van de bomen).

04_04_SPECIFIEKE INVARIABELE UITDAGINGEN

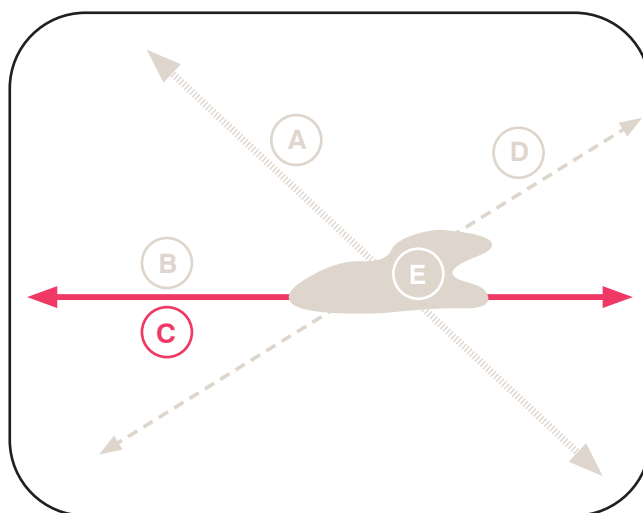
04_04_SPECIFIEKE INVARIABELE UITDAGINGEN

De herinrichting van een openbare ruimte is nooit standaard, zij beantwoordt aan interne en externe technische of contextuele beperkingen, aan de verzoeken van burgers en samenleving, en aan de politieke wil op kleine en grote schaal. Op de kruising van die parameters ontstaan verschillende inrichtingsvoorstellen. Dat is de taak van iedere projectontwerper.

Alle parameters voldoen aan de vooraf vastgestelde uitdagingen. Die zijn gebleken uit de gedeelde diagnose. Ter herinnering, het is enerzijds tot stand gekomen dankzij de bijdragen via het participatieproces en anderzijds dankzij de verschillende expertises op het gebied van de openbare ruimte die elkaar hebben gekruist en herkruist

04_1 CATEGORIEËN UITDAGINGEN

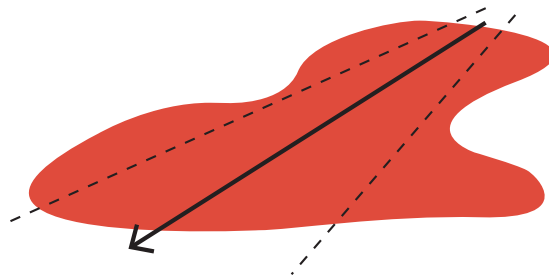
De verschillende vastgestelde invariabele uitdagingen werden in verschillende categorieën of thema's ondergebracht. Er zijn: Stedenbouw en Verblijf, Landschap en Leefmilieu, Mobiliteit, Socio-economische dynamiek en Elementen voor beheer van de openbare ruimte. Die verschillende uitdagingen worden in de volgende alinea's toegelicht. Wij benadrukken dat met elk van die uitdagingen rekening moet worden gehouden bij de herinrichting van het plein, ongeacht het gekozen scenario.

04_2 STEDENBOUW EN VERBLIJF

04_2_1_WAARDERING VAN DE VORMGEVING VAN HET PLEIN

De huidige vorm van het plein is het resultaat van opeenvolgende morfologische ontwikkelingen. Aanvankelijk was het vierkant toen het werd aangelegd en beïnvloed door een neoclassicistisch ontwerp, maar het evolueerde snel tot het huidige asymmetrische plein door een uitbreiding naar de Edelknaapstraat en de Waterleidingstraat. Die transformatie geeft het een uitlopende vorm die het perspectiefffect in de ene richting accentueert en het in de andere richting tenietdoet.

04_2_2_TOE-EIGENING EN ACTIVERING VAN DE RUIMTE

Het is van essentieel belang een inrichting voor te stellen die kan worden toegeëigend door de verschillende publieksgroepen die de Kasteleinswijk aandoen. Die publieksgroepen zijn plaatselijk en niet-plaatselijk.

In tweede instantie moet de huidige activering van de ruimte worden vergeleken met de geplande activering. Dat zal de voordelen van de nieuwe inrichting aantonen. Die meer homogene activering van de ruimte moet het veiligheidsgevoel op het hele Kasteleinsplein verbeteren. Het autovrij maken biedt ruimte voor inrichtingen die zullen leiden tot meer mogelijkheden om zich de ruimte toe te eigenen dan nu het geval is.

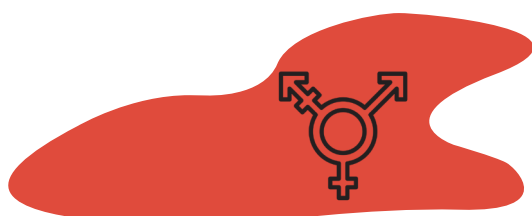
04_2_3_POLYVALENTIE VAN DE RUIMTE

De inrichting van het plein moet de polyvalentie van de ruimte bevorderen door een niet-beperkende samenstelling van de ruimte voor te stellen, zodat verschillende activiteiten tijdelijk en regelmatig op het plein kunnen worden gevestigd. De ruimte moet inclusief en op eenvoudige wijze worden ingericht.

04_2_4_BEELD VAN EEN GEDEELDE RUIMTE

Het geheel van de interventieperimeter wordt behandeld door middel van een homogene aanleg van gevel tot gevel en is gebaseerd op een principe zonder niveauverschillen. De bekleding mag echter kleine niveauverschillen bevatten om bepaalde ontwerpelementen te benadrukken of te versterken. Uitstekende stoepranden mogen echter niet. De openbare ruimte moet eruit zien als een gedeelde ruimte.

04_2_5_REKENING HOUDEN MET DE GENDERPROBLEMATIEK

De voorgestelde inrichting moet genderbewust zijn. Daarmee rekening houden in de openbare ruimte, met alle subtiliteiten die dit impliceert, is van essentieel belang. Momenteel wordt dat onderdeel zelden in aanmerking genomen bij de herinrichting van de openbare ruimte.

Of het nu tijdens de markt is of na zonsondergang, de openbare ruimte moet leesbaar en zichtbaar zijn om geen plaats te laten voor onveiligheid. Obstakels, smalle doorgangen en doodlopende wegen moeten worden vermeden. De inrichting moet een zekere mate van sociaal (toe)zicht aanmoedigen.

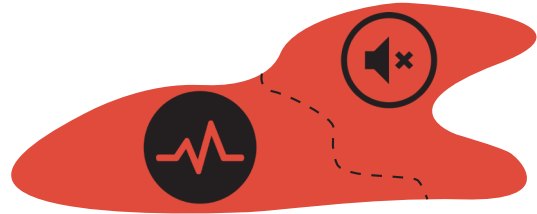

04_2_6_OPWAARDERING VAN HET GEBOUWENPATRIMONIUM

Het plein en de wijk kennen een rijke architecturale geschiedenis. De wijk werd gebouwd onder neoclassicistische impuls en heeft nog veel van het erfgoed van deze bouwstijl behouden, met een aantal gevels en aaneenschakelingen die zijn opgenomen in de inventaris van het erfgoed op het plein. Deze gevels moeten op de een of andere manier worden opgewaardeerd, misschien door een perspectiefffect, een ritme, of door inspiratie te putten uit bepaalde neoclassicistische beginselen van de compositie van de openbare ruimte.

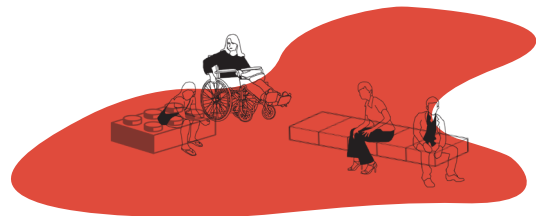
04_2_7_EVENWICHT TUSSEN ANIMATIE EN KALMTE

Zoals uit de gedeelde diagnose is gebleken, wordt het plein bezocht door plaatselijk en grootstedelijk publiek. De voorgestelde inrichtingen die worden voorgesteld moeten rekening houden met die twee doelgroepen door een evenwicht voor te stellen tussen geanimeerde ruimten en kalmere ruimten. De bedoeling is niet om van het Kasteleinsplein een nieuw Drievuldigheidsvoorplein te maken. Het evenwicht tussen sfeer en functies moet in het oog worden gehouden.

04_2_8_MEER OPENBARE ZITPLAATSEN

De huidige inrichting van het plein biedt zeer weinig zitgelegenheid voor het publiek. Er staan vier banken staan rond het plein, maar ze zijn niet voldoende in de ruimte geplaatst. Ten eerste zijn ze niet gelijkmatig over de ruimte verdeeld, en ten tweede staan ze op het midden van het trottoir, wat geen uitzonderlijk comfort voor de gebruikers garandeert. De andere zitplaatsen zijn privé, maar in de openbare ruimte, namelijk de terrassen van horecazen.

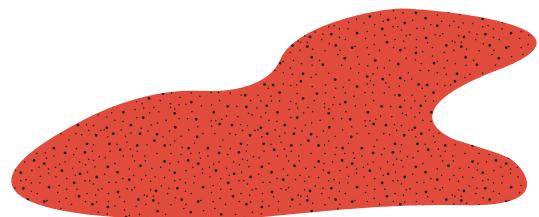
04_2_9_VERNIEUWENDE SPEELSHEID

Uit de gedeelde diagnose is ook gebleken dat er een gebrek aan ruimte voor de kinderen in de wijk is. Wij willen erop wijzen dat op een onconventionele manier in deze behoefte moet worden voorzien. Het Kasteleinsplein heeft een ruimte met speelgelegenheid nodig, maar geen speelruimte met klassieke modules. Er is een reële vraag naar ruimte voor kinderen, maar het is belangrijk om overmatig ontworpen en monofunctionele ruimtes te vermijden.

04_2_10_GELIJKAARDIGE EDELE EN DUURZAME MATERIALEN

Om de homogeniteit van het plein, de duurzaamheid van de bekleding en de leesbaarheid van de ruimte te garanderen, is het wenselijk te werken met een edel en duurzaam materiaal. Steen verdient de voorkeur maar andere opties zijn denkbaar. De begaanbaarheid voor iedereen moet in elk geval worden gegarandeerd en er moet bijzondere aandacht worden besteed aan het risico van uitglijden in de herfst als gevolg van vallende bladeren.

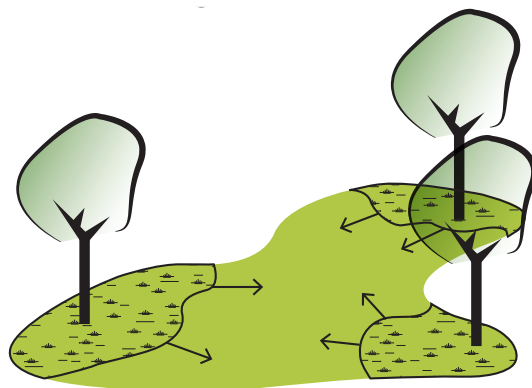

04_3 LANDSCHAP EN LEEFMILIEU

04_3_1_AANZIENLIJK MEER BEPLANTING

Wat duidelijk naar voren komt uit de gedeelde diagnose en de bevraging die onder de verschillende publieksgroepen is gehouden, is dat er brede steun bestaat voor meer beplanting op het plein. Ter herinnering, de huidige beplanting op het plein vertegenwoordigt slechts 7 % van de oppervlakte. De toename van beplanting gaat hand in hand met een zo groot mogelijke maar berekende instandhouding van het bestaande bomenbestand.

04_3_2_INHEEMSE PLANTEN DIE HONINGBIJEN AANTREKKEN

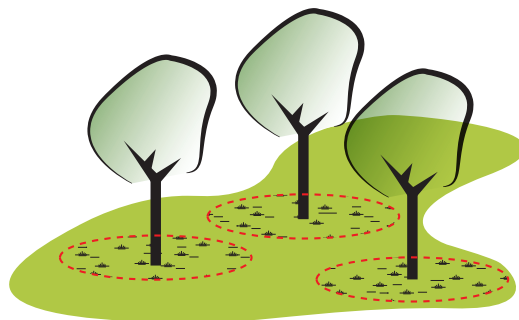
De planten die op het plein zullen worden aangeplant, moeten zorgvuldig worden geselecteerd om voorkeur te geven aan plantensoorten die inheems zijn en/of al lang in onze contreien ingeburgerd zijn en aangepast zijn aan de hyperstedelijke context, en waarvan de honing- of vruchtdragende waarden de plaatselijke biodiversiteit kunnen versterken.

Het is ook belangrijk om de keuze van de beplanting te plaatsen in de context van de huidige klimaatverandering. Planten die bestand zijn tegen lange perioden van droogte zijn essentieel voor de duurzaamheid van de beplanting.

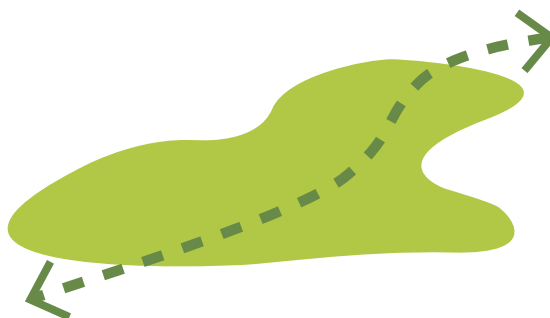
04_3_3_BESCHERMING VAN DE BESTAANDE BOMEN

De bescherming van bestaande bomen en aanplantingen kent verschillende facetten. In de eerste plaats gaat het erom de bestaande bomen tijdens de werken te beschermen en ervoor te zorgen dat zij bij de toekomstige inrichting op de juiste wijze worden ingedeeld. In de tweede plaats moet bij de samenstelling van de nieuwe beplante gebieden rekening worden gehouden met de fysieke beperkingen van de markt, de parkeergelegenheid, enz. om de planten goede levensomstandigheden te bieden. Ter info: de hoogstammige lindebomen op het plein werden in een fytosanitaire studie onderzocht door een onafhankelijk expertisekantoor.

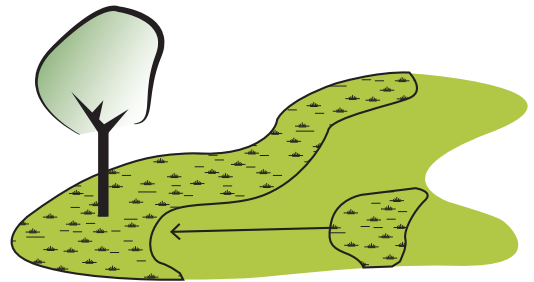
04_3_4_VERSTERKING VAN GROENE VERBINDINGEN

Het GPDO (2018) en het natuurplan van Brussel zetten in op de versterking van groene verbindingen. Het Kasteleinsplein is een mogelijke overgangsruiimte tussen de groene ruimten en de tweede kroon. Een mogelijke groene verbinding loopt door de Armand Campenhoutstraat en de Kasteleinsstraat.

04_3_5_VERSNIPPERING VAN GROENE RUIMTEN VERMIJDEN

Menselijke activiteiten zijn synoniem met versnippering van de ruimte, en steden zijn daarvan een concentratie. Vooral groene ruimten hebben te lijden onder die versnippering omdat zij deel uitmaken van de levende wereld. Of het nu gaat om een boomkuil, een bloemperk of een gazon, het is belangrijk om de beplante zones zoveel mogelijk bij elkaar te houden. Grote groene ruimten zijn beter bestand dan zeer versnipperde groene ruimten.

04_3_6_STRUCTURERENDE VEGETATIE MET BOMEN

Het gebruik van beplanting als structurerend onderdeel spreekt voor zich. Het gecombineerde gebruik van bestaande en nieuwe bomen is wenselijk om het plein, een perspectief, een gevel te accentueren of om ritme aan de ruimte te geven.

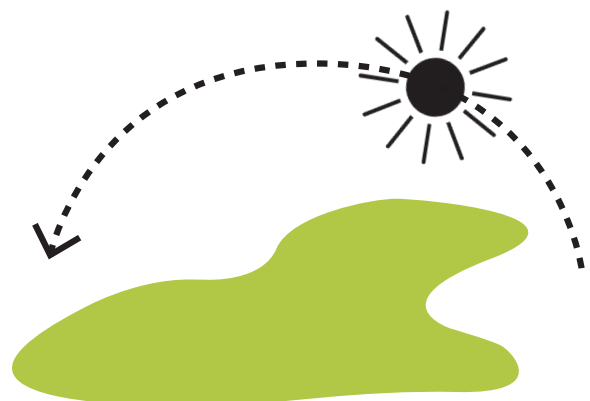
04_3_7_SCHADUWRIJKE EN AFKOELENDE ZONES

Om een meer veerkrachtige openbare ruimte te creëren en tegelijk bij te dragen tot de aanpassing van de Brusselse metropool aan de klimaatverandering, benadrukken we dat er een relatief groot aantal schaduwrijke zones moet worden voorzien/behouden. Die ruimten zijn belangrijk om de openbare ruimte ook bij warm weer gastvrij te houden. Het doel is hier koeleilanden te bevorderen en het hitte-eilandeffect te beperken.

04_3_8_REKENING HOUDEN MET DE BAAN VAN DE ZON

Door de vorm en oriëntering van het plein krijgen sommige gevels 's ochtends zon, andere laat in de namiddag. Die voorwaarden moeten worden afgewogen tegen de inrichtingskeuzen die zullen worden gemaakt. De verschillende functies moeten op de juiste plaats voorzien worden.

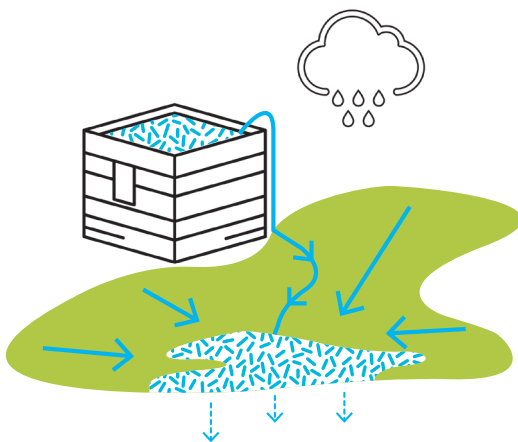

04_3_9_HOMOGENISERING VAN DE VERLICHTING

De vernieuwing van de verlichting is noodzakelijk en was reeds voorzien in het verlichtingsplan van de wijk. De gemeentelijke aanbevelingen en het structurerende karakter van het plein moeten worden gerespecteerd. Het «Tempore»-model wordt door de gemeentediensten aanbevolen.

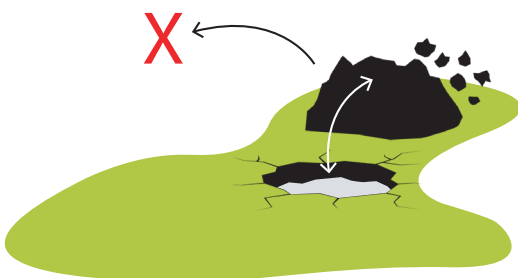
04_3_10_REFLECTIE OVER WATERBEHEER

Duurzaam regenwaterbeheer is gewenst waarbij rechtstreekse insijpeling op het terrein door de oppervlakte of in de diepte door recuperatie en hergebruik van regenwater (besproeiing, reiniging, enz.) wordt gemaximaliseerd. De mogelijkheid om een deel van het dakwater te recupereren door het los te koppelen van het conventionele afvoersysteem moet worden bestudeerd.

04_3_11_TERBESCHIKKINGSTELLING VAN DRINKBAAR WATER

De beschikbaarheid van drinkbaar water in de openbare ruimte is noodzakelijk. Het stelt de armste mensen in staat over een bron van drinkwater te beschikken, water is een gemeenschappelijk goed en moet voor iedereen beschikbaar zijn. De installatie van een drinkwaterfontein is niet ruimtelijk beperkt, is esthetisch onopvallend en leidt niet tot storende praktijken in de openbare ruimte.

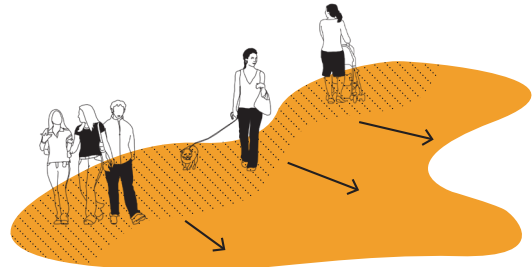
04_3_12_VERPLAATSING VAN GRONDEN VERMIJDEN

Uit het industriële verleden van de wijk en uit deelstudies van bepaalde door Leefmilieu Brussel geïnventariseerde aanverwante percelen blijkt dat er in de omgeving van het Kasteleinsplein sprake is van verontreiniging. Om mogelijk zware sanering ter plaatse te voorkomen, moet de verplaatsing van gronden worden vermeden, vooral buiten het interventiegebied.

04_4 MOBILITEIT

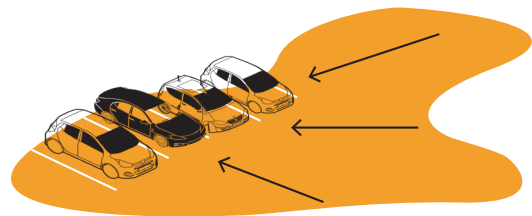
04_4_1_MEER ACTIEVE VERPLAATSWIJZEN OP HET PLEIN

De volledige herinrichting van het Kasteleinsplein gaat gepaard met een aanzienlijke verhoging van het aandeel van de openbare ruimte voor voetgangers en fietsers, met name door het plein een ander statuut te geven in het voordeel van actieve verplaatsingswijzen (bijvoorbeeld ontmoetingszone, voetgangerszone, enz.) en de aanwezigheid van wagens in de ruimte aanzienlijk te verminderen.

04_4_2_MINDER PARKEERGELEGENHEID

In deze nieuwe inrichting geldt een algemene verluwing van gemotoriseerd verkeer op het plein en zal de openbare ruimte worden vrijgemaakt door het aantal parkeerplaatsen voor wagens drastisch te verminderen.

04_4_3_HERORGANISATIE VAN DE MARKT EN VERKEERSSTROMEN

De herorganisatie van de markt is essentieel, of de herinrichting van het plein nu veel of weinig verandert. Deze herorganisatie zal een reflectie inhouden over de stromen naar en van de markt, over de functionele organisatie van de markt en het parkeerbeleid voor de voertuigen van de marktkramers. De scenario's die in aanmerking zullen worden genomen, zijn vrij, aangezien de markt aan vernieuwing toe is.

04_4_4_REFLECTIE OVER HET SYSTEEM VAN LEVERINGEN

Er zijn veel handelszaken, horecazaken, kunstgalerijen en andere diensten op het Kasteleinsplein. Er moet worden nagedacht over het leveringssysteem, aangezien traditionele leveringszones in deze context een verouderd systeem zijn. De mogelijkheid van een tijdslot zonder ruimtelijk afgebakende zone moet worden onderzocht. In Elsene bestaan er nog andere voorbeelden in die zin. Dat is met name het geval voor de Elsensesteenweg.

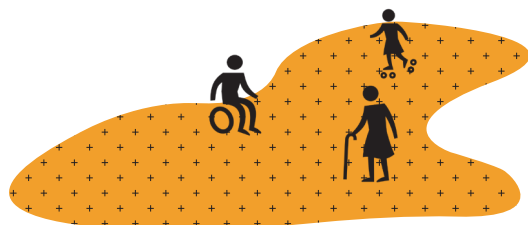

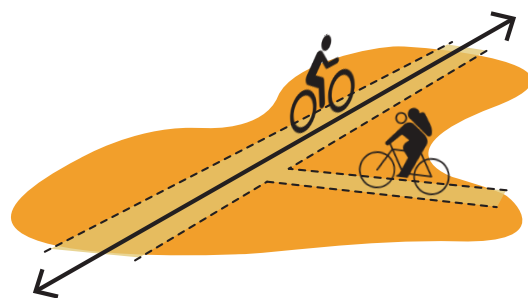
04_4_5_BEHOUD VAN TOEGANG VOOR BUURTBEWONERS, HANDELSZAKEN EN HULPDIENTEN

Ongeacht het gekozen mobiliteitsscenario blijft de toegang voor voertuigen langs de gevels van het plein gehandhaafd voor leveringen, bewoners, hulpdiensten, enz.

04_4_6_BEGAANBAARHEID VAN DE OPENBARE RUIMTE VOOR IEDEREEN

In de diagnose wordt ook gewezen op de noodzaak van een aanzienlijke toename van de toegankelijkheid, het comfort en de begaanbaarheid van de openbare ruimte voor voetgangers, fietsers en personen met beperkte mobiliteit. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de vlakheid van de bekledingen en de grip van de materialen.

04_4_7_AANLEG GFR + AANSLUITINGEN

GFR 7 loopt al enkele jaren door de Edelknaapstraat, en die moet worden voortgezet op het Kasteleinsplein om via de Kasteleinsstraat en de Livornostraat uit te komen op de Louizalaan. Bij de aanleg van die route moet rekening worden gehouden met de marktdagen, want het tracé moet functioneel blijven. In het algemeen is het de bedoeling het fietsen veiliger te maken door de verschillende wegen die aan het plein grenzen op deze route aan te sluiten. Bij deze aanleg van de GFR moet ook worden nagedacht over de vermindering van conflicten tussen gebruikswijzen. Fietsen veiliger maken mag niet worden geassocieerd met het in gevaar brengen van voetgangers. Ook wijzen wij erop dat het niet wenselijk is de fietsersstromen volledig te scheiden op een tweerichtingspad dat voor hen bestemd is. De lokale omgeving is niet aangepast aan dergelijke inrichting. Het is hier belangrijker de minst tegenstrijdige route te bedenken die het best op de grond wordt voorgesteld.

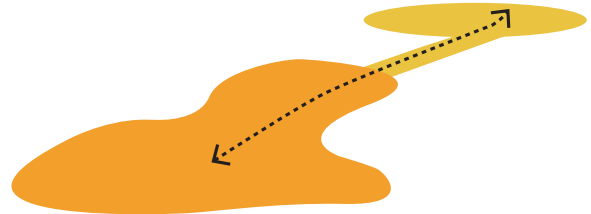

04_4_8_GOOD MOVE / STAD 30 / VERKEERSLUWHEID

Sinds 1 januari 2021 zijn de meeste assen in het Brussels gewest zone 30 geworden. Dat geldt ook voor de Kasteleinswijk. Tegen 2030 zal het mobiliteitsnetwerk van Kastelein verluwd zijn en zal het doorgaand verkeer worden overgeheveld naar de wegen rond het netwerk. Bij de herinrichting van het Kasteleinsplein dient men reeds rekening te houden met die verkeersluwte aangezien de principes van Good Move nageleefd moeten worden.

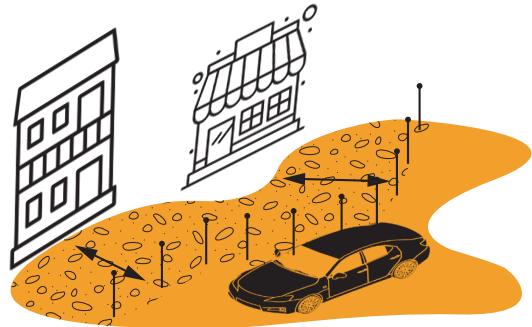
04_4_9_VERBINDING MET DE SIMONISSTRAAT

De Simonisstraat is een PLUS-voetgangers-as in het Good Move-plan. Dit korte stuk kan het Kasteleinsplein immers met de Baljuwstraat verbinden. In dit verband benadrukken wij de noodzaak om de voetgangersverbindingen van het plein naar die as, die uiteindelijk een gedeelde ruimte zou kunnen worden, te verbeteren.

04_4_10_BEVEILIGING VAN DE OPENBARE RUIMTE NAARGELANG DE CONTEXT

De activering van de ruimte is niet op alle plaatsen op het plein dezelfde. Er is een horecacentrum in de Waterleidingstraat, een klein commercieel centrum in de Armand Camphenhoutstraat en kunstgalerijen op verschillende locaties. Die activiteiten genereren verschillende stromen die aanleiding geven tot verschillende mobiliteitsbehoeften, en ook de relaties die die activiteiten hebben met de openbare ruimte zijn verschillend. De beveiliging van de openbare ruimte kan op verschillende manieren worden aangepakt, afhankelijk van de plaatselijke context. De aanwezigheid van scholen in de buurt moet ook worden meegenomen in de reflectie.

04_4_11_VOORZIEN VAN PARKEERGELEGENHEID 2.0 IN DE VOORZIENE RUIMTEN

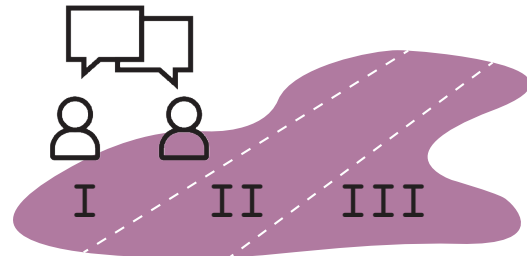
Nieuwe mobiliteitspraktijken genereren nieuwe behoeften en conflicten in de openbare ruimte. Daartoe zullen op voorziene plaatsen op het plein parkeerplaatsen worden aangelegd om opstoppen in de openbare ruimte te voorkomen.

04_5 SOCIO-ECONOMISCHE DYNAMIEK

04_5_1_FASERING EN ONDERSTEUNING

De commerciële activiteit voor, tijdens en na de herinrichting ondersteunen door te zorgen voor een coördinatie van de werken waarbij rekening wordt gehouden met de eisen van iedereen. Daartoe zal ook een aan elke fase aangepast verkeersplan op wijkniveau moeten worden ingevoerd. Tijdens de duur van de werkzaamheden (nutsleidingen inbegrepen) is het van belang de werken op het plein af te stemmen op de verschillende gelijktijdige werken in de buurt.

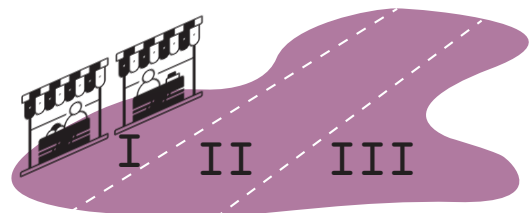
04_5_2_REKENING HOUDEN MET HET GEBRUIK VOOR SOCIAAL-ECONOMISCHE ACTIVITEITEN

Bij de heraanleg van de openbare ruimte rekening houden met de commerciële bijzonderheden van het plein en met name de organisatie van de wekelijkse markt of nachtelijke activiteit van bepaalde horecazaken, echter wel met aandacht voor een harmonieus samengaan van de verschillende publieksgroepen.

04_5_3_INTEGRATIE VAN DE MARKT IN DE REFLECTIE OVER DE FASERING

Aandragen van oplossingen voor het behoud van de wekelijkse markt maar ook van parkeer- en leveringsplaatsen voor, tijdens en na de inrichting van het plein.

04_5_4_VERSTERKEN VAN DE COMMERCIELE DYNAMIEK

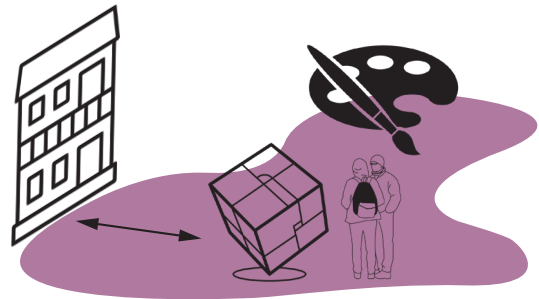
Versterken van de commerciële dynamiek op het plein maar met behoud van de rust in de wijk. Er moet dus worden gezorgd voor een evenwicht tussen plaatselijke en grootstedelijke commerciële activiteiten. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het beheer van die commerciële dynamiek tijdens de duur van de werken.

04_5_5 UITBREIDING VAN DE KUNSTSECTOR IN DE OPENBARE RUIMTE

Uitnodiging tot gebruik van de openbare ruimte voor de uitbreiding van bepaalde handelsactiviteiten (bv: activiteiten buiten de kunstgalerijen, evenementenprogramma, horecaterrassen, ...). Uitbaters en galeriehouders zijn geïnteresseerd.

04_6 ELEMENTEN VOOR BEHEER VAN DE OPENBARE RUIMTE

04_6_1_EENVOUDIG BEHEER EN ROBUUSTHEID

Ontwerp van inrichtingen voor eenvoudig beheer (keuze van materialen, planten, stadsmeubilair, ...) en goede robuustheid.

04_6_2_OPENBARE NETHEID

Bijzondere aandacht voor de openbare netheid: toezien op het behoud (herlokalisering mogelijk en gewenst) van de ondergrondse glascontainers met behoud van toegang voor onderhoudsvoertuigen, schrappen van het hondentoilet, toegankelijkheid behouden voor schoonmaakdiensten, aangepaste vuilnisbakken met asbakken voorzien, behouden en ontwikkelen van intelligente persvuilnisbakken (type Big Belly) en kiezen voor goten en/of kolken aangepast aan de plaatselijke omstandigheden (veel vallende bladeren, regelmatig afval omwille van de markt, ...)

04_6_3_VOORBEELDIG BOUWPLAATSBEHEER

Invoering van voorbeeldig bouwplaatsbeheer: permanente communicatie en participatie, belangrijke fasering in overleg met de handelsactiviteiten en markt, behoud van de toegankelijkheid van de handelszaken gedurende de werken en aangepast parkeerbeleid, intelligente sleuven voor de hergroepering van de nutsleidingen overwegen, ...).

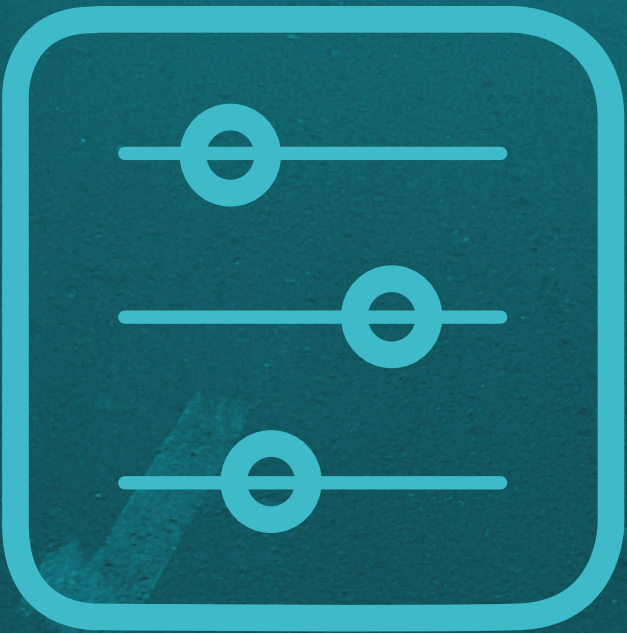
04_6_4_EENVOUDIGE WERKWIJZE VOOR ONDERHOUD

Het meubilair, de ruimtelijke configuratie, de beplante zones en de materialen moeten zorgvuldig worden uitgedacht om een inrichting te bieden die gemakkelijk te onderhouden is en weinig tussenkomst van de gemeentediensten vereist.

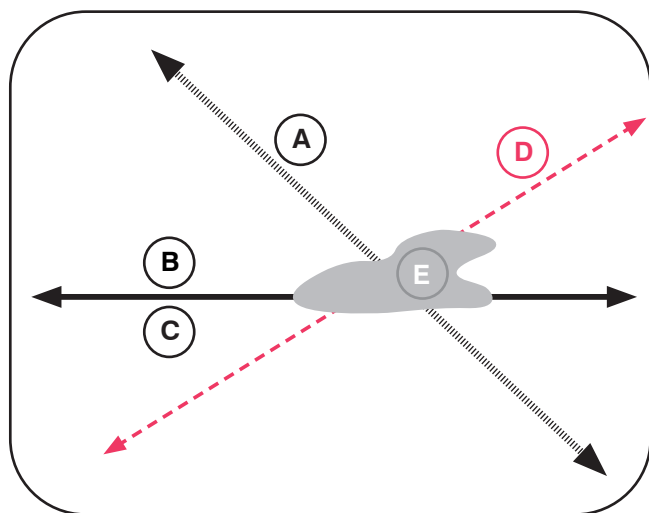

05_VARIANTEN

05_VARIANTEN

Deze elementen, die van scenario tot scenario kunnen verschillen, zijn belangrijke thema's waarover keuzes zullen moeten worden gemaakt die het uiteindelijke scenario beïnvloeden. Elke optie of variant wordt met zijn voor- en nadelen besproken, samen een illustratieschema. De verschillende thema's die aan bod komen zijn mobiliteit, de typologie van de vergroening van het plein, de leveringsstrategie, de organisatie van de markt en het statuut van de openbare ruimte. Dat zijn de belangrijke vragen die wij moeten beantwoorden en de antwoorden zullen richting geven aan de vormgeving van het gekozen scenario.

05_1 MOBILITEIT

Een groot aantal mobiliteitsvarianten werd bestudeerd. Ze staan afgebeeld op de volgende dubbele pagina. In totaal werden negen varianten voor de verluwing van het autoverkeer in overweging genomen. Er zijn talrijke besprekingen gevoerd met de gemeentediensten om de voortgang van andere verwante mobiliteitsprojecten te integreren, namelijk die van Waterleidingstraat (kant Sint-Gillis) en Drievuldigheidsvoorplein - Baljuwstraat.

05_2 EVOLUTIEF EN VEERKRACHTIG MOBILITEITSSCENARIO

Uit die besprekingen zijn drie optimale mobiliteitsvarianten naar voren geschoven. Die onderscheiden zich door hun verhouding tussen de ruimte die vrijkomt voor actieve verplaatsingswijzen en de toegankelijkheid van het plein voor iedereen, ook voor mensen met beperkte mobiliteit die soms een bevoorrechte toegang met de wagen nodig hebben.

Die varianten onderscheiden zich ook door de mogelijkheden die zij bieden op het gebied van flexibiliteit en dus ook veerkracht. Mobiliteit is immers nooit in steen gebeiteld, een mobiliteitsplan dus ook niet. Mobiliteitspraktijken veranderen steeds sneller en het is een noodzaak om met die veranderingen rekening te houden. Vanuit strategisch oogpunt is het ook een manier om enige marge te laten bij de ontwikkeling van een lokaal mobiliteitscontract op de Kasteleinsmaas tegen 2030 in het kader van de invoering van GOOD MOVE.

Dit zijn de varianten 1A, 3A en 4A van de volgende plaat : 1A - Noord-westaansluiting, 3A - Onderbreking transit Waterleidingstraat en 4A - Aansluiting Simonis. Die drie varianten vormen de drie tijdstippen van het evolutieve scenario.

05_3 TIJDSTIP 01: (1A) NOORD-WESTAANSLUITING

In de gedeelde diagnose werd vastgesteld dat het Kasteleinsplein momenteel functioneert als een rotonde, wat snel rijden op het plein aanmoedigt. In dit scenario wordt voorgesteld om het permanente verkeer langs de noordwestgevel te schrappen. Dat komt neer op het samenvoegen van de huidige eenrichtingsstraten tot één enkele tweerichtingsstraat in het zuidoosten van het plein. Dit scenario beperkt het effect van de rotonde, maar laat nog steeds transitverkeer toe.

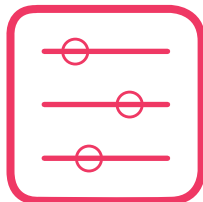
05_4 TIJDSTIP 02: (3A) ONDERBREKING TRANSITVERKEER WATERLEIDINGSTRAAT

Deze tweede variant stelt voor het transitverkeer tegen te houden door de autoverbinding in twee richtingen tussen de Waterleidingstraat en de Kasteleinsstraat via het Kasteleinsplein af te snijden. Dit tweede tijdstip in het evolutiescenario geeft de aanzet tot de veranderingen die voor de uitvoering van Good Move in aanmerking moeten worden genomen. Uitgangspunt is dat die afsluiting van de as niet mag leiden tot een extra verandering inzake de herinrichting van de openbare ruimte, daarom moeten de bekledingen van variant 1A worden voorzien voor een evolutie naar de varianten 3A en 4A.

05_5 TIJDSTIP 03: (4A) AANSLUITING SIMONISSTRAAT

Deze laatste variant stelt voor de openbare ruimte van het Kasteleinsplein op ideale wijze autoluw te maken door aan de eerste twee tijdstippen de volledige afsluiting van het autoverkeer op de Simonis-as tussen de Baljuwstraat en het Kasteleinsplein toe te voegen. Dit scenario sluit bijzonder goed aan bij het voetgangers-PLUS-netwerk dat wordt voorgesteld in de multimodale specialisatie Good Move, én bij de scenario's die worden voorgesteld voor het Drievuldigheid-Baljuwontwerp. Dit derde tijdstip voor verluwing van de mobiliteit kan als doelstelling op middellange termijn worden overwogen. Dit geeft de wijk de tijd om samen met alle aanverwante projecten en bouwplaatsen mee te evolueren.

TIJDSTIP 01

- + Vrijmaken van openbare ruimte voor actieve verplaatsingswijzen.
- + Mogelijkheid tot uitbreiding van de kunstgalerijen en terrassen in de openbare ruimte
- + Invoering van nieuwe functies in de vrijgekomen ruimte
- + Mogelijke aansluiting met de Simonisstraat en de Amazonestraat
- + De werking van de mobiliteit blijft erg vergelijkbaar met de bestaande
- Ongelijke behandeling van de gevels
- De weg ligt aan de kant die 's namiddags het meeste zon krijgt.

1A_RATTACHEMENT NORD-OUEST*

TIJDSTIP 02

- + Meer plaats vrijmaken in de openbare ruimte voor actieve verplaatsingswijzen.
- + Meer mogelijkheden tot uitbreiding van de kunstgalerijen en terrassen in de openbare ruimte
- + Invoering van nieuwe functies in de vrijgekomen ruimte, veel meer polyvalentie in gebruik
- + Evenwichtigere behandeling van de gevels
- + Onderbreking van de transitwegen (// Good Move)
- + Verenigbaarheid met de scenario's voor Drievuldigheid-Baljuw
- Er moet nog een nadere mobiliteitsstudie worden uitgevoerd om het effect op de andere verkeersassen in detail te onderzoeken

3A_COUPURE TRANSIT AQUEDUC*

TIJDSTIP 03

- + Maximale plaats vrijmaken in de openbare ruimte voor actieve verplaatsingswijzen.
- + Volledig autovrije verbinding tussen de Baljuwstraat en Kastelein via de Simonisstraat
- + Invoering van nieuwe functies in de vrijgekomen ruimte, veel meer polyvalentie in gebruik
- + Evenwichtigere behandeling van de gevels
- + Onderbreking van de transitwegen (// Good Move)
- + Verenigbaarheid met de scenario's voor Drievuldigheid-Baljuw
- Er moet nog een nadere mobiliteitsstudie worden uitgevoerd om het effect op de andere verkeersassen in detail te onderzoeken
- Fasering en budget voor de uitbreiding van Simonis (lange termijn)

4A_RATTACHEMENT SIMONIS*

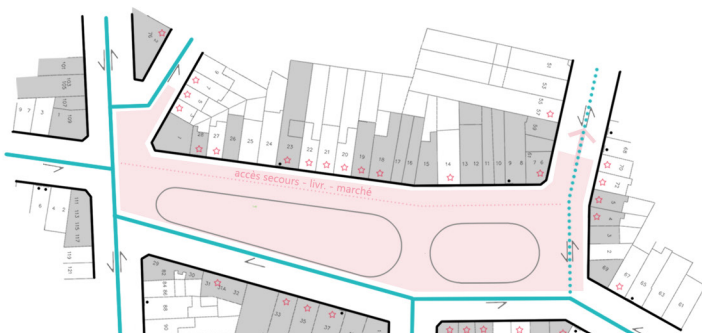
KASTELEINSPLEIN VARIANTEN EVOLUTIEF EN VEERKRACHTIG MOBILITEITSSCENARIO

0_SUR BASE EXISTANT

- + status quo: geen tijd voor aanpassing, weinig debat
- transitroutes behouden
- zeer weinig toe-eigening van de openbare ruimte
- isolement van de centrale ruimte

1A_RATTACHEMENT NORD-OUEST*

- + vrijmaken van ruimte, uitbreiding terrassen + activiteiten galerijen
- + aansluitingspotentieel Simonisstraat en Amazonestraat - verluwing van het verkeer
- + werking mobiliteit identiek aan de bestaande - goede plaatselijke bereikbaarheid
- + beperking van het transitverkeer dat het plein vanaf de Louizalaan doorkruist
- ongelijkheid van behandeling van de gevels, weg aan de meest zonnige kant PM

1B_RATTACHEMENT SUD-EST

- + vrijmaken ruimte, uitbreiding terrassen + activiteiten galerijen, zon (pm)
- + werking mobiliteit identiek aan de bestaande
- verlies aansluitingspotentieel Simonisstraat en Amazonestraat, verdeling
- ongelijkheid van behandeling van de gevels, minder makkelijke verbinding Campenhoutstraat

2A_CHICANE S

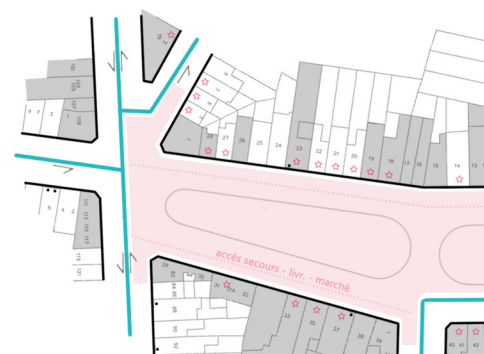
- + Gelijkere behandeling van de gevels kant
- + Opdeling in 2 ruimten > herinnering aan de h
- van het plein
- Kans op gevoel van breuk, verlies van eenh
- Doorgang centrum over het plein > kans o

2B_CHICANE Z

- + Gelijkere behandeling van de gevels, link kan
- + Opdeling in 2 ruimten > herinnering aan de h
- het plein
- Kans op gevoel van breuk, verlies van eenheid
- Doorgang centrum over het plein > kans op

3A_COUPURE TRANSIT AC

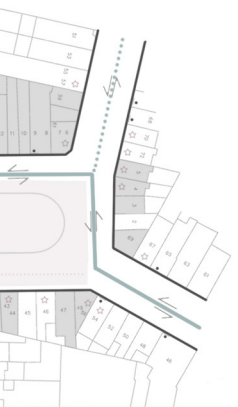

- + meer plaats vrijmaken in de ruimte, gelijke b
- vels, link Simonisstraat
- + toe-eigening van de ruimte voor actieve ver
- valentie gebruikswijzen
- + Onderbreking transitroutes, verenigbaar m
- Drievuldigheid-Baljuw
- (+ of -) mobiliteitsstudie voor invloed op and

progression possible

IO (VAN 1 TOT 4)

Amazonestraat
de historische evolutie

heid, zonlicht
op conflicten

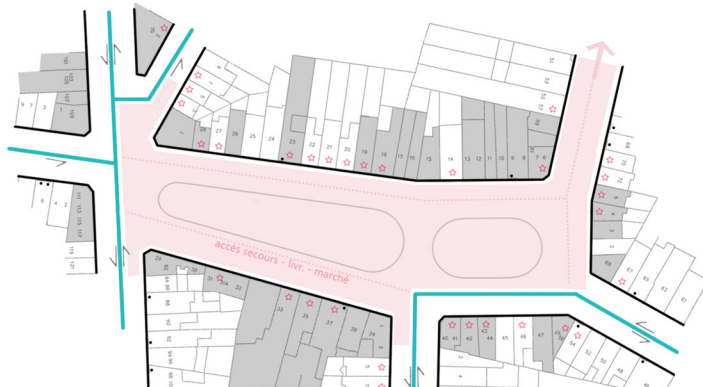

t Simonisstraat
historische evolutie van

d, zonlicht
conflicten

progression possible

4A_RATTACHEMENT SIMONIS*

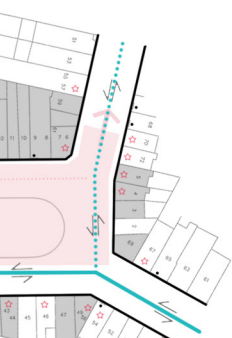
- + maximaal plaats vrijmaken in de ruimte, gelijke behandeling van de gevels, link Simonisstraat
- + toe-eigening van de ruimte voor actieve verplaatsingswijzen, polyvalentie gebruikswijzen
- + onderbreking transitroutes
- uitstel mobiliteit, fasering & budget voor uitbreidingen Simonisstraat

4B_APAISEMENT CAMPENHOUT

- + maximaal plaats vrijmaken in de ruimte, gelijke behandeling van de gevels, link Amazonestraat
- + toe-eigening van de ruimte voor actieve verplaatsingswijzen, polyvalentie gebruikswijzen
- + onderbreking transitroutes
- uitstel mobiliteit, geen link met Simonisstraat, Campenhoutstraat doodlopend

QUEDUC*

behandeling van de ge-

plaatsingswijzen, poly-

met het scenario voor

ere assen

3B_COUPURE TRANSIT LOUISE

- + vrijmaken ruimte (minder dan 3A), gelijke behandeling gevels, link Simonisstraat
- + toe-eigening van de ruimte voor actieve verplaatsingswijzen, polyvalentie gebruikswijzen
- + onderbreking transitroutes
- (+ of -) mobiliteitsstudie voor invloed op andere assen

* **Choix** bureau d'études et services communaux
suite au diagnostic partagé (yc lien Simonis)

05_2 VERGROENING

Voor de vergroening van het Kasteleinsplein werden vijf varianten voorgesteld. Er moet voorrang worden gegeven aan het behoud van bomen die een toekomst hebben en aan meer vergroening van het plein; ter herinnering: dit percentage bedraagt momenteel 7%.

Het voorkeursscenario is dat van een groene ruimte in de wijk. Het maakt een zeer aanzienlijke vergroening van het plein mogelijk, wat een positief effect heeft op de leefomgeving van de buurtbewoners en handelaars. Er wordt gekozen voor een vrijwillige variant die het imago van de wijk verbetert zonder het te veranderen. Ze biedt een openbare ruimte die beter is aangepast aan de klimaatverandering dan de ruimte die er nu is.

Deze keuze komt in de eerste plaats voort uit het participatieproces, d.w.z. de vergaderingen in het veld en de online bevraging, en wordt vervolgens ondersteund door de politiek. 83% van de deelnemers aan

de bevraging is voorstander van meer groen op het plein. Meer dan 60% van de deelnemers aan de bevraging zijn voorstander van een aanzienlijke vergroening van het plein.

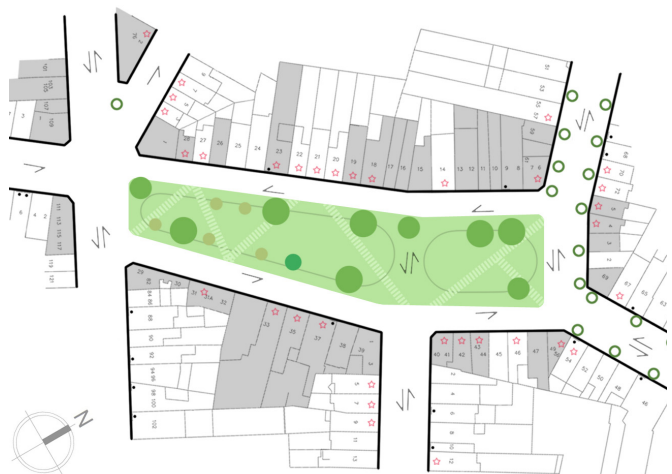
De uitdaging hier is om groene ruimten te ontwerpen die zowel de mens als de biodiversiteit dienen. Die moeten gedeeltelijk polyvalent blijven en aangepast zijn aan het gebruik van de openbare ruimte, weinig onderhoud vergen en bestand zijn tegen intensief gebruik.

Als leidraad voor de projectontwerper stellen wij voor te werken met een vergroeningsgradiënt van het plein, die zal worden toegelicht in het hoofdstuk over het voorkeursscenario. De gradiënt maakt het mogelijk om kwalitatieve groene ruimten en verblijfsfuncties op het Kasteleinsplein te voorzien. Die gradiënt kan meer of minder belangrijk zijn en maakt het mogelijk een meer minerale ruimte vrij te maken die de vorm van een polyvalente esplanade kan aannemen.

VOORKEURSVARIANT

- + Zeer sterke toename van de vergroening van de openbare ruimte, veerkrachtiger ontwerp en maakt de aanpassing van het plein aan de klimaatverandering mogelijk
- + Sterke toename van de draagkracht voor biodiversiteit, geplande BAF veel hoger dan huidige BAF
- + Sterk ontwerp, beeld van een vrijwillig project
- + Verbeterde leefomgeving voor iedereen, horecazaken inbegrepen
- +/- Volledige identiteitswijziging van het plein (met opwaardering van het bestaande patrimonium)
- Aanzienlijk verbruik van oppervlakte voor de aanleg van groene ruimten (ook al zijn sommige daarvan multifunctioneel)
- Meer beheer en onderhoud dan voor een minerale

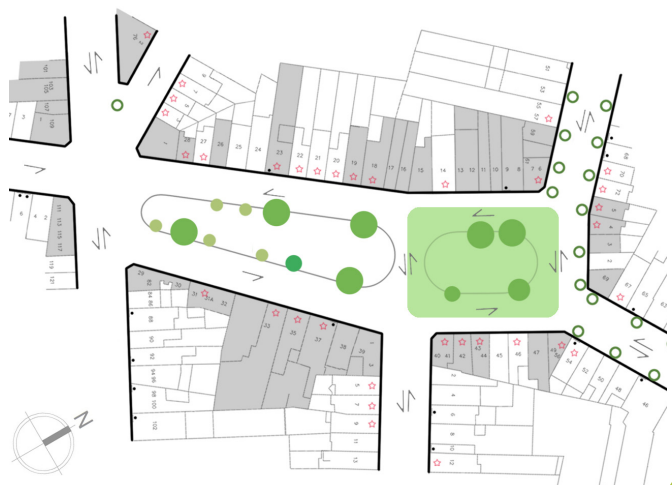
04_ESPACE VERT DE QUARTIER

SECOND CHOICE

- + Grote toename van de vergroening van de openbare ruimte.
- + Positieve impact op de verbetering van de leefomgeving.
- + Anticipatie op de evolutie van bepaalde onderwerpen op middellange termijn
- +/- Gemengde identiteit, markeert de historische evolutie van het plein, maar leidt tot een minder eenvormige behandeling
- Verbruik van ruimte, minder polyvalentie op vlak van gebruikswijzen

03_PLACE MIXTE ESP. VERT / ESPLANADE

REFERENTIES TER INSPIRATIE

KOPENHAGEN, TAASINGE SQUARE

Paradigmawijziging, vergroening, gelijkaardige schaal, wagens zijn nog aanwezig maar beperkter

NANTES, PLACE DE LA PETITE HOLLANDE

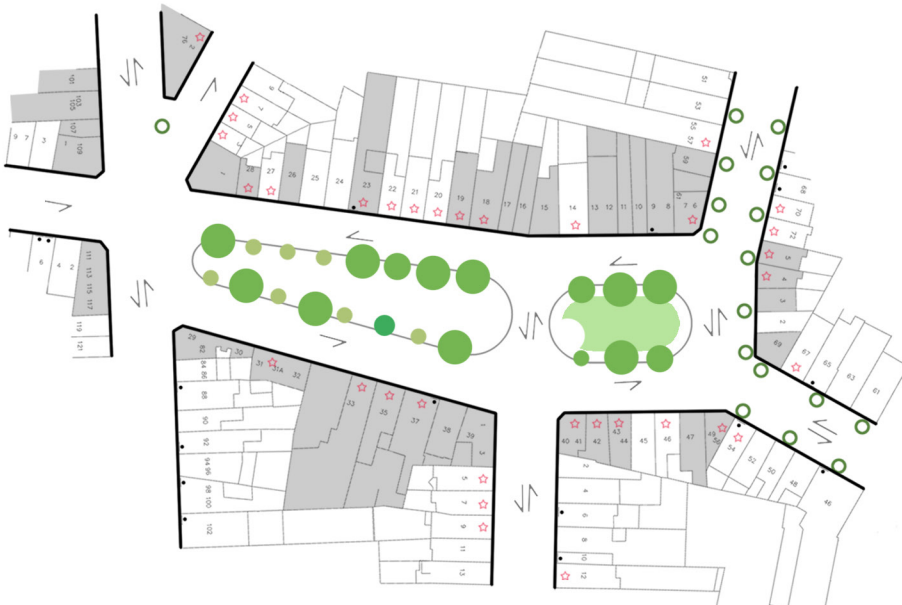
Paradigmawijziging, vergroening, grotere schaal maar gelijkaardige principes

KASTELEINSPLEIN - VARIANTEN MEER VERGROENING (VAN 1 TOT 4 NAAR MEER EN

00_EXISTANT

- + 22 centrale bomen (7 Byzantijnse hazelaars en 15 Europese lindes)
- + de bevolking wenst ze te behouden + vermeerderen
- moeilijke groeiomstandigheden, verwondingen, inzakking van boomkuilen
- verscheidenheid aan uitlijningen: leeftijd, soort, groei, conditie, ...

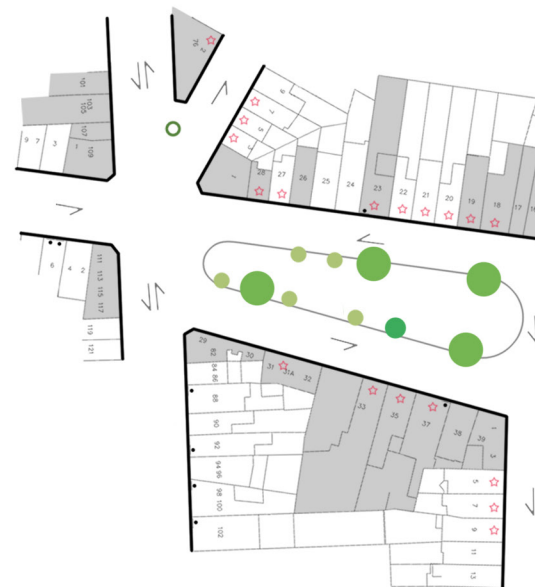
01_SÉLECTION ET OUVERTURE

- + beter samengaan met andere gebruikers (n)
- + anticipatie op de evolutie van bepaalde on
- + visuele opening / mogelijke omkadering m
- + meer biodiversiteit met lage aanplantingsl
- delicaat selectie- en conserveringswerk (bo
- communicatie met de gebruikers

03_PLACE MIXTE ESP. VERT

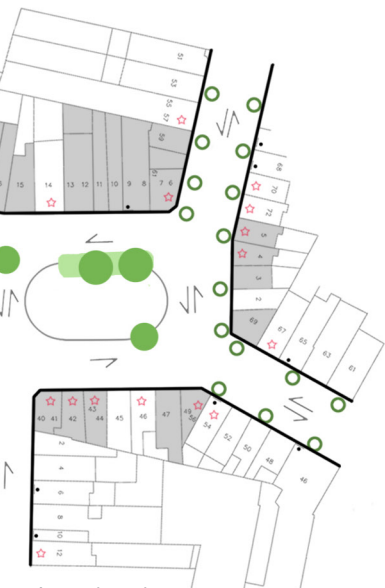
- + sterkere toename van vergroening en bio
- + betere impact op de verbetering van de le
- + anticipatie op de evolutie van bepaalde on
- (+ en -) gemengde identiteit, markeert histo
- vormige behandeling
- verbruik van ruimte, minder polyvalentie o

01_Place de la Paix, Mulhouse - Mutabilis
 02_Old Market Square, Nottingham - Gustafson & Porter
 03_Place Cardinal Mercier, Jette - Omgeving
 04_Warrior Square, Southend - Gillespies

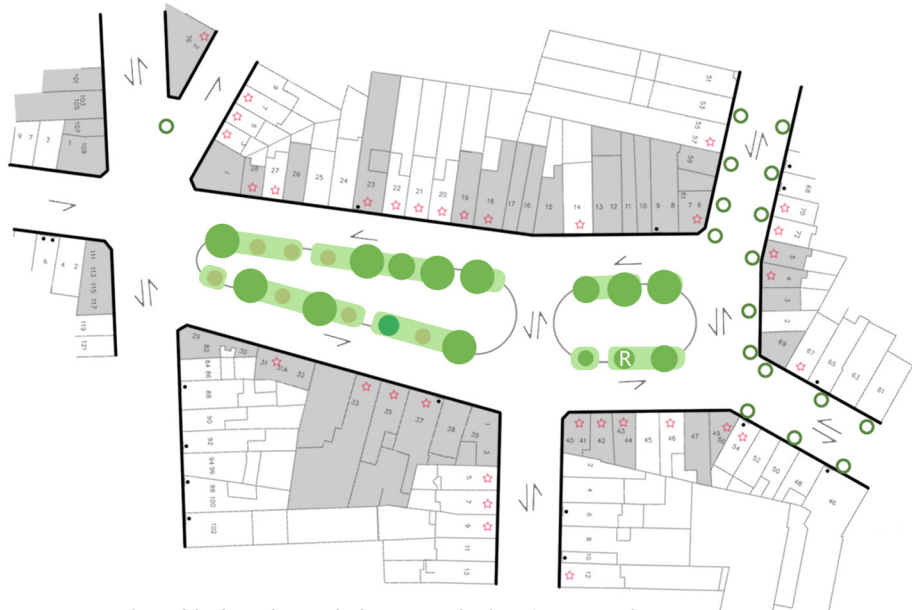
MEER VERGROENING)

URES

markt, animaties, ...)
 onderwerpen op middellange termijn
 met de erfgoedkundige gebouwen
 lagen
 bouwplaats)

02_REINFORCEMENT ALIGNEMENTS

- + maximaal behoud van de bomen (slechts 1 vervanging)
- + een gemakkelijker onthaal van het project door de gebruikers
- + meer biodiversiteit door toevoeging van lage aanplantingslagen
- + opvolging evolutie op middellange en lange termijn
- + moeilijk om grote werken uit te voeren
- moeilijker samengaan met andere gebruikswijzen (verbruik ruimte)

T / ESPLANADE

diversiteit
 leefomgeving
 onderwerpen op middellange termijn
 historische evolutie Maar minder een-
 vlak van gebruikswijzen

04_ESPACE VERT DE QUARTIER

- + zeer sterke toename van vergroening en biodiversiteit
- + kracht / imago van een radicaal project
 (+ of -) volledige identiteitsverandering van het plein
- Max. gebruik van de ruimte, gedeeltelijke herlokalisering van de markt
- beheer en onderhoud van een groene ruimte vs. samengaan handelszaken/
 horeca

05_3 ORGANISATIE VAN DE MARKT

De variant voor organisatie van de markt is afhankelijk van de andere morfologische varianten die hierboven reeds zijn besproken. De voorkeur gaat uit naar een spreiding van de markt over de omliggende straten, zodat een wijkmarkt ontstaat en niet alleen een pleinmarkt.

Deze optie is in overeenstemming met de algemene visies 2 en 3, d.w.z. het paradigma veranderen en de krachten bundelen. Hierdoor zal niet alleen ruimte vrijkomen op het Kasteleinsplein, maar zullen ook de markt en zijn relatie met de wijk en de handelaars opnieuw worden uitgevonden.

De markt gaat uit van een open parcours naar de wijk, terwijl de bestaande situatie meer weg heeft van een gesloten circuit.

In de online bevraging waren de gebruikers zeer enthousiast over het behoud van de markt tijdens de werkzaamheden, hetzij op het plein (42%), hetzij in de omliggende straten (39%). Door de markt en de werken op deze manier naast elkaar te laten bestaan, kan een nieuwe marktorganisatie worden getest voordat de werken voltooid zijn.

Dat voorstel is ook in overeenstemming met het standpunt van de meerderheid van de gebruikers en buurtbewoners. Kastelein wordt in feite meer als een wijk dan als een plein gezien, zodat de spreiding van de markt in de wijk goed aansluit bij de visie van de wijk. De markt dynamiseert en versterkt de wijk en niet enkel het plein.

Die indeling laat de aanleg van andere ruimten op het Kasteleinsplein toe. Die vormen op woensdag een aanvulling op de markt, aangezien zij niet wijken voor de markt zoals thans het geval is.

Op marktdagen is het immers niet mogelijk het plein voor andere doeleinden dan de markt te gebruiken. Deze variant maakt het mogelijk om parallel aan de markt een kwalitatieve woonfunctie op het plein te handhaven.

Twee aandachtspunten moeten in acht worden genomen. Het eerste punt is de doorgang voor de DBDMH (4 m) die mogelijk moet blijven in de marktgangen indien de markt in de omliggende straten plaatsvindt. Het tweede is het behoud van een doorgang van 2m breed op de trottoirs aan weerszijden van de markt. Aangezien de diepte van de kramen 3,5 m bedraagt, is een totale breedte van minstens 15-16 m vereist om een dubbele rij kramen op straat te hebben. Als de kramen slechts aan één kant staan, kan worden gewerkt met straten die minstens 11,5 m breed zijn.

Voorbeeld: de Amazonestraat en de Simonisstraat zijn 12 en 15 m breed met een beschikbare breedte van 7 en 9 m op de openbare weg. Die twee straatgedeelten kunnen dus maximaal één rij klanten langs één kant van de straat ontvangen.

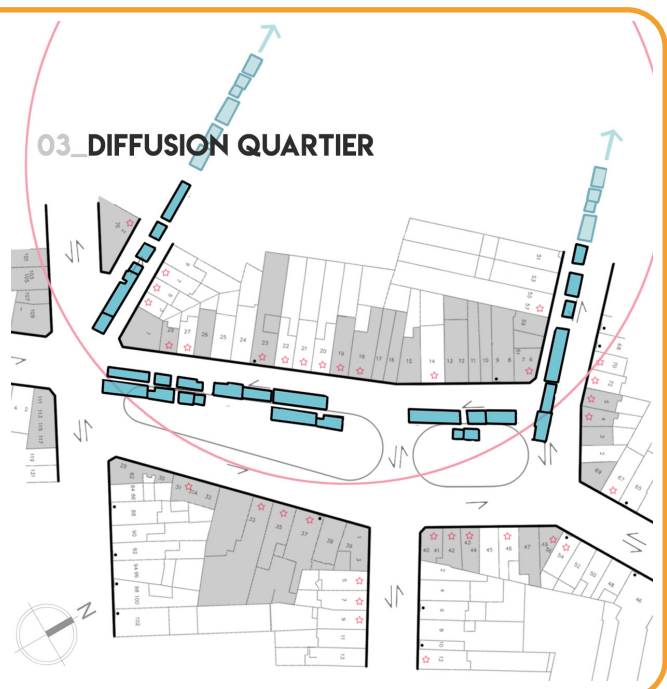
Over die indeling moet worden nagedacht rekening houdend met de straten waar op woensdag kinderen uit de school komen om de toegang niet te beperken (vb.: einde van de Waterleidingstraat tussen de Washingtonstraat en de Maliestraat).

De keuze voor een spreiding van de markt in de straten impliceert dat die straten worden uitgerust met elektrische infrastructuur voor de marktkramers.

VOORKEURSvariant

- + Mogelijk samengaan van de markt met ander gelijktijdig gebruik van het plein (b.v. wonen, rusten, ontmoeten, enz.).
- + Mogelijkheid tot meer vergroening van het plein.
- + Mogelijkheid om een nieuwe synergie tussen handelaars en marktkramers te ontwikkelen.
- + Creatie van een identiteit die meer gericht is op het parcours doorheen de wijk.
- + Mogelijkheid tot voortijdige installatie van de werf.

- Nieuwe aanpassingsperiode voor de marktkramers/klanten (maar mogelijkheid om nieuwe klanten aan te trekken)
- Inclusief beheer in de Simonisstraat en Amazonestraat op vlak van logistiek voor/na de markt.

REFERENTIES VAN MEER VERSPREIDE MARKTEN

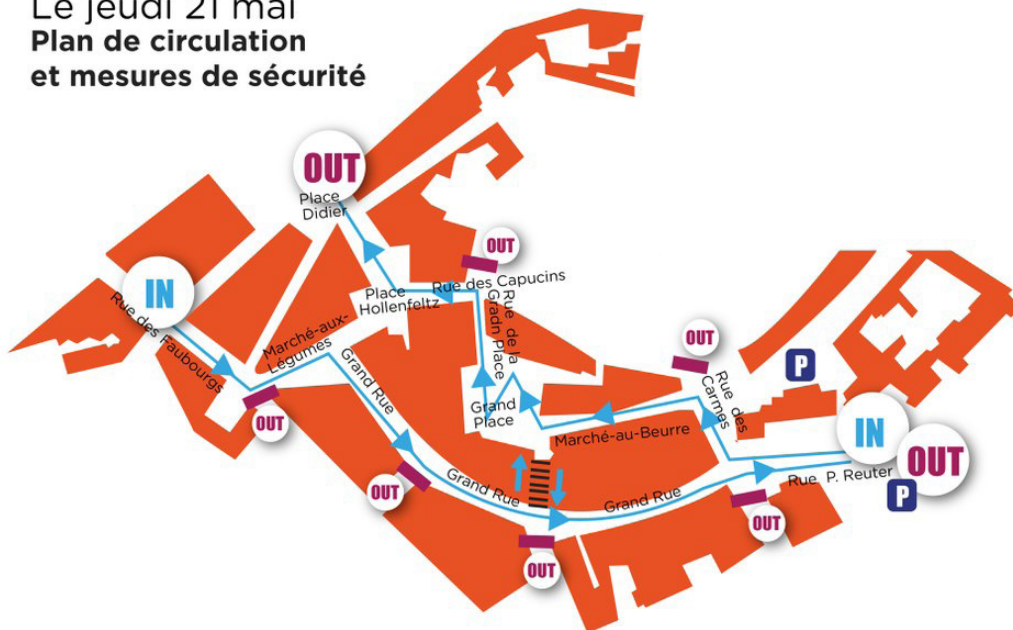
AARLEN

Marché de l'Ascension

Le jeudi 21 mai

Plan de circulation

et mesures de sécurité

HANNUIT

MARCHÉ HEBDOMADAIRE DU LUNDI MATIN

SENS DE CIRCULATION

PLACE DU CHATELAIN VARIANTES ORGANISATION DU MARCHÉ (DE 1 À 3, D'UNE CE

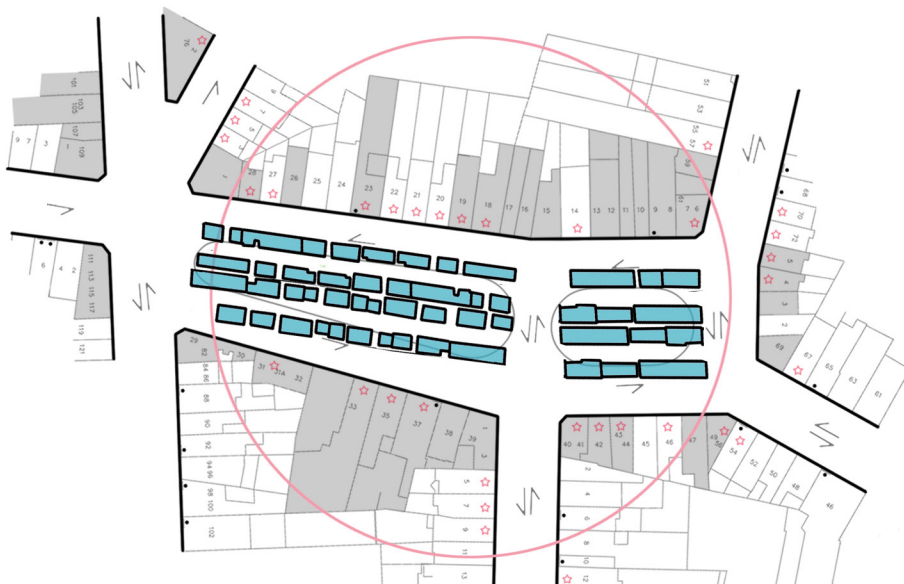
00_EXISTANT

- + organisatie reeds aanwezig, geen storingen voor marktkramers / klanten
- verbruik van ruimte, conflicten met etalages van handelszaken, smalle straten
- geen antwoord op het huidige snelheidsverlies
- veiligheidsconflict met deels open circulatiestromen
- conflict met bomenpatroon

01_CENTRALITE PLACE

- + ademruimte op de markt, beter leesbare reorganisatie, bewegingscomfort
- + weinig verandering voor marktkramers / klanten
- nog steeds veel verbruik van de ruimte op het plein
- geringe vermindering van conflicten met etalages
- (+ of -) noodzaak het plein autoluw te maken wanneer het markt is

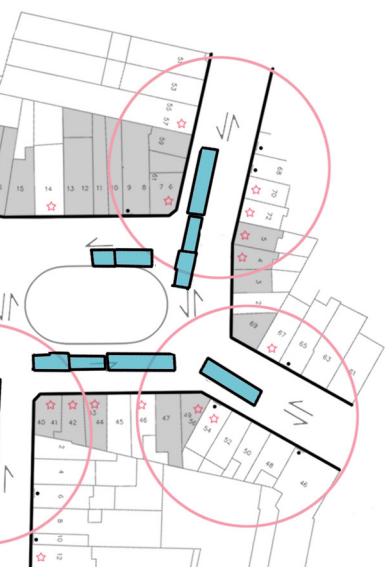
02_AMORCES AXES

- + samengaan met andere gebruikswijzen en
- + minder verbruik van de ruimte, minder conflicten
- + creatie van verbindingen met de naburige gebieden
- nieuwe aanpassingsperiode voor marktverplaatsingen
- minder goed leesbaar
- groter beheer van de assen die gesloten zijn

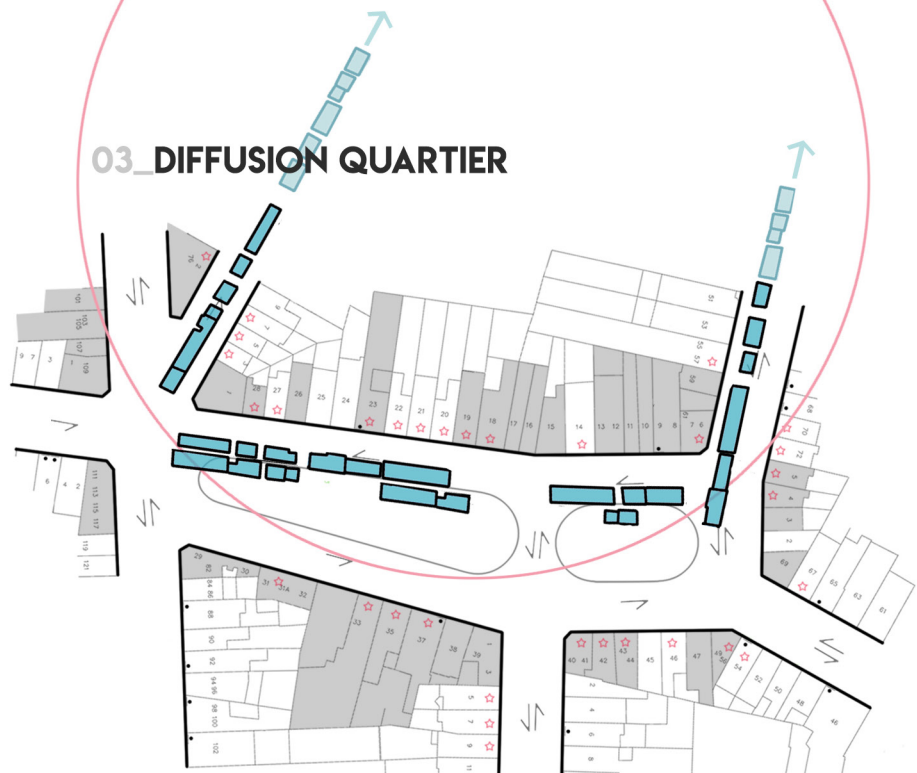
ENTRALITÉ VERS PLUS DE DIFFUSION)

meer vergroening mogelijk
conflicten met de etalages
assen
kramers/klanten en beheer van

ijn tijdens de markt

03_DIFFUSION QUARTIER

- + samengaan met andere gebruikswijzen en meer vergroening mogelijk
- + weinig verbruik van ruimte op het plein, geen conflicten met de etalages
- + creatie van een identiteit die meer gericht is op het parcours/de wijk
- + mogelijkheid tot voortijdige installatie tijdens de werken
- nieuwe aanpassingsperiode voor marktkramers/klanten en beheer van verplaatsingen
- Inclusief beheer in de Simonisstraat, Waterleidingstraat en Amazonestraat

05_4 STATUUT VAN DE OPENBARE RUIMTE

De openbare ruimte is momenteel hoofdzakelijk gericht op gemotoriseerde voertuigen met thermische motor. Uit de gedeelde diagnose is naar voren gekomen dat er nood aan is de modi in de openbare ruimte opnieuw in evenwicht te brengen.

Het hart van de wijk lag tot eind 2020 in een zone 50 km/u en is sinds januari 2021 een zone 30 km/u geworden. Wij stellen voor om het statuut van ontmoetingszone / residentieel gebied (20 km/u) in te voeren op de delen van het Kasteleinsplein waar nog voertuigen mogen rijden. Via die assen kan men nog steeds het plein met de wagen oprijden via het noorden of zuiden. Ook stellen wij de invoering van een voetgangerszone voor op de delen van het plein die niet meer toegankelijk zijn voor wagens. De toegang blijft echter mogelijk voor leveringen, buurtbewoners (laden, lossen garages, ...), hulpdiensten en fietsers.

Deze verandering van statuut en het opnieuw in evenwicht brengen van de modi zal de burgers in staat stellen zich de openbare ruimte terug toe te eigenen en het autoverkeer te beperken, aangezien deze verandering van statuut en configuratie ook het transitverkeer zal beperken.

EVOLUTIE STATUUT OPENBARE RUIMTE

... - 2020

2021 - 2023

2023 - ...

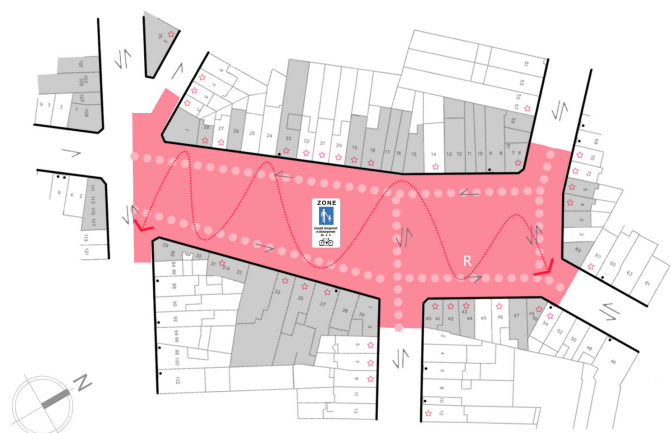
+

VOORKEURSVARIANT

- + Goede beveiliging van de actieve verplaatsingswijzen
- + Goede luwing van de gemotoriseerde verkeersstromen
- + Gemakkelijkere toe-eigening van de ruimte
- Gedeeld beheer van de ruimte, controle op de verkeersstromen (vb.: wildparkeren, ...)
- Naleving van de voorrang aan actieve verplaatsingswijzen, mogelijke conflicten

03_ZONE 5 PIÉTONNE (AVEC ACCÈS LIV., SECOURS, ...)

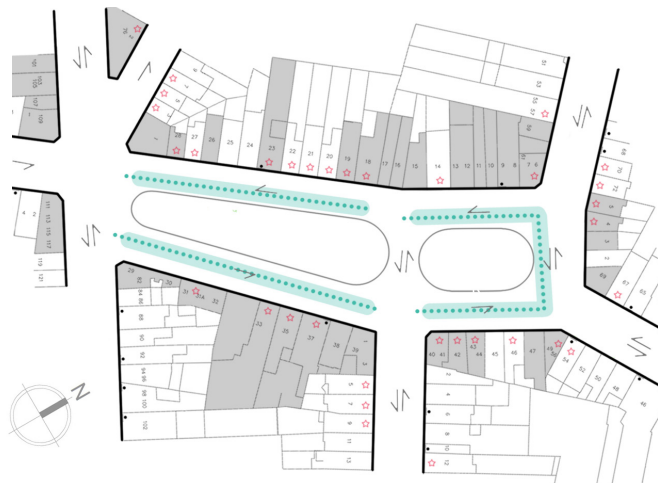

05_5 BEHEER VAN LEVERINGEN

De voorkeur werd gegeven aan een tijdsafhankelijke leveringen. Ten eerste moeten er dan geen plaatsen voor leveringen worden voorbehouden en wordt er dus geen ruimte op de openbare weg ingenomen. Ten tweede kunnen de leveringen dan zo dicht mogelijk bij de handelszaak in kwestie gebeuren. De enige beperking bestaat erin dat het uurrooster voor leveringen moet worden nageleefd. Dat is vaak in de voormiddag.

VOORKEURSVARIANT

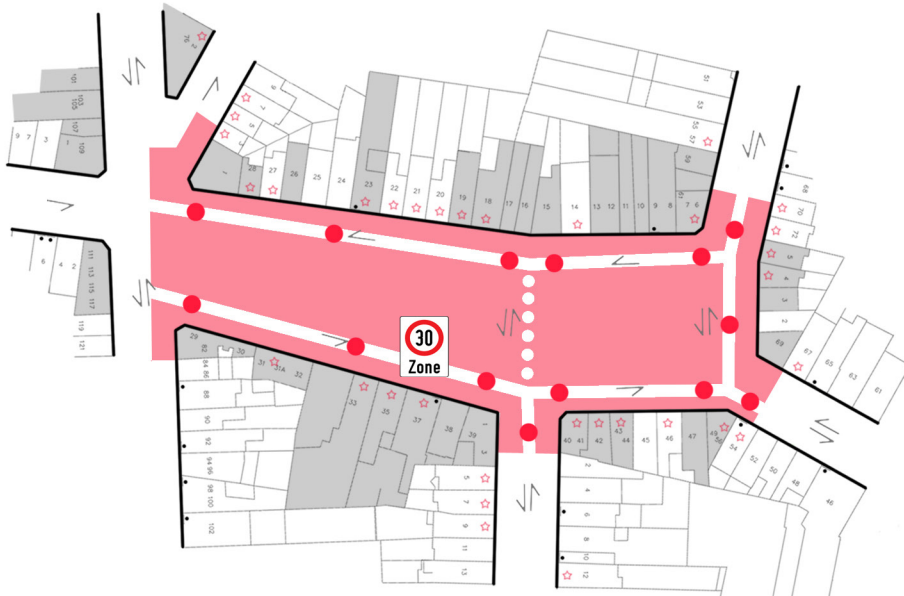
- + Zo efficiënt mogelijk voor handelaars & buurtvoorzieningen
- + Minder concentratie van leveringen in de ruimte
- + Willekeurige spreiding van leveringen binnen een gereserveerd tijdslot (vb.: 6u00-11u00)
- Weinig beveiliging van de actieve verplaatsingswijzen tijdens die periode
- Veel verbruik van ruimte bij momenten
- Risico op meer ongecontroleerde leveringen

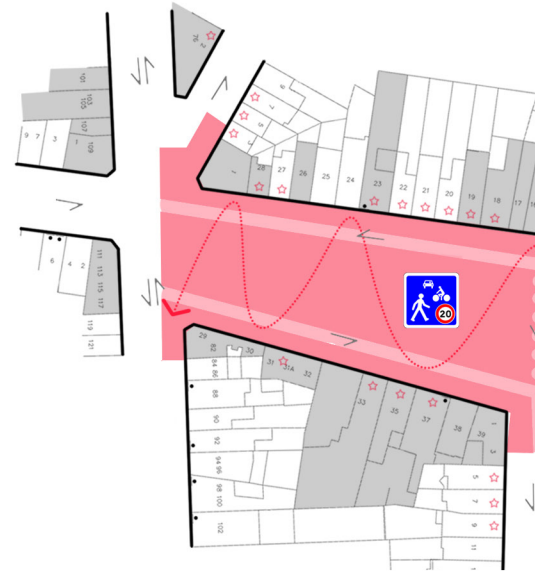
PLACE DU CHATELAIN VARIANTES STATUTS (DE 1 À 3, VERS UN APAISEMENT DES VITESSES)

01_ZONE 30 : SIT. EXISTANTE ÀPD 01.2021

- + leesbaarheid van de ruimte
- (+ of -) beheer van gescheiden verkeersstromen
- minder beveiliging van de actieve verplaatsingswijzen
- minder verkeersluwheid
- minder toe-eigening van de ruimte, klassieke prioriteiten

02_ZONE 20 DE RENCONTRE

- + goede beveiliging van de actieve verplaatsing
- + goede luwung van de verkeersstromen
- + goede toe-eigening van de ruimte
- gedeeld beheer van de ruimte, controle op
- naleving van de voorrang aan actieve verp

PLACE DU CHATELAIN VARIANTES GESTION LIVRAISON (CHOIX STRATÉGIQUES + HO)

01_CENTRALISÉES EXT

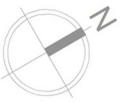

- + vrijmaking van de ruimte, weinig verbruik van ruimte
- + beveiliging actieve verplaatsingswijzen
- verder weg voor bepaalde handelszaken
- logistiek beheer / uurregelingen / concentratie
- risico op conflicten: opstopping naburige assen

02_CENTRALISÉES INT

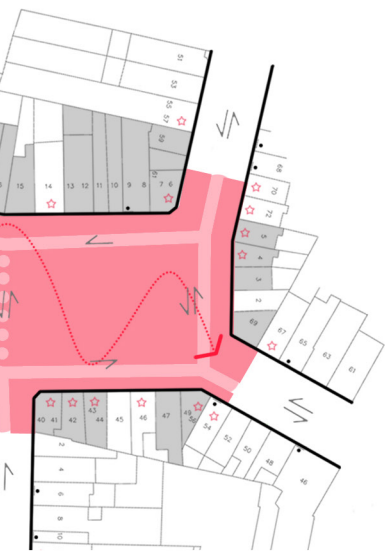

- + gemiddeld verbruik van ruimte
- + betere nabijheid van de zones voor handelaar
- Minder goed samengaan met de andere gebr
- risico op opstopping op het plein

(S)

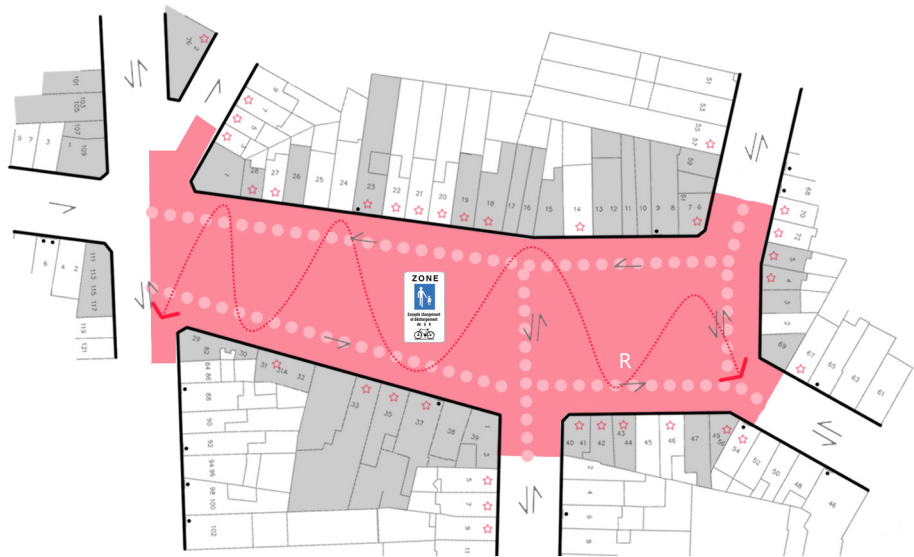
RE (VAR. À ACCÈS LIMITÉ OU NON)

plaatsingswijzen

op de verkeersstromen (wildparkeren)
plaatsingswijzen, mogelijke conflicten

03_ZONE 5 PIÉTONNE (AVEC ACCÈS LIV., SECOURS, ...)

- + maximale beveiliging van de actieve verplaatsingswijzen
- + maximale verkeersluwheid verkeersstromen
- + maximale toe-eigening van de ruimte
- moeilijker voor de andere gebruikers
- aanpassing / moeilijkheden handelszaken en horeca (rotatie, wijziging aanbod, ...)

RAIRES À POSER AVEC LES COMMERÇANTS)

rs
uikers

03_PARTAGÉES EN CONTINU

- + zo efficiënt mogelijk voor handelaars & buurtvoorzieningen
- + minder concentratie van leveringen
- zwakke beveiliging van actieve verplaatsingswijzen
- veel verbruik van de ruimte op bepaalde tijdstippen
- risico op meer ongecontroleerde leveringen

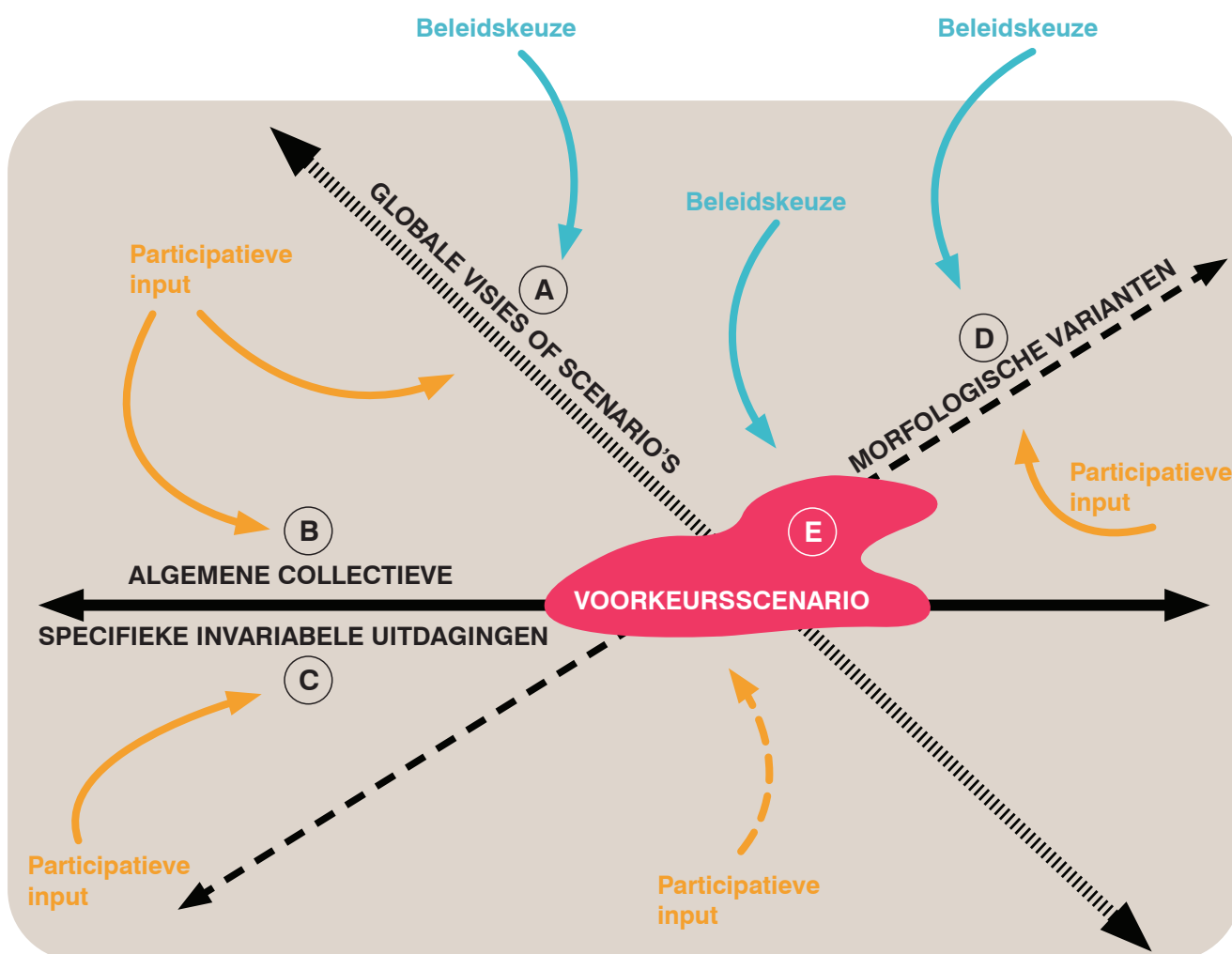

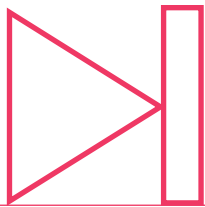
06_ VOORKEURSSCENARIO

06_VOORKEURSSCENARIO

Het voorkeursscenario is het resultaat van de afweging van gewestelijke en gemeentelijke, algemeen-collectieve en specifiek-invariante uitdagingen, alsmede van de politieke wil met betrekking tot de keuze voor een globale visie en morfologische varianten. Dit hoofdstuk bevat de presentatie van dit scenario en de uitleg van de strategische keuzes die gemaakt werden. Het sluit tevens aan op de klimaatcrisis en past binnen een klimaatplan voor de gemeente Elsene. Dit scenario werd vervolgens aan een tweede bevraging onderworpen om de relevantie ervan te beoordelen en het te vergelijken met de meningen van de buurtbewoners en gebruikers. De resultaten van deze tweede bevraging zijn een gelegenheid om dit voorkeursscenario aan te passen en te verfijnen, zodat het kan worden voorgesteld aan de studiebureaus die belast worden met het ontwerp van het nieuwe Kasteleinsplein. Het voorkeursscenario wordt hier opgevat als een «ruimtelijke voorkeursstrategie» voor de herinrichting van het Kasteleinsplein. Daarin wordt geen strikte tekening opgelegd maar eerder principes en proporties. Na de tweede online bevraging, die tot doel had het voorkeursscenario voor te stellen en te evalueren, werden nuances aangebracht in elk onderdeel dat bevestigd werd. De resultaten zijn dus over dit volledige hoofdstuk verspreid.

06_0 FOCUS OP DE TWEEDE BEVRAGING

Als gevolg van de coronacrisis moesten wij onsoortspronkelijke voornemen om ter plaatse met de belanghebbenden in contact te treden, herzien. Wij zijn met dit werk begonnen in februari en maart 2020. Daarom besloten wij, met tegenzin en na analyse van de betrouwbaarheid ervan in dit specifieke geval van de Kasteleinswijk, door te gaan met deze online-bevragingsvorm.

De tweede online bevraging was een waar succes. Er waren in totaal meer dan 1.300 antwoorden. De voornaamste doelstellingen waren:

- 01 - Presentatie van het voorkeursscenario
- 02 - Beoordeling van het scenario door de burgers
- 03 - Verzamelen van adviezen en constructieve opmerkingen voor de verbetering van het voorstel

Gelet op de sociologische kenmerken van de wijk werd ze in drie talen beschikbaar gesteld. Er werden 1.118 antwoorden in het Frans, 67 in het Nederlands en 142 in het Engels ingediend. Er werden minder antwoorden ontvangen dan bij de eerste bevraging (-29%) maar de bevolking blijft wel zeer representatief.

De bevraging was gedurende 1 maand beschikbaar van 04.03.21 tot 04.04.21. Ze was toegankelijk via verschillende kanalen, onder andere smartphone, pc en tablet.

Ze werd massaal verspreid via:

- Verdeling van 5.000 flyers in de brievenbussen van buurtbewoners op het plein en in de dichtstbijzijnde straten.

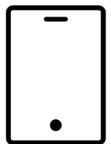
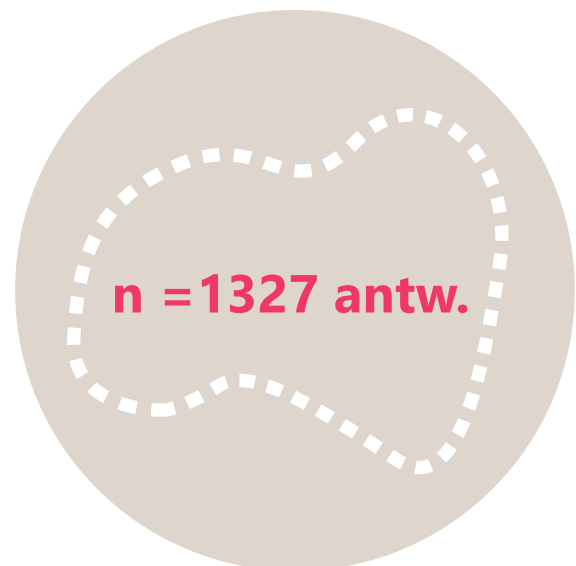
- Verzending van de link naar de bevraging per mail via de eigen mailinglijst van het project. Deze lijst werd samengesteld tijdens het eerste deel van het participatieproces door adressen rechtstreeks op het terrein te verzamelen tijdens de bezoeken aan de verschillende handelaars op het plein, alsook via de eerste online bevraging, waarbij belangstellenden hun adres konden achterlaten om op de hoogte te worden gehouden van het verdere verloop van het proces.

- Bekendmaking van de bevraging op de site van de gemeente Elsene.

- Bekendmaking op de officiële sociale media van de gemeente met een wekelijkse oproep.

Om eenvoudigweg de betrouwbaarheid van de antwoorden na te gaan, is nagegaan welke profielen van respondenten het vaakst terugkwamen en welke leeftijdsgroepen het vaakst voorkwamen. Het blijkt dat de antwoorden en de verhoudingen zowel wat het profiel als wat de leeftijdsgroep betreft zeer vergelijkbaar zijn met die van de eerste bevraging.

De meerderheid zijn in feite buurtbewoners, van nabij gevolgd door de 49-jarigen, gevolgd door de 26- tot 35-jarigen en de 50- tot 64-jarigen. De 65-plussers werden relatief goed bereikt, hoewel het internet soms een aanzienlijke digitale kloof vormt.

Profiel	%	Aantal
Buurtbewoner	57	759
Werknemer	8	112
Gebruiker	51	681
Student	1	12
Handelaar	5	68
Marktkramer	1	11

Leeftijdscategorie	%	Aantal
06 tot 18 jaar	<1	5
19 tot 25 jaar	3	35
26 tot 35 jaar	29	382
36 tot 49 jaar	36	478
50 tot 64 jaar	24	313
65 en ouder	9	114

06_1 HET KASTELEINSPLEIN

Het Kasteleinsplein heeft veel kwaliteiten die in de gedeelde diagnose beschreven staan. Het is ook een ruime openbare ruimte in een relatief dichtbebouwd gebied. Een verademing in een zeer dichtbebouwd gebied, dat daardoor veel potentieel heeft en als katalysator fungeert voor een groot aantal plaatselijke en niet-plaatselijke uitdagingen.

Het is een openbaar plein, gelegen in de eerste kroon van Brussel, dat moet evolueren om concurrerend te blijven op vlak van leefomgeving. Veel stadscentra in de eerste kroon hebben hun strategie de laatste jaren dan ook gewijzigd en het gebruik van de wagen in deze structurerende openbare ruimten is duidelijk afgenomen. Dat geldt voor het Flageyplein, het Sint-Gillisvoorplein, het Jourdanplein, het Rogierplein, de grote markt van Sint-Jans-Molenbeek, ... Een gelijkaardige beweging voltrekt zich in de twee de kroon, het Dumonplein, het Kardinaal Mercierplein en het Spiegelplein werden recent heraangelegd in het voordeel van de actieve verplaatsingswijzen, gelijkaardige ideeën worden geopperd voor het Sint-Jobplein in Ukkel. Al deze

herinrichtingen zorgen voor een nieuwe dynamiek in de openbare ruimte, waardoor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geleidelijk aan over openbare ruimten beschikt die beter gedeeld worden en aangepast zijn aan de 21ste eeuw.

Elk centrum wil zijn imago en identiteit versterken om te kunnen blijven concurreren met de andere centra van de polycentrische Brusselse metropool. Elk van hen heeft zijn sterke en zwakke punten waarvan het goed is die te identificeren om de kwaliteiten te ondersteunen en de gebreken te verzachten. De gedeelde diagnose heeft die elementen kunnen blootleggen om de troeven in handen te hebben om het Kasteleinsplein van morgen aan te leggen.

06_2 INTERVENTIEPERIMETER

Onderstaande interventieperimeter werd voorgesteld door de gemeente Elsene naargelang de beschikbare budgetten en de intentie bij aanvang. Ze beslaat de gehele oppervlakte van het Kasteleinsplein en de bijbehorende straatdelen en kruispunten en vormt een oppervlakte van ongeveer 6.850 m². Binnen deze perimeter overweegt men een herinrichting van de openbare ruimte van gevel tot gevel.

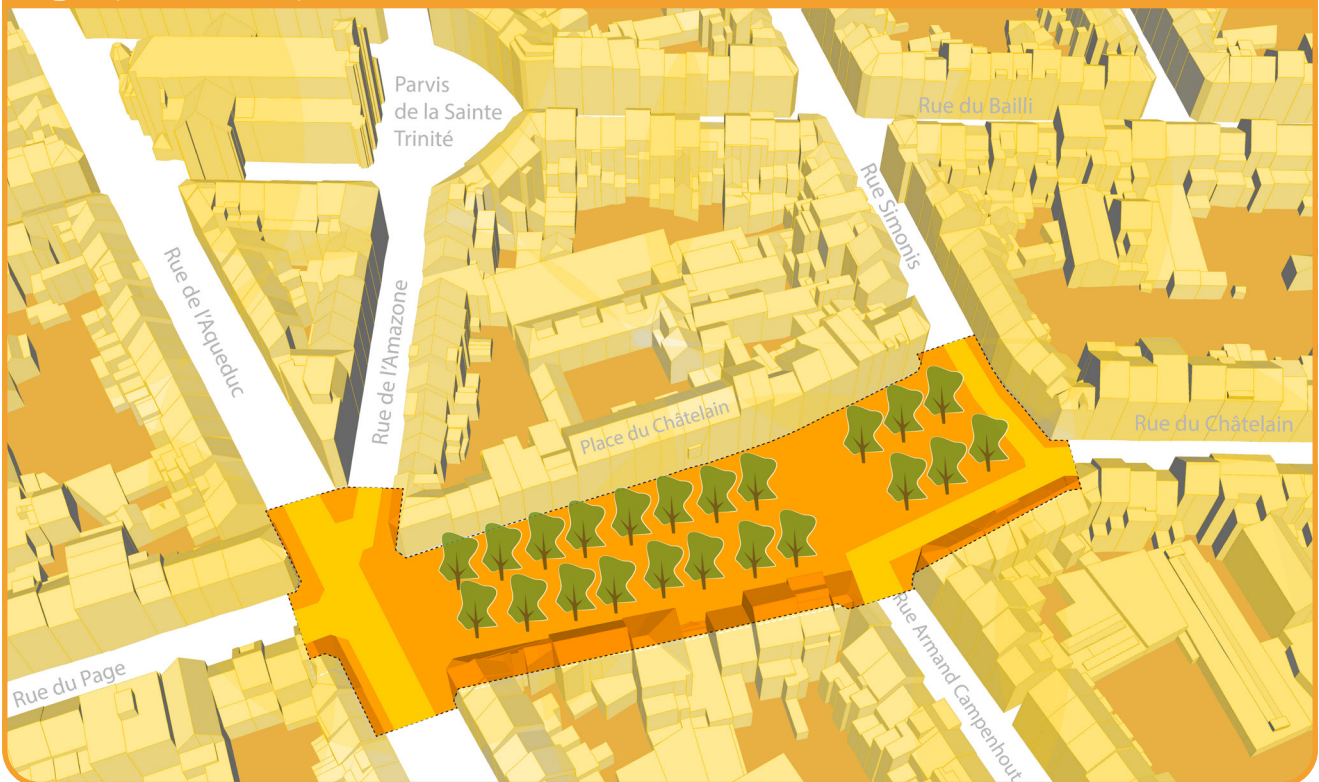
De unieke vorm van het plein is te wijten aan de morfologische evolutie ervan. Ze wordt gekenmerkt door een dubbele rij lindebomen en reeks neoclassicistische gevels.

Het plein wordt in het uiterste zuidwesten doorkruist door de Waterleidingstraat terwijl het vanuit andere straten langs alle kanten bereikbaar is: de Amazonestraat via het Drievuldigheidsvoorplein, de Simonisstraat via de Baljuwstraat en de Defacqzstraat, de Kasteleinsstraat via de Louizalaan, de Armand Campenhoutstraat via de Washingtonstraat en de Edelknaapstraat via de Amerikaansestraat.

STATUUT VAN DE OPENBARE RUIMTE

- Voetgangerszone (Beperkte toegankelijkheid)
- Ontmoetingszone (20 km/u zone)

06_3 STATUUT VAN DE OPENBARE RUIMTE

In het voorgestelde scenario wordt rekening gehouden met het verlangen naar een rustigere openbare ruimte, zoals dat naar voren komt uit het gewestelijke en gemeentelijke beleid en uit het participatieproces. Een eerste stap kan bestaan uit de wijziging van het statuut van de openbare ruimte op vlak van de wegcode.

Vroeger bestond het hele Kasteleinsplein uit wegen waar men 50 km/u mocht rijden. Dat zorgde op verschillende plaatsen op het plein voor gevaarlijke situaties. Sinds 1 januari 2021 behoren al die wegen tot de zone 30. Er zijn echter geen voorzieningen getroffen om deze zonewijziging te begeleiden, hoewel de verkeerswetgeving voorschrijft dat de 30 km/uur-zone duidelijk herkenbaar moet zijn door de staat van het terrein en/of door voorzieningen.

Er worden twee statuten voorgesteld:

Een ontmoetingszone op bepaalde delen van het plein die nog toegankelijk zijn voor automobilisten. Dat betekent dat de openbare ruimte kan worden gebruikt door

voetgangers en eventueel kan dienen voor spelletjes en vrijetijdsactiviteiten. Automobilisten mogen de voetgangers niet in gevaar brengen en dienen aan een zeer lage snelheid, beperkt tot 20 km/u, te houden. Automobilisten moeten vertragen of stoppen indien nodig. Parkeren is verboden behalve indien er andere aanwijzingen worden gegeven.

Een voetgangerszone met beperkte toegang wordt voor het grootste deel van het plein voorgesteld. In die zone zijn geen wagens toegelaten, uitgezonderd voor leveringen, de markt of buurtbewoners (lokale bestemming). De garages blijven dus toegankelijk en de hulpdiensten hebben steeds toegang.

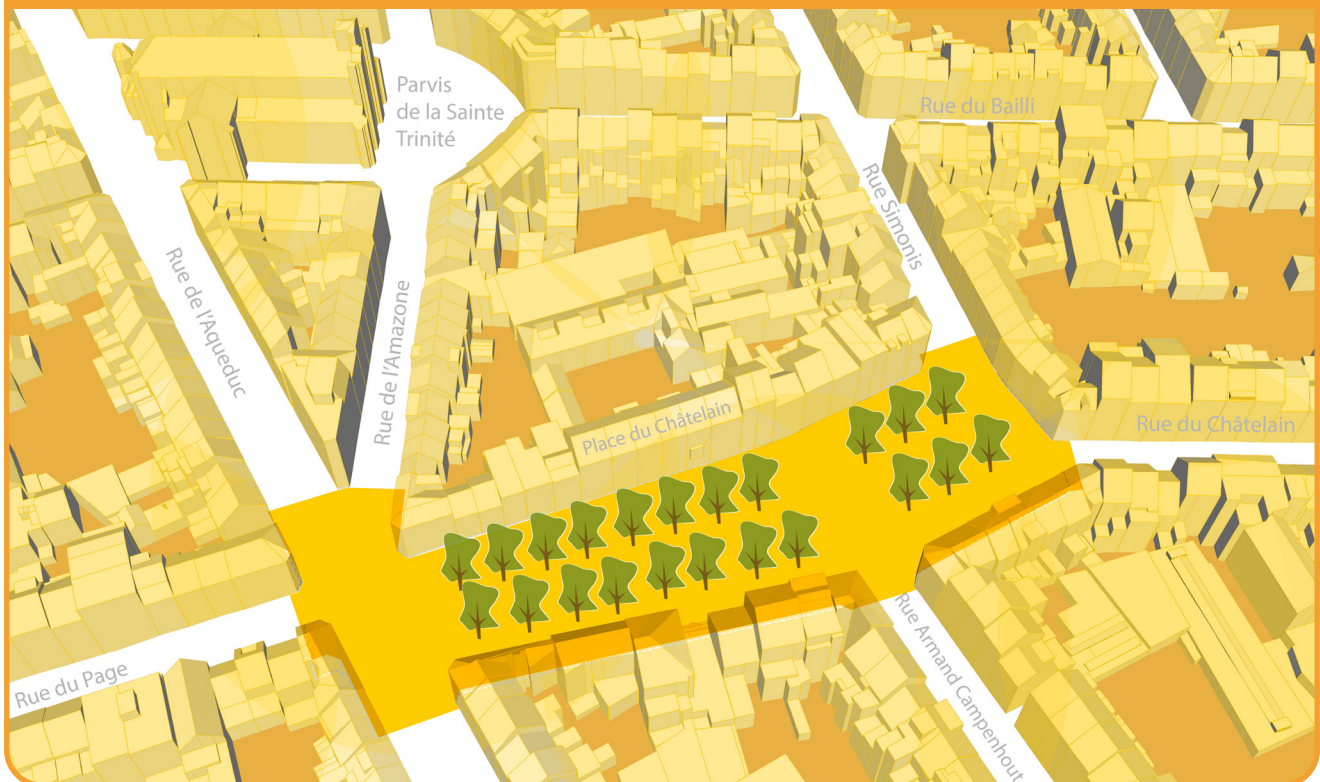
De heraanleg van het plein is een kans om een unieke voorziening of regeling te treffen die de snelheid beperkt en tegelijk het beeld van een gedeelde ruimte geeft en een te groot onderscheid tussen de twee voorgestelde statuten vermijdt.

EENVORMIGE BEKLEDING (BEELD VAN DE GEDEELDE RUIMTE)

Homogene bekleding

06_4 EENVORMIGE BEKLEDING

Het voorstel om met een eenvormige bekleding te werken werd bevestigd door de uitwisselingen op het Kasteleinsplein aan het begin van het participatieproces en de resultaten van de twee online bevragingen. Dat voorstel werd ook bekrachtigd door de technische diensten van de gemeente die instaan voor het beheer van de openbare ruimte.

Die manier om bekledingen te behandelen verbetert de bruikbaarheid van de openbare ruimte voor iedereen, ook voor mensen met beperkte mobiliteit (PBM), als het materiaal wordt gekozen overeenkomstig de aanbevelingen die ter zake bestaan.

De inrichting van het geheel moet zoveel mogelijk vlak zijn. Het materiaal moet aangepast zijn aan de omgeving en aan de gebruiksdoeleinden, en er moet aandacht worden besteed aan kleur, ruwheid, gladheid, ...

Een eenvormige bekleding vereist subtiel werk aan structurerende elementen zoals afvoergoten, een lineaire ordening die een perspectief markeert of twee ruimten afbakt of niet-uitstekende randen.

Er moet ook worden nagedacht over het gebruiksgemak van het materiaal, de onderhoudskosten en, meer in het algemeen, de totale kosten.

Dankzij die bekleding of variatie van bekledingen zal het Kasteleinsplein één geheel worden en zal de indruk van segmentering van de ruimte die thans aanwezig is, worden afgezwakt.

Het materiaal moet de gevels en hun architectuur opwaarderen, een zekere soberheid is vereist om te vermijden dat de bekleding visueel aantrekkelijker wordt dan haar omgeving.

REKENING HOUDEND MET HET NIEUWE GEWESTELIJKE MOBILITEITSPLAN 'GOOD MOVE' EN DE RESULTATEN VAN DE EERSTE ONLINE BEVRAGING, STELLEN WIJ VOOR OM HET VOORRANGSNET VOOR VOETGANGERS UIT TE BREIDEN NAAR HET DRIEVULDIGHEIDSVORPLEIN VIA EEN STUKJE VAN DE AMAZONESTRAAT EN NAAR DE BALJUWSTRAAT VIA EEN STUK VAN DE SIMONISSTRAAT. UIT DE BEVRAGING BLIJKT IMMERS DAT KASTELEIN EERDER ALS EEN WIJK DAN EEN PLEIN WORDT GEZIEN EN ERVAREN. GOOD MOVE VOORZIET DAN WEER EEN VERSTERKT VOETGANGERSNETWERK IN DIE TWEE STRATEN. **BENT U VOORSTANDER VAN MEER MOBILITEIT VOOR VOETGANGERS EN VAN HET AUTOLUW MAKEN VAN DIE TWEE STRAATGEDEELTEN?**

GEMIDDELDE 0.70

MEDIAAN 1.00

0 = 400 30%	1 = 927 70%
------------------------------	------------------------------

Uitb. Simonis Amazone	GEMID	MED	0	1
Buurtbewoner	0,77 /1	1,00	178	580
Gebruikers	0,62 /1	1,00	186	299
Werknemers	0,63 /1	1,00	15	23
Handelaars	0,53 /1	1,00	18	22

OPEN VRAAG. ALS U TEGEN HET AUTOLUW MAKEN VAN DE AMAZONESTRAAT EN DE SIMONISSTRAAT NAAR BALJUW-DRIEVULDIGHEID BENT, BESCHRIJF DAN WAAROM

1	Mobiliteit	157
2	Parkeren	76
3	Bestaande site OK	58
4	Geen alternatieven voor de wagen	30
5	Toegang PBM	23
6	Overlast voetgangers	15
7	De zone 30 moet dat probleem oplossen	4
8	Verzwakking van de centrale ligging	2

De meeste respondenten (70%) zijn voorstander van het verkeersluw maken van die straten om zachte mobiliteit te bevorderen en het transitverkeer te verminderen. Beide stukken blijven natuurlijk nog steeds toegankelijk voor de buurtbewoners. Van de respondenten zijn de buurtbewoners het meest voorstander van meer mobiliteit naar de omliggende straten die reeds met opstoppen te kampen hebben op bepaalde tijdstippen, met name meer vervuiling en opstopping en moeilijke toegang tot het plein met de wagen.

De handelaars daarentegen staan veel gemengder tegenover het onderwerp (50% voor en 50% tegen).

Met een open vraag kon de weigering verantwoord worden. Deze antwoorden werden in detail overlopen en in acht

categorieën onderverdeeld. De best vertegenwoordigde categorie (157) is deze die de mobiliteitsproblemen als gevolg van het autoluw maken in vraag stelt. In die categorie lezen we vooral opmerkingen over de verschuiving van het verkeer voor voetgangers op die twee weggedeelten (77%).

Vervolgens is de tweede categorie antwoorden (76) bezorgd over de afname van het aantal parkeerplaatsen. Voor die respondenten waren die straten alternatieve parkeerplekken wanneer er op het plein geen plaats meer was. De derde categorie antwoorden (58) staat op het feit dat de bestaande situatie momenteel geen grote problemen oplevert. De andere minder vertegenwoordigde categorieën staan in de tabel hierboven.

06_5 AUTOLUW MAKEN VAN DE OMLIGGENDE STRATEN

De nood aan het autoluw maken van de lokale identiteitskern Baljuw-Kastelein is gebleken uit de gedeelde diagnose en is bovendien één van de doelstellingen van Good Move in het luik Good Neighborhood. Wij stellen wij voor om rekening te houden met onlangs verwezenlijkte projecten of projecten die momenteel uitgedacht worden.

De recent aangelegde Edelknaapstraat maakt deel uit van de autoluwe straten die bij voorrang met het Kasteleinsplein moeten worden verbonden. Die trekt immers veel voetgangers aan die van scholen en winkels in de Amerikaansestraat komen.

De Simonisstraat biedt rechtstreekse toegang (65 m) tot de Baljuwstraat, tweede handelscentrum van de gemeente na de Elsensesteenweg. Ze is een PLUS-voetgangers-as in het Good Move-plan waardoor ze de facto voorrang krijgt bij het autoluw maken.

De Amazonestraat biedt dan weer een rechtstreekse toegang tot de tramhaltes en het Drievuldigheidsvoorplein.

Dat is momenteel een secundaire straat in het netwerk en zij kent eenrichtingsverkeer. Daarom lijkt het gepast om ook in deze straat die verkeersluwte te handhaven of te versterken.

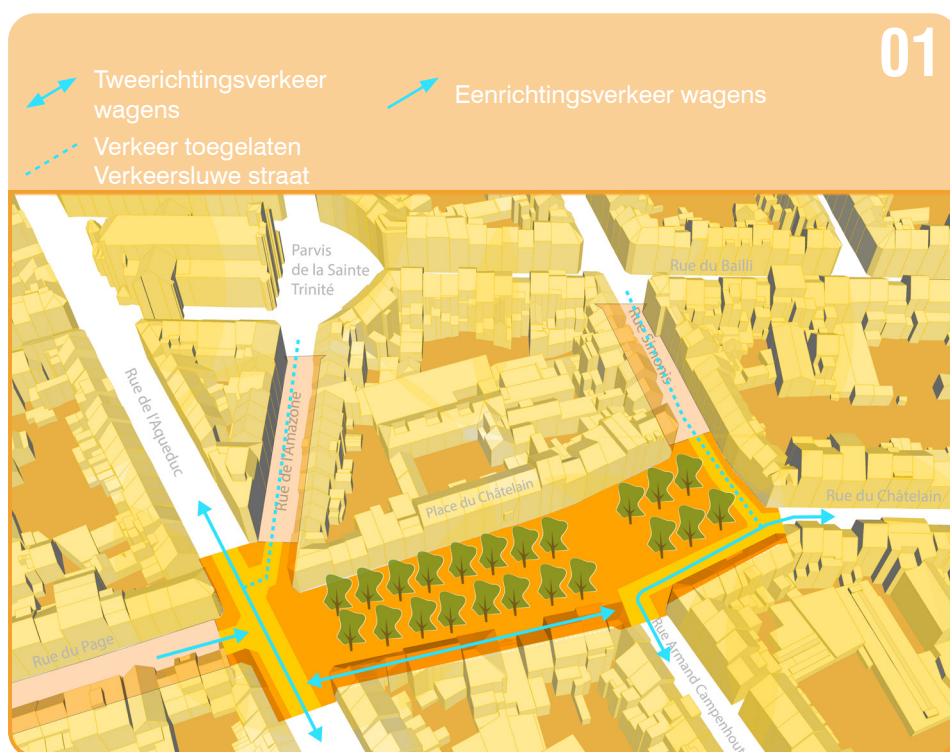
Ideeën over het Drievuldigheidsvoorplein en het begin van de Baljuwstraat door de MIVB en Espace Mobilité gaan ook in de richting van het verkeersluw maken van dat gedeelte van de wijk hoewel verschillende scenario's bestudeerd worden. Door de beide ideeën samen te voegen, kunnen de projecten elkaar versterken door een samenhangende visie op de toekomst van de wijk voor te stellen. Het verkeersluw maken van de twee straten die naar die ruimten leiden, lijkt een logische voortzetting of de belofte van een bevoorrechte verbinding tussen deze twee structurerende openbare ruimten in het hart van de Kasteleinswijk.

VERSPREIDING VAN DE FUNCTIES NAAR DE OMLIGGENDE (AUTOLUWE) STRATEN

- Verkeersluwe openbare ruimte
- Geplande verbindingen

06_6 TIJDSTIP 01

Deze eerste fase van het evoluerende mobiliteitsscenario behelst de aansluiting van het plein op de noordwestgevel. Autoverkeer is niet meer toegelaten op dit gedeelte van het plein.

Die indeling maakt een groot deel van het plein autovrij. De rij- en parkeerruimten worden dus tot een bepaalde zone beperkt. De ruimte voor actieve verplaatsingswijzen wordt dus groter, coherenter en minder gesegmenteerd dan vandaag. Momenteel zijn er weinig beveiligde oversteekplaatsen op het plein maar de wagens kunnen volledig rondom het plein rijden. Dat leidt tot conflicten tussen gebruikswijzen en brengt voetgangers in gevaar.

De Amazonestraat, de Simonisstraat en de oostkant van het Kasteleinsplein zijn verkeersluw. Tweerichtingsverkeer is nog altijd mogelijk in de Waterleidingstraat die een secundaire structuuras binnen de wijk blijft. Die straat zorgt er ook voor dat voertuigen het zuiden van het Kasteleinsplein kunnen blijven oprijden. De Kasteleinsstraat en de Armand Campenhoustraat komen samen aan de oostkant van het Kasteleinsplein om voor automobilisten een tweerichtingsstraat te creëren in het noordoostelijke deel van deze openbare ruimte.

Deze eerste fase van verkeersluwheid is geen grote verandering in de werking van het plein, maar eerder een «quick-win». Er moet echter goed worden nagedacht zodat men snel kan evolueren, d.w.z. zonder de bekledingen opnieuw te moeten aanleggen, naar tijdstippen 02 en 03.

06_7 TIJDSTIP 02

In de tweede fase van verkeersluwheid op het Kasteleinsplein wordt voorgesteld om de verkeersluwe verbinding tussen de Waterleidingstraat en de Kasteleinsstraat volledig te schrappen.

Die evolutie van het mobiliteitsscenario heeft het voordeel dat alle oost-westtransitverkeer over het Kasteleinsplein definitief verleden tijd is. De vorm van de wijk zet automobilisten ertoe aan het Kasteleinsplein te gebruiken om het Stefaniaplein, de Charleroisesteenweg en Janson of de Vleurgatse- en Waterloosesteenweg te vermijden.

Die evolutie kan vlug in één van beide richtingen worden ingezet. In het gedetailleerde ontwerp van de openbare ruimte dient met die stap rekening te worden gehouden. Hoewel dat scenario immers nog kan evolueren, weet niemand wanneer dat precies zal gebeuren.

CIRCULATION AUTOMOBILE ÉVOLUTIVE VERS PLUS D'APAISEMENT

06_8 TIJDSTIP 03

Deze laatste fase zorgt voor maximale verkeersluwheid in het hart van de wijk, terwijl de toegang voor voertuigen ten noorden en ten zuiden van het plein behouden blijft.

De verbinding naar Baljuwstraat-Drievuldigheidsvoorplein wordt geoptimaliseerd voor actieve verplaatsingswijzen.

Ook voor deze fase van het scenario zijn er geen nieuwe inrichtingen nodig. De wijziging in de ene of andere richting moet niet definitief zijn en kan snel worden doorgevoerd.

Bij de organisatie van het verkeer moet ook rekening worden gehouden met de straten rondom het plein maar er moet geen verkeersplan voor de wijk worden opgesteld. Dit evoluerende scenario biedt tal van mogelijkheden voor de invoering van een nieuw mobiliteitsschema voor de westelijk wijk van Elsene.

Dit principe van evolutie van het mobiliteitsschema is bedoeld om flexibel te zijn en in de loop van opeenvolgende evoluties toe te werken naar een plein zonder autoverkeer.

De voetgangerszones blijven toegankelijk voor leveringen en fietsers, en bieden de bewoners nog steeds toegang tot hun garages. Ook de hulpdiensten blijven toegang hebben.

OP EEN SCHAAL VAN 1 TOT 5, HOE TEVREDEN BENT U OVER DE BEHANDELING VAN HET AUTOVERKEER IN HET VOORGESTELDE SCENARIO?

GEMIDDELDE 3.21

MEDIAAN 4.00

1 = 282 21%	2 = 146 11%	3 = 224 16%	4 = 354 26%	5 = 314 23%
------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

Scenario evolutieve MOB	GEMID	MED
Buurtbewoner	3,37 /5	4,00
Gebruikers	3,03 /5	3,00
Werknemers	2,95 /5	3,00
Handelaars	2,68 /5	3,00

1	2	3	4	5
135	61	144	223	193
122	72	65	110	109
13	2	9	5	9
10	8	6	14	2

Met deze vraag werden de respondenten verzocht om, na uitleg over het principe van het evolutieve mobiliteitsscenario, hun waardering volgens één van de 5 niveaus aan te geven.

Daaruit blijkt dat de meeste antwoorden de waarderingen 4 en 5 (hoog) bevatten. We merken wel op dat de uiterste scores sterk vertegenwoordigd zijn (1 en 5). Als we die zouden uitsluiten, blijft de tendens dezelfde, het scenario wordt eerder gewaardeerd.

Wanneer de antwoorden per categorie respondenten worden geanalyseerd, blijkt dat de buurtbewoners het voorstel het meest waarderen, gevolgd door de gebruikers en werknemers. De handelaars staan gemengd tegenover het onderwerp (50% 50% tegen).

ÊTES VOUS PLUTÔT POUR UN RÉSEAU PIÉTON RENFORCÉ UNIQUEMENT PENDANT LE MARCHÉ ET LES ÉVÈNEMENTS DE QUARTIER OU BIEN DURANT TOUTE L'ANNÉE ?

GEMIDDELDE 0.64

MEDIAAN 1.00

0 = 482 37%	1 = 795 62%
------------------------------	------------------------------

Het hele jaar door	GEMID	MED
Buurtbewoner	0,67 /1	1,00
Gebruikers	0,57 /1	1,00
Handelaars	0,46 /1	0,00
Werknemers	0,42 /1	0,00

0	1
240	494
197	265
21	18
21	15

De GOOD MOVE-plan voorziet in een versterking van het voetgangersnetwerk, het GPDO gaat ook in die richting. Zowel ter plaatse als uit de bevestigingen lijken de reacties eerder te pleiten voor meer ruimte voor voetgangers op het plein en in de wijk. We spreken niet noodzakelijk over een monopolie voor voetgangers maar eerder over een evenwichtige verdeling tussen de verplaatsingswijzen. Momenteel neemt de wagen het grootste deel van de openbare ruimte op Kastelein in.

Met deze vraag stellen wij dus de keuze voor tussen meer mobiliteit voor voetgangers enkel tijdens wijkevenementen,

de markt inbegrepen, ofwel het hele jaar door. De meeste antwoorden gingen in de richting van een beter evenwicht in de openbare ruimte het hele jaar door (62%).

Buurtbewoners en gebruikers zijn de grootste voorstanders van dat voorstel. Handelaars (46%) en werknemers (42%) zijn grotendeels tegen een versterking van het voetgangersnetwerk het hele jaar door.

06_9 VERSTERKING VAN HET VOETGANGERS NETWERK

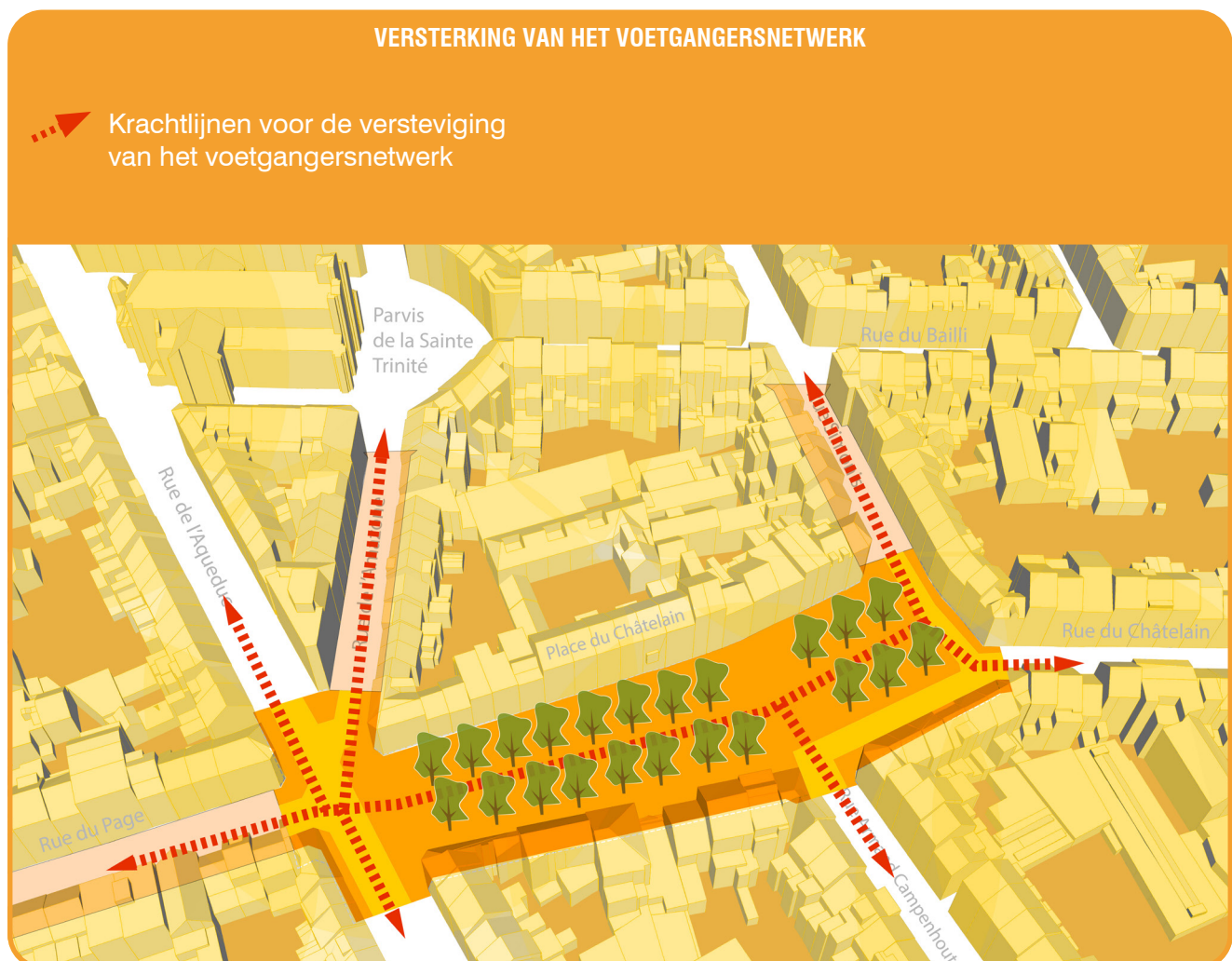
Dit schema illustreert de wil om het voetgangersnetwerk op en rond het Kasteleinsplein te versterken. Die wil is afkomstig van het GPDO via de versterking van de LIK Baljuw-Kastelein en het Good Move-plan via het luik lokale mobiliteitscontracten waarmee men de mobiliteit in het hart van de wijk wenst te verzachten en doorgaand autoverkeer te beperken.

Die keuze is ook in het voordeel van de participatieve input die is verzameld via de in februari en maart 2020 uitgevoerde bevestigingen ter plaatse en de in oktober 2020 gelanceerde online bevestiging.

Tot slot wil de huidige legislatuur van de gemeente Elsene alle gebruikers kwalitatieve openbare ruimten kunnen bieden. Het idee voor het Kasteleinsplein pas dus ook binnen het gemeentelijke beleid om de bewoners een betere leefomgeving te verschaffen. Het nieuwe evenwicht van de gebruikswijzen van het Kasteleinsplein en de verplaatsingswijzen ervan en ernaartoe gaan in die richting.

De voorgestelde inrichtingen moeten de voetgangers meer op hun gemak stellen tijdens verplaatsen op en naar het plein. Dat past het binnen de gedeelde visie van de bevolking die Kastelein eerder als een wijk dan een plein ervaart.

Een te grote versnippering van de ruimte is verboden. Actieve verplaatsingswijzen moeten vlot en instinctief kunnen gebeuren, zonder terugkerende hindernissen.

AANLEG VAN DE GEWESTELIJKE FIETSRROUTE

➔ Tracé van de GFR op het Kasteleinsplein

06_10 AANLEG GFR

Uit de online bevraging blijkt dat de meeste respondenten (51%) voorstander zijn van een fietsroute die naast de weg ligt en gescheiden is van de andere verplaatsingswijzen.

Tijdens bezoeken op het terrein hebben wij veel conflicten met gebruikers van verschillende vervoerswijzen kunnen vaststellen, met name tussen fietsers en automobilisten en tussen fietsers en voetgangers. GFR 7 loopt momenteel niet verder over het Kasteleinsplein maar wel reeds over de Edelknaapstraat. De uitdaging bestaat er dus in dit deel van de GFR te verbinden met de Kasteleinsstraat en daarbij zoveel mogelijk conflicten te vermijden.

Het voorstel om naar de oostkant van het plein te verhuizen maakt een ontwerp mogelijk waarbij de oversteek van voetgangers op het noordelijke deel van het plein wordt beperkt, de route gebruik maakt van lokale straten en de voetgangerszone ten zuiden van het plein. Ze moet geen eigen bedding hebben, maar de inrichting moet een vrije doorgang laten die verenigbaar is met die route.

Dit voorstel voorkomt conflicten tussen gebruikers, vooral tijdens de wekelijks marktactiviteiten. Als het markt is, is het immers moeilijk GFR 7 te gebruiken zonder van je fiets te moeten afstappen.

De fietsroute loopt door een gedeelde zone / ontmoetings- en voetgangerszone. Slechts vanaf fase 3 van het mobiliteitsscenario zal de fietsroute door de voetgangerszone lopen. De projectontwerper moet bijzondere aandacht besteden aan de inrichting van de ruimte om ervoor te zorgen dat die gemakkelijk te begrijpen is, zodat conflicten die zouden kunnen ontstaan door een onvolmaakt ontwerp van het plein worden vermeden, dat is de eerste voorwaarde voor succes. De tweede voorwaarde voor succes is dat fietsers die deze route gebruiken, de verkeersregels naleven. Een gedeelde zone/ontmoetingszone betekent wederzijds respect tussen de gebruikers om te voorkomen dat zwakkere gebruikers in gevaar worden gebracht, de voetgangerszone maakt het mogelijk fietsers te laten passeren met een beperkte snelheid, d.w.z. tegen wandelsnelheid.

HULPDIENTEN EN TOEGANG

- Toegankelijkheid hulpdiensten en leveringen op de weg
- Toegankelijkheid hulpdiensten en leveringen in de ontmoetingszone

06_11 TOEGANKELIJKHEID LEVERINGEN EN HULPDIENTEN

Alle gevels op het plein blijven steeds toegankelijk voor leveringen aan handelszaken, kunstgalerijen en particulieren. Die toegangswegen moeten minstens voldoende breed zijn voor de hulpdiensten maar hoeven niet noodzakelijk de vorm van een weg aan te nemen. De bekledingen moeten wel aangepast zijn voor occasioneel tot regelmatig zwaar verkeer.

Die toegang bevindt zich op de weg en in ontmoetingszones. Er moet worden gezorgd voor continuïteit langs de gehele omtrek van het plein, zonder uitzondering.

06_12 SCHAARS BEGROEIDE GROENE RUIMTE

Het voorkeursscenario omvat een groot deel groene ruimte. Dat is gebleken uit de bijeenkomsten met de burgers, de bevragingen op het terrein, de online bevraging, de technische diagnose en de politieke wil van de gemeente. Voorts is besloten de lindebomen op het plein te behouden, met uitzondering van één boom waarvan is vastgesteld dat hij ziek is. Het behoud van de andere bomen is dus mogelijk en gewenst.

De aanleg van een groene ruimte in een dichtbevolkte stedelijke context is niet gebruikelijk. In feite zijn groene ruimten in strijd met een aantal gebruiksdoeleinden, afhankelijk van het soort vergroening. Daarentegen bezitten zij een groot aantal kwaliteiten die louter minerale openbare ruimten niet bieden.

Om te zorgen voor een zekere diversiteit aan groene ruimten, maar ook voor een diversiteit aan activiteiten en mogelijke bijbehorende functies, kunnen wij drie soorten groene zones overwegen.

De schaars begroeide groene ruimte is de centrale ruimte van het Kasteleinsplein, hier is het meeste vrije ruimte voor de ontplooiing van tijdelijke activiteiten. In deze zone staan weinig bomen, ze kan niettemin plaats kan bieden aan bloemperken, hagen en andere lage vegetatie die verenigbaar is.

Het is ook het gebied dat bij uitstek geschikt is om uitbreidingen van kunstgalerijen over de openbare ruimte te bedenken.

Het is een plaats die gekenmerkt kan worden door een uniek element, een stedelijk baken dat zichtbaar is vanaf de Kasteleinsstraat, de Edelknaapstraat en de Armand Camphenhoutstraat.

GROENE RUIMTEN EN FUNCTIES

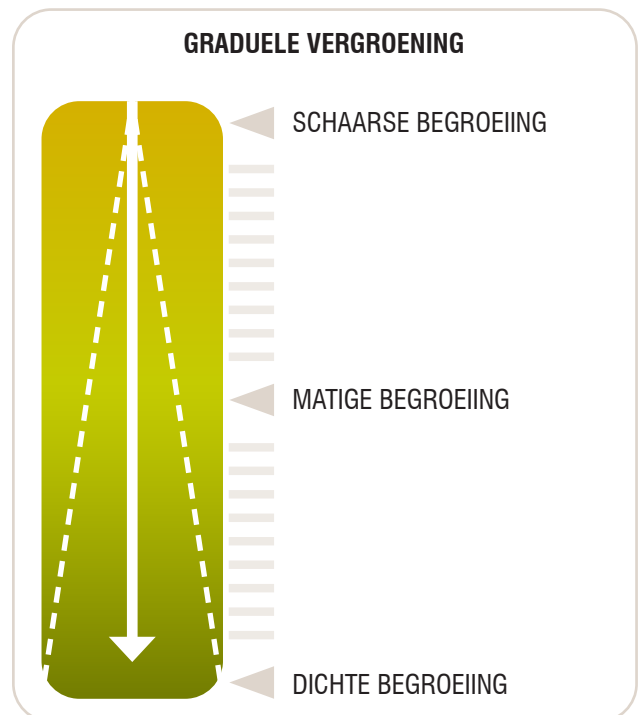
Polyvalente groene ruimte - Schaarse begroeiing

06_13 MATIG BEGROEIDE GROENE RUIMTE

De tweede zone van de groene ruimte krijgt een matige beplanting met bomen, ze is groter en bevindt zich in het zuidelijke deel van het Kasteleinsplein. Het is een zone waar de ontwikkeling van recreatieve ruimten wordt bevorderd, samen met rust- en woonfuncties en met een grotere concentratie van openbare zitplaatsen. Die zone kan ook worden bedekt met planten en/of bloemen.

In deze zone moet bijzondere aandacht worden besteed aan de vlotheid van de voetgangersverplaatsingen om een gemengde ruimte te ontwerpen die aangenaam is om doorheen te wandelen.

GROENE RUIMTEN EN FUNCTIES

Groene ruimte voor ontmoeting en verblijf - Matige begroeiing

GROENE RUIMTEN EN FUNCTIES

Groene ruimte gericht op biodiversiteit - Dichte begroeiing

06_14 DICHT BEGROEIDE GROENE RUIMTE

De ruimte die sinds de Tweede Wereldoorlog vergroend is, bevordert de ontwikkeling van een dichter begroeide groene ruimte die minder ruimte laat voor de woonfunctie. Deze ruimte is ook uniek in zijn meer klassieke vorm, die van het Kasteleinsplein toen het werd aangelegd.

De ontwikkeling van de biodiversiteit heeft voorrang in deze zone. Het is strategisch gelegen op een verstevigde as van groene vlakken en historisch gezien is het al heel lang een groene ruimte, wat ervoor zorgt dat de bodem reeds leeft.

Langs het tweerichtingsverkeer en de groene zone kan worden geparkeerd.

Er moet bijzondere aandacht besteed worden aan het leesbaarheid van het plein en de samenhang ervan. De drie hier voorgestelde groene zones hoeven in feite niet gesegmenteerd te zijn, de overgang van de ene zone naar de andere dient geleidelijk te verlopen.

BENT U VOORSTANDER VAN EEN DERGELIJKE RUIMTE OP HET KASTELEINSPLEIN?

GEMIDDELDE 0.77

MEDIAAN 1.00

0 = 305 22%	1 = 1.022 77%
----------------	------------------

Multi. groene ruimte	GEMID	MED	0	1
Buurtbewoners	0,83 /1	1,00	128	630
Handelaars	0,70 /1	1,00	12	28
Gebruikers	0,69 /1	1,00	149	336
Werknemers	0,61 /1	1,00	15	23

Het voorstel voor een multifunctionele groene ruimte met verschillende begroeiingsdichtheden komt voort uit drie belangrijke bronnen. Ten eerste blijkt uit de eerste bevraging dat men een veel "groener" Kasteleinsplein wenst. Ten tweede wordt dat voorstel ondersteund door de gemeente. Ten slotte speelt het duidelijk in op de uitdagingen inzake veerkracht en aanpassing van de stad aan de klimaatverandering.

De resultaten van de tweede bevraging komen overeen met die van de eerste. Een meerderheid (77%) van de respondenten is voorstander van een groen plein volgens het principe dat hiernaast wordt beschreven.

Als we die resultaten analyseren naargelang de profielenfilter, stellen we vast dat de buurtbewoners (83%) de grootste voorstanders van dit voorstel zijn. Ze worden gevolgd door de handelaars en gebruikers (70% en 69%). De situatie

van de werknemers tot slot is kritieker aangezien het een meerderheid van 61% betreft.

De 22% van de respondenten (305 antwoorden) die tegen een dergelijk groen plein zijn, kregen de gelegenheid hun mening te geven via een voor hen bestemde open vraag. De antwoorden werden in detail geanalyseerd en gegroepeerd in 13 categorieën die in de onderstaande tabel zijn weergegeven.

De drie vaakst gegeven antwoorden zijn:

- Brussel is een relatief groene stad en er zijn al parken in de buurt (argument dat moet worden genuanceerd volgens de gedeelde diagnose).
  - minder parkeerplaats op het plein.
- stellen we vast dat de buurtbewoners (83%) de grootste -toegang voor PBM, buurtbewoners, handelszaken, het concept van delen is ingewikkeld

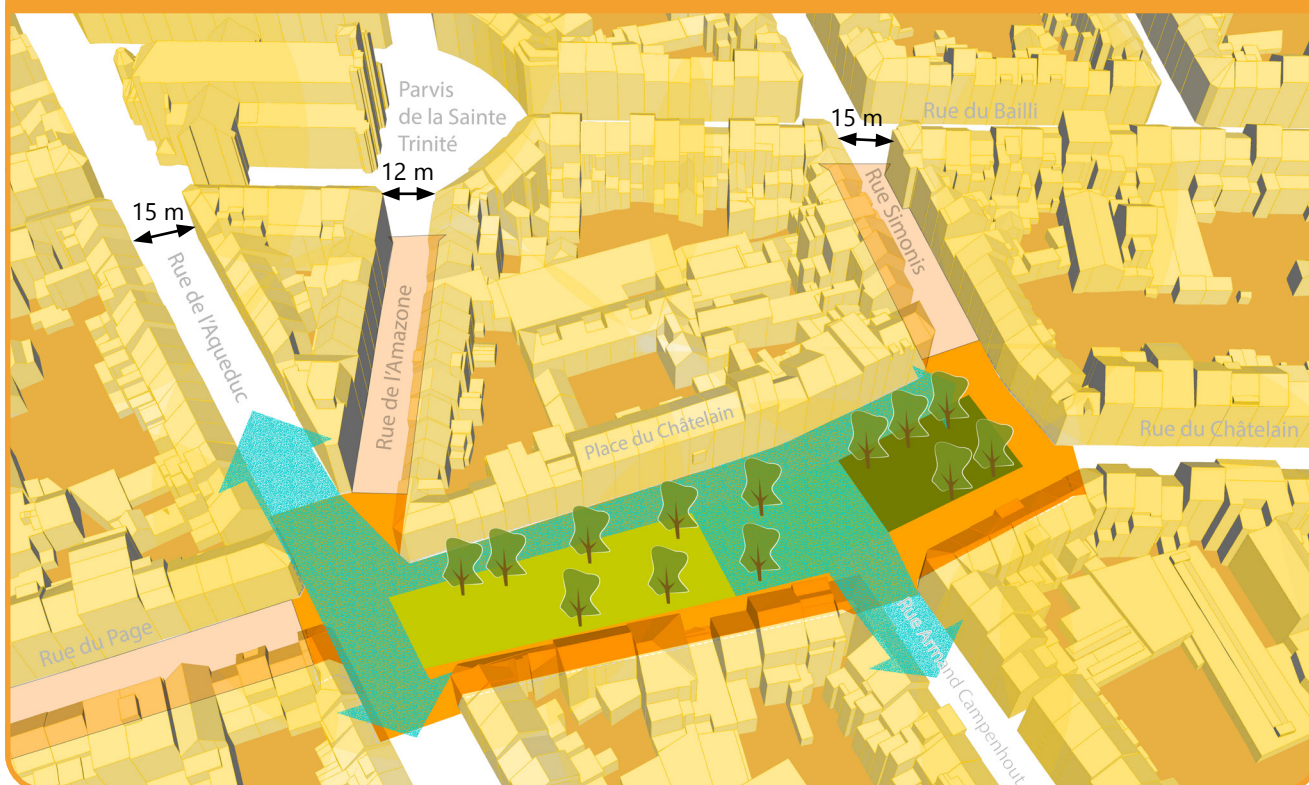
OPEN VRAAG. WAAROM BENT U TEGEN EEN MULTIFUNCTIONELE GROENE RUIMTE?

1	Geen park, reeds voldoende in Brussel en omstreken	41
2	Parkeerplaats	41
3	Toegankelijkheid, PBM, Buurtbewoners, handelszaken, delen	40
4	Bestaande toestand OK	36
5	Eenvormigheid, beter evenwicht, polyvalentie, mix	31
6	Plein is te klein, voorbehouden voor markt	30
7	Onveiligheid en rust	18
8	Natuur is duur om te onderhouden, slecht uitgevoerd onderhoud	13
9	De bomen behouden	10
10	Netheid	9
11	We willen meer groen	6
12	Mix tussen groene ruimten en parkings	6
13	Fontein / water	3

REORGANISATIE VAN DE MARKT

Nieuwe oppervlakte ingenomen door de markt (verkeer en kraampjes)

06_15 LOCATIE VAN DE MARKT

De reorganisatie van de markt is ook een variëteit die invloed zal hebben op de indeling van het Kasteleinsplein. Bovendien is die eveneens het resultaat van bepaalde keuzes die gemaakt werden voor andere morfologische varianten.

De belangrijkste keuze die hier is gemaakt, is de markt uit te breiden tot de omliggende straten zodat het de markt van de Kasteleinswijk wordt en niet meer alleen van het plein. Ze blijft echter voor een groot gedeelte op het plein. Die indeling verstevigt zowel de identiteit van de markt als die van de wijk.

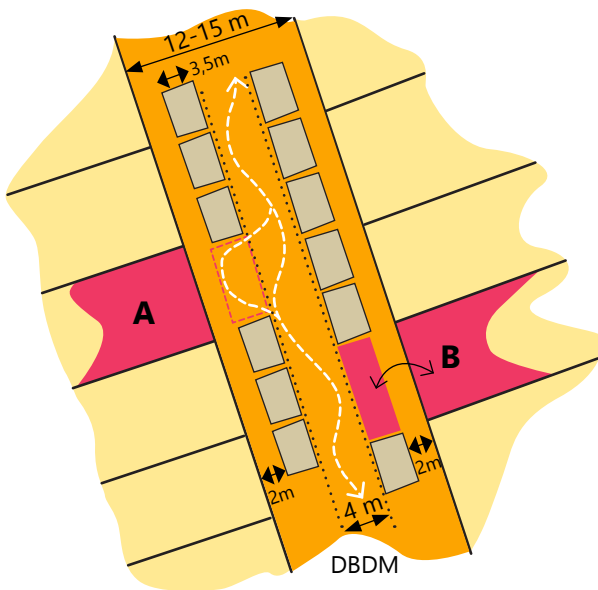
Dankzij die nieuwe indeling kan de oppervlakte van de markt ook verhoogd worden. Qua ruimte gaan we van 2.300 m² naar een veel grotere oppervlakte, waardoor er marktkramers kunnen worden toegevoegd en wandelpaden kunnen worden vrijgemaakt. Wat het aantal kraampjes betreft, bedraagt het huidige aantal 437. Dat aantal zal worden gehandhaafd, dan wel stijgen of dalen. Door de spreiding van de markt kunnen de verschillende handelaars die zich op de toekomstige markt bevinden, worden toegevoegd aan de huidige marktkramers.

De mogelijkheid om een gedeelte van de markt tijdens de werken te behouden wordt momenteel bestudeerd door de diensten Handel, Mobiliteit, Politie, Operationeel Departement, Kermis en Markten van de gemeente Elsene en zal binnenkort aan het college van burgemeester en schepenen worden voorgelegd. Die mogelijkheid zal afhangen van de lopende fase van de werken en de inname ervan op het plein. Opgelet, bij vertraging is het mogelijk dat vastgestelde fasen «ontmanteld» worden. Een beurtrol voor de marktkramers en een permanente flexibiliteit zullen nodig zijn om een deel van de markt tijdens de werkzaamheden te behouden.

Merk op dat brede straten het mogelijk maken aan één kant van de straat kramen te plaatsen met parkeerruimte ervoor, terwijl smalle straten het mogelijk maken aan één kant kramen te plaatsen zonder parkeerruimte ervoor. Die beperking zal worden uitgewerkt en in aanmerking worden genomen in het charter voor de inrichting.

In de straten waar de markt opgesteld wordt, dient men steeds een vrije doorgang van 4 m te behouden voor de DBDMH.

VOORSTEL VERHOUDING MARKT / HANDELAAR

De communicatie en de betrekkingen tussen de handelaars van de betrokken straten en de marktkramers moeten worden verbeterd en het samenleven van beiden mogelijk maken.

Dit zijn twee voorbeelden van samengaan van markt en handelaren (zie schema hiernaast):

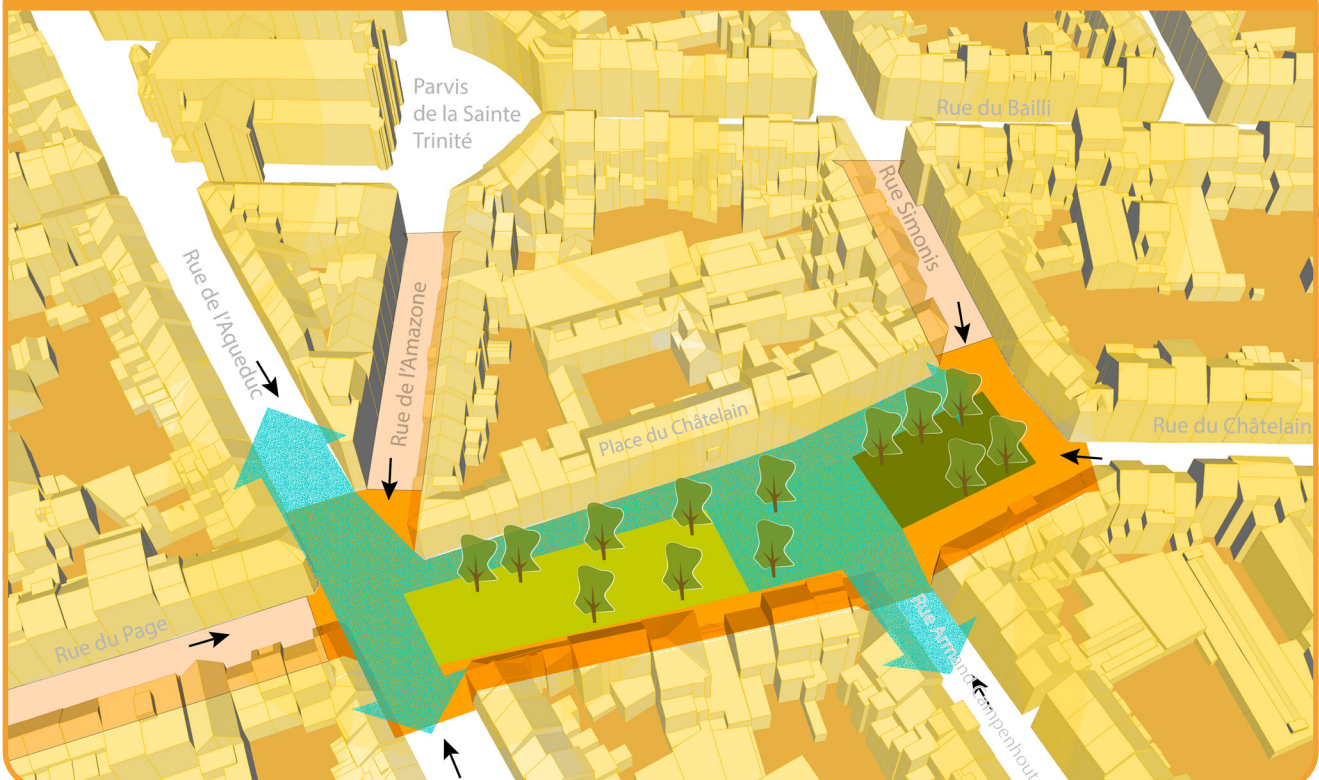
A - De sedentaire handelaar kan beslissen geen marktkramers toe te laten zich voor zijn/haar zaak op te stellen, hetgeen ademruimte in de marktroute mogelijk maakt. Die keuze zou moeten worden gemaakt vóór het hervatten van de markt na de werken, teneinde niet elke week aan de sedentaire handelaars te moeten vragen wat zij wensen.

B - De sedentaire handelaar heeft de mogelijkheid om op marktdagen een plaats voor zijn zaak te reserveren om er een kraam met zijn producten / een terras in te richten. Die keuze dient te worden gemaakt vóór het hervatten van de markt na de werken, teneinde niet elke week aan de sedentaire handelaars te moeten vragen wat zij wensen.

06_16 TOEGANGEN MARKT EN VERKEERSSTROMEN

REORGANISATIE VAN DE MARKT

➔ Toegangen markt

Via deze nieuwe marktorganisatie wil men ook meer interactie met de wijk tot stand brengen. Deze vergroting van de ontmoetingsruimte brengt ook een toename van het aantal in- en uitgangen van de markt met zich mee. De markt had vroeger immers drie toegangen. Eentje in het zuiden, eentje tegenover de Armand Campenhoutstraat en een derde meer verspreide ten noorden van het Kasteleinsplein.

In deze nieuwe indeling zou de markt vier extra toegangen krijgen (zeven in totaal). Eentje via de Amazonestraat die een gemakkelijke verbinding met het voorplein en het openbaar vervoer vormt. Een tweede op de kruising van de Simonisstraat en het Kasteleinsplein, een derde extra toegang wordt voorgesteld in de Waterleidingstraat vanuit de Notarisstraat en de laatste toegang wordt ten zuiden van de Waterleidingstraat op de kruising met de Maliestraat voorzien. Het hart van de markt kan in de centrale ruimte op het Kasteleinsplein liggen. Dat maakt de markt beter zichtbaar, toegankelijk en bruikbaar voor iedereen, aangezien de toegankelijkheid voor PBM momenteel slecht is.

HERINNERING: In de straten moet een breedte van 4 m behouden worden voor de doorgang van de DBDMH, op alle trottoirs moet een breedte van 2 m behouden worden. De kraampjes zijn 3,5 m diep.

06_17 VERKEER VAN HULPDIENTSTEN OP DE MARKT

Deze indeling van de markt biedt de hulpdiensten nog steeds toegang tijdens de markt, aangezien alle paden en verkeersstromen minstens 4 m breed zijn. Die breedte maakt ook ruimer en gemakkelijker tweerichtingsverkeer mogelijk. Momenteel zijn sommige paden niet meer dan 1 m breed en moeilijk toegankelijk wegens de staat van de bekledingen.

Die breedte van 4 m moet strikt worden nageleefd. Daarom moeten op het Kasteleinsplein standplaatsen met een diepte van 3,5 m voorzien worden om de deur open te houden voor handelaars die diepere standplaatsen nodig hebben.

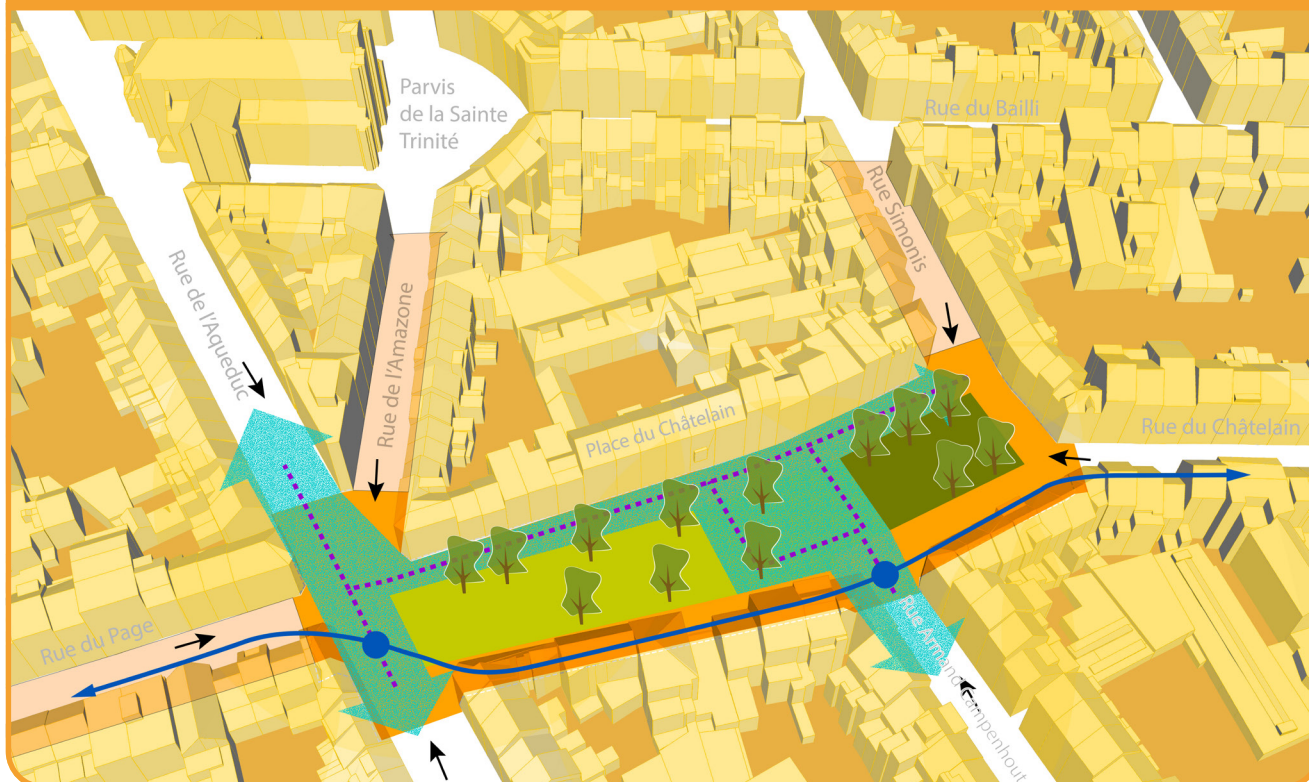
Deze potentiële nieuwe organisatie verbetert de toegang voor hulpdiensten ten opzichte van de bestaande situatie. De markt wordt dynamischer en staat meer open voor de wijk.

ORGANISATIE VAN DE MARKT

↔ Samengaan GFR en markt

● Kruising GFR-markt

06_18 VERBETERING VAN GEBRUIKSCONFLICTEN

Een groot probleem dat zich op de markt voordoet, is het oversteken van het plein door niet-marktgangers enerzijds en de gewestelijke fietsroute anderzijds. Deze gebruikskonflikten worden enerzijds opgelost door de reorganisatie van deze activiteit langs de noordwestelijke gevels, en anderzijds door de verbreding van de looppaden, waardoor het mogelijk wordt de markt snel over te steken zonder in conflict te komen met de klanten die er lopen. Het GFR-traject loopt dus over het zuiden van het plein, zodat het de markt slechts tweemaal kruist en in korte stukken die kunnen worden aangepast om veilige oversteekplaatsen te garanderen.

HOE TEVREDEN BENT U OVER DE REORGANISATIE VAN DE MARKT IN HET VOORGESTELDE SCENARIO, OP EEN SCHAAL VAN 1 TOT 5?

GEMIDDELDE 3.34

MEDIAAN 4.00

1 = 270 20%	2 = 136 10%	3 = 171 12%	4 = 373 28%	5 = 379 28%
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Reorg. markt	GEMID	MED
Buurtbewoners	3,49 /5	4,00
Gebruikers	3,19 /5	3,00
Werknemers	3,03 /5	3,50
Handelaars	2,88 /5	3,00

1	2	3	4	5
139	66	78	231	244
106	60	79	118	122
10	5	5	13	5
12	3	9	9	7

De reorganisatie van de markt maakt integraal deel uit van het scenario aangezien de moeilijke of soms problematische relatie tussen sommige handelaars en de markt én tussen de markt en sommige buurtbewoners een belangrijk thema is dat in de gedeelde diagnose werd aangehaald.

Men heeft er belang bij dat die relatie in de toekomst wordt verbeterd en er wordt voorgesteld dat te doen door de paar beginselen te volgen die op de voorgaande bladzijden zijn uiteengezet.

Het voorstel tot reorganisatie van de markt wordt tevens door de meerderheid gewaardeerd (56%) ook als we de uiterste scores (1 en 5) uitsluiten. De handelaars daarentegen zijn iets minder voorstander van dat voorstel (57%) dan de andere respondentenprofielen.

De keuze voor een verspreiding van de markt werd ruimschoots gevalideerd aan de hand van de resultaten van de tweede bevraging. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan:

- de geometrische beperkingen van de straten om de markt te kunnen organiseren met inachtneming van de veiligheidsvoorschriften
- de handelaars met wie het proces op transparante en constructieve wijze moet worden voortgezet.

De vijf opmerkingen die het vaakst terugkomen in de suggesties voor verbetering van de markt zijn als volgt:

- Een geconcentreerde markt, maar meer gespreid over het hele plein, is gezelliger, aangenamer en gemakkelijker om boodschappen te doen (75).
- Voor sommigen is de bestaande situatie van de markt perfect en moet die niet veranderd worden (58).
- Het kan interessant zijn om andere met de markt samenhangende functies te bestuderen. Dit zijn enkele voorbeelden die gegeven worden: een zomerbar, speeltuigen voor kinderen, openbare banken, ruimte voor cultuur, ruimte voor muziek, kiosk, toiletten, petanquebanen, een fontein, een schaduwrijke groene ruimte (50).
- Een groener plein dat enkel voor voetgangers toegankelijk is (49).
- Onvoldoende parkeerplaatsen (43).

De overige opmerkingen staan in de tabel hiernaast.

OPEN VRAAG / HEBT U SUGGESTIES VOOR DE ORGANISATIE VAN DE MARKT IN HET ALGEMEEN OF VOOR HET VOORGESTELDE SCENARIO?

1	Een geconcentreerde markt, maar meer gespreid over het hele plein, is gezelliger, aangenamer en gemakkelijker om er boodschappen te doen	75
2	Bestaande toestand perfect	58
3	Andere gelijktijdige functies: Zomerbar, speeltuigen, banken, ruimte voor cultuur, ruimte voor muziek, kiosk, urinoirs, petanque banen, fontein, koelte-eiland	50
4	Enkel toegankelijk voor voetgangers en meer groen	49
5	Onvoldoende parkeerplaats	43
6	Geen parkeerplaatsen en verkeer meer tijdens de markt	26
7	Problemen met verkeer, verschuiving, toegankelijkheid	25
8	Bredere circulatieruimte en meer terrassen op de markt en banken (gemengd en verlucht)	20
9	Aandacht voor fietsers vs markt vs voetgangers	18
10	Fietsstallingen + laadpalen (fiets, e-car)	17
11	Vaker	10
12	Spreiding van de markt	10
13	Parkeerplaatsen voor marktkramers optimaal regelen buiten het plein, aandacht voor hinder in de omliggende straten ook	9
14	Efficiëntere reiniging	8
15	Toegang PBM	8
16	Meer basislevensmiddelen	7
17	Uitbreiding naar de Campenhoutstraat (vb.: tijdens werken) of Edelknaapstraat	5
18	Rechtstreekse verkoop binnen een afgebakende zone apart van de andere marktkramers	5
19	Relatie met de handelaars verbeteren	4

DIT SCENARIO IS NIET DE INRICHTING ALS DUSDANIG, VEEL ONDERDELEN MOETEN NOG DOOR DE PROJECTONTWERPER INGEVULD WORDEN. HOE TEVREDEN BENT U IN HET ALGEMEEN OVER HET VOORGESTELDE SCENARIO? HOE TEVREDEN BENT U IN HET ALGEMEEN OVER HET VOORGESTELDE SCENARIO, OP EEN SCHAALE VAN 1 TOT 5?

GEMIDDELDE 3.38

MEDIAAN 4.00

1 = 223	2 = 131	3 = 201	4 = 468	5 = 306
16%	9%	15%	35%	23%

Algemene waardering	GEMID	MED
Buurtbewoners	3,58 /5	4,00
Gebruikers	3,14 /5	4,00
Werknemers	3,13 /5	3,50
Handelaars	2,78 /5	3,00

1	2	3	4	5
92	55	120	301	190
110	62	68	140	105
9	5	5	12	7
10	7	6	14	3

Tot slot had één van de vragen betrekking op de algemene waardering van het voorgestelde scenario. Het blijkt dat het scenario voor de herinrichting van het Kasteleinsplein alomd gewaardeerd wordt. Met behoud van de uitersten vertegenwoordigen de scores 4 en 5 58% terwijl scores 1 en 2 slechts 25% vertegenwoordigen.

Als we de uiterste resultaten (1 en 5) buiten beschouwing laten, behaalden de antwoorden 2 en 4 respectievelijk 16% en 59%.

Wat het profiel van de respondenten betreft, waarden de handelaars het scenario het minst, hoewel het gemiddelde 2,7/5 was.

Laten we vervolgens de 10 opmerkingen/commentaren analyseren die het meest naar voren zijn gekomen in de open vraag, waarin werd voorgesteld suggesties te doen voor het gepresenteerde scenario, en waaraan bijzondere aandacht zal worden besteed in het ontwerp dat later zal worden voorgesteld.

01 - PARKEREN (92)

Deze vraag is inherent aan elk stadsproject aan het begin van deze eeuw en komt terug in veel van de open vragen in de twee bevestigingen en op het terrein tijdens de gesprekken met de verschillende actoren. Met dit thema is vanaf het begin rekening gehouden en een hele reeks overwegingen/oplossingen/alternatieven is opgenomen in het programmacharter.

02 - STRIKTERE VOETGANGERSZONE (81)

Dit woord is aanwezig in ons discours en wordt spontaan gebruikt door vele gesprekspartners. Zowel op het terrein als in de online bevestigingen wordt dit woord herhaaldelijk gebruikt door zowel degenen die meer voetgangerszones willen als degenen die dat niet willen. Er bestaat in Brussel namelijk een fundamentele bezinning tegen de «koning-auto»-regelingen uit de tijd van de Verbrusseling. De ontwikkeling van het scenario is inderdaad in het voordeel van voetgangers en zachte vervoerswijzen, maar vooral ook in het voordeel van een beter evenwicht tussen de vervoerswijzen.

03 - BESTAANDE / VERBETERDE SITUATIE (65)

Net als bij andere open vragen is het antwoord tegen verandering een terugkerend antwoord. Het wordt hier genuanceerd omdat sommige reacties in deze categorie een snelle heraanleg voorstellen met eenvoudige en doeltreffende verbetering van de bekledingen.

04 - VERKEER / TOEGANKELIJKHEID / MOBILITEIT (60)

Veel van de suggesties/opmerkingen hebben ook betrekking op mobiliteit en toegankelijkheid van het plein. Sommigen vrezen dat het plein minder goed toegankelijk zal worden, anderen vrezen voor een verschuiving van het verkeer naar de omliggende straten. In sommige reacties wordt meer gesproken over verkeersproblemen op grotere schaal. Bv: naar Louiza geraken vanuit de Waterloo-sesteenweg. Het hier voorgestelde programma is niet specifiek op dergelijke verplaatsingen gericht, maar deze transittrajecten door wijken zullen vroeg of laat worden beperkt door de lokale mobiliteitscontracten ter uitvoering van Good Move.

05 - BEPLANTING / KOELTE-EILAND / INHEEMSE SOORTEN (60)

In ongeveer 60 reacties werd voorgesteld de beplanting op het plein uit te breiden. Een aantal respondenten benadrukte ook het inheemse karakter van de planten en het concept van de «koelte-eilanden». Dit is een van de hoofdbeginselen van het ontwikkelde programma.

06 - BURGERRUIMTE / CULTUUR / TOE-EIGENBAAR (55)

Een ander deel van de antwoorden was eerder voorstander van een ruimte die zou kunnen worden toegeëigend door de culturele sector, de burgers, kortom om op het Kasteleinsplein een plaats van ontmoeting en openbaar verblijf te creëren die door de burgers kan worden toegeëigend.

07 - RUIMTE VOOR SPEL / SPORT / WATER (52)

Ongeveer 50 vragen gaan in de richting van waterspelen, sport- en recreatiezone. Die vraag is volledig verzoekenbaar met de vraag naar meer vergroening van het plein.

OPEN VRAAG / HEBT U SUGGESTIES VOOR DE HERAANLEG VAN HET PLEIN EN HET SCENARIO IN HET ALGEMEEN?

1	De parkeerproblemen oplossen	92
2	Striktere voetgangerszone	81
3	De bestaande situatie behouden of oplossing voor een eenvoudige, snelle en efficiënte verbetering van het plein	65
4	Ingewikkelde verkeersstromen, toegankelijkheid, verkeer	60
5	Meer beplanting, bomen, koelte-eiland, inheemse soorten	60
6	Burgerruimte, collectieve moestuin, ontmoeting, rust, toe-eigenbare ruimte, cultuur, kiosk, muziek, ...	55
7	Speeltuigen voor kinderen, sport, drinkbaar water, fontein, ...	52
8	Minder parkeerplaatsen en ruimte voor wagens	33
9	Fietsstallingen	28
10	Beveiligde oversteekplaatsen voor voetgangers, trottoirs, scheiding van de verkeersstromen	25
11	Grotere terrassen	22
12	Toegang PBM	15
13	Netheid	10
14	Ruimte voor honden	9
15	Gemengde toiletten	8
16	Verbinding met het voorplein	7
17	E-mobility, laadpalen	5
18	Beter geplaatste glascontainers	3
19	Verbetering OV	2
20	Activering benedenverdiepingen en gemengdheid handelszaken	1

08 - MINDER PLAATS VOOR WAGENS (33)

Ondanks de in dit scenario voorgestelde verluwing van het plein werd in een dertigtal opmerkingen opnieuw aangedrongen op de noodzaak de ruimte voor wagens op het plein te beperken.

09 - FIETSSTALLINGEN (28)

Een kleine dertigtal respondenten benadrukte het gebrek aan fietsenstallingen. Dat verzoek wordt ondersteund door de gedeelde diagnose waarin reeds een groot gebrek aan (al dan niet) beveiligde fietsenstallingen in de wijk wordt vastgesteld.

10 - VEILIGHEID VAN VOETGANGERS, OVERSTEEKPLAATSEN (25)

In een twintigtal opmerkingen werd de nadruk gelegd op de veiligheid voor voetgangers op het plein en bij de voetgangersoversteekplaatsen.

Het programma voor de heraanleg van het plein wordt nu ruimschoots ondersteund door de buurtbewoners en gebruikers. De gemeente moet, in samenwerking met

hub.brussels en de projectontwerpers, luisteren naar de handelaars en hen ondersteunen.

Het synthesesedocument dat het resultaat is van dat programmaproces is een **PROGRAMMACHARTER**. Dat document bestaat uit het voorkeursscenario en omvat meerdere thematische hoofdstukken over de verschillende aandachtspunten die tijdens dit proces, dat aan het begin van het project werd uitgevoerd, naar voren zijn gekomen.

